

ПОЛИТИКИН

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ЗАБАВНИК

2. X 1992. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIV • ЦЕНА 400 ДИН. • БРОЈ 2127

СВЕМОГУЋИ
АПАРАТ
ЗА
ЛИЧНУ
УПОТРЕБУ

Самерсеј Мом

(1874-1965)

БРИТАНСКИ КЊИЖЕВНИК И ДРАМСКИ ПИСАЦ, ПРЕСТАО ЈЕ ДА ПИШЕ ЗА ПОЗОРИШТЕ КАДА ЈЕ ЊЕГОВА ДРАМА „ШЕП“ 1933. ДОЖИВЕЛА НЕУСПЕХ.

БОЛЕСНИЦИ

У СТАРОЈ ГРИКОЈ ЧЕСТО СУ ОСТАВЉАНИ ДА ПРЕСПАВАЈУ У ХРАМУ БОГА ЕСКУЛАПА. ВЕРОВАЛО СЕ ДА ЊЕ БИТИ ИЗЛЕЧЕНИ АКО ИМ СЕ „БОГ МЕДИЦИНЕ“ ЗАВИ У СНУ.

ОГРОМНЕ Злајне рукавице

ИЗРАДИЛИ СУ ПЕРУАНСКИ ИНДИЈАНЦИ ЈОШ ПРЕ 2000 ГОДИНА.

ЗАМАК ЛЕОНБЕРГ

(ИТАЛИЈА)

ВЛАСНИШТВО ЈЕ ИСТЕ ПОРОДИЦЕ ВЕК 850 ГОДИНА.

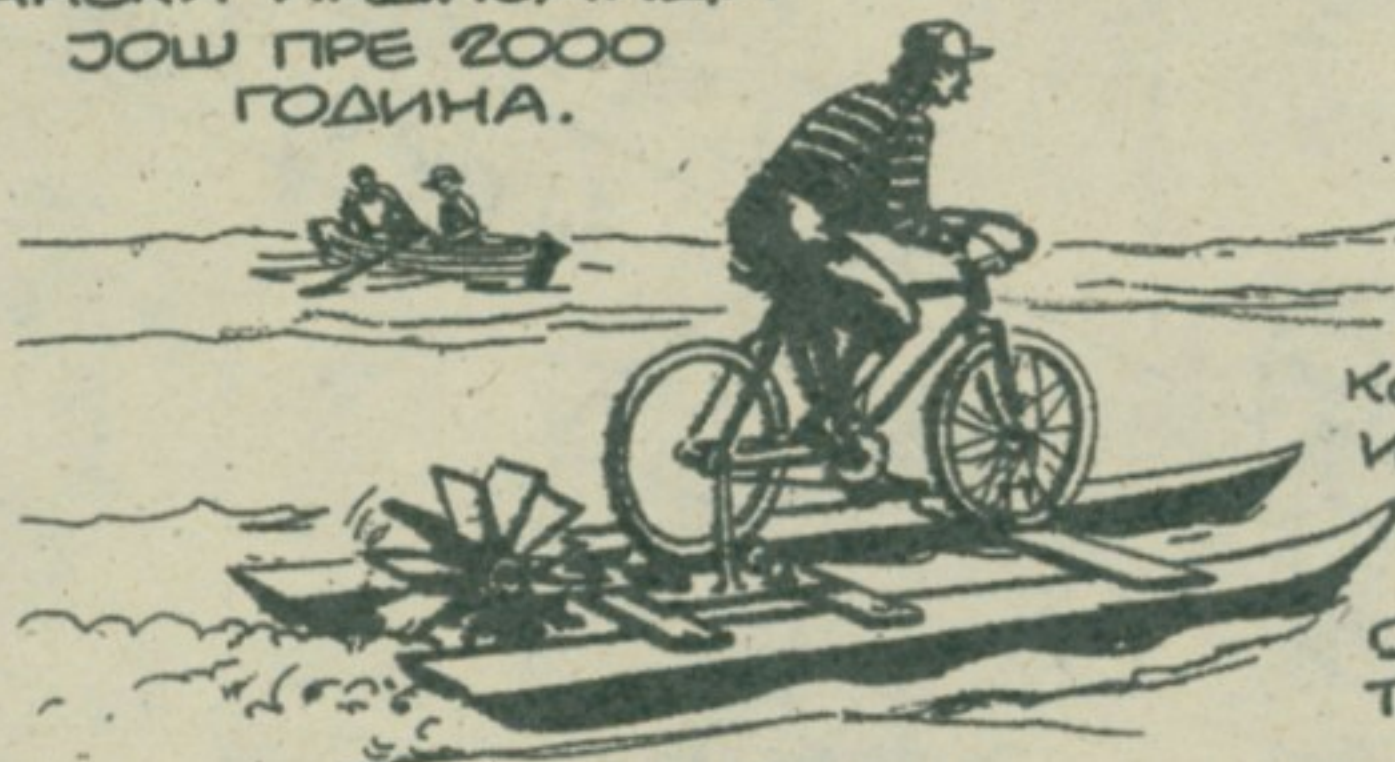

ПИНГВИНИ

МОГУ ДА ИСКОЧЕ ИЗ ВОДЕ НА ЛИТИЦУ ВИСОКУ 2,5 МЕТРА.

БИЦИКЛ ЗА ВОДУ

КОЈИ ЈЕ 1909. ГОДИНЕ ИЗУМЕО АМЕРИКАНАЦ ВОЛТЕР ФЛЕКСЕМБЕРГ, БИО ЈЕ ЗАПРАВО ОБИЧАН БИЦИКЛ ПОСТАВЉЕН НА КАТАМАРАН.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● почетком овог века, каже статистика, просечна жена проводила је пред огледалом осам месеци свог живота. Мада у наше време нико није вршио слична мерења, анкета међу припадницама лепшег пола у десетак европских градова потврдила је да жене данас још више воле огледало и пред њим проводе не месеце, већ године живота.

●●● „Човек који корача у небо” – назив је необичне скулптуре америчког вајара Џонатана Боровског која ће

ових дана бити изложена у немачком граду Каселу на светској изложби сликарства и вајарства. Снимљена је пре званичног постављања у трнутку кад су заједно са човеком у небо кренули и каселски клинци, истина не ходајући већ пузећи.

●●● Московљанин Васја Резњиков има тек годину дана и девет месеци, а већ је ушао у Гинисову књигу рекорда: малишан је у базену провео 15 сати и 23 минута и за то време непрекидно пливао преваљивши више од 33 километра! Дечак се после овог силног пливања осећао одлично – сам је изашао из базена и затражио – сира.

●●● покушавајући да добије Зимске олимпијске игре 2002. године америчка савезна држава Јута наводи као своју предност то што њених два милиона становника зна

највећи број страних језика на свету. За ову чињеницу најзаслужнија је Мормонска црква у чијем седишту Солт Лејк Ситију будући мисионари уче стране језике, укупно 38: африканер, амерички језик знакова, јерменски, бугарски, камбоџански, кантонски кинески, чешки, дански, холандски, естонски, енглески, фински, француски, немачки, грчки, хаићански, креолски, мандарински кинески, норвешки, самоански, српскохрватски, шпански, тагалог, тахићански, тао, тонгански...

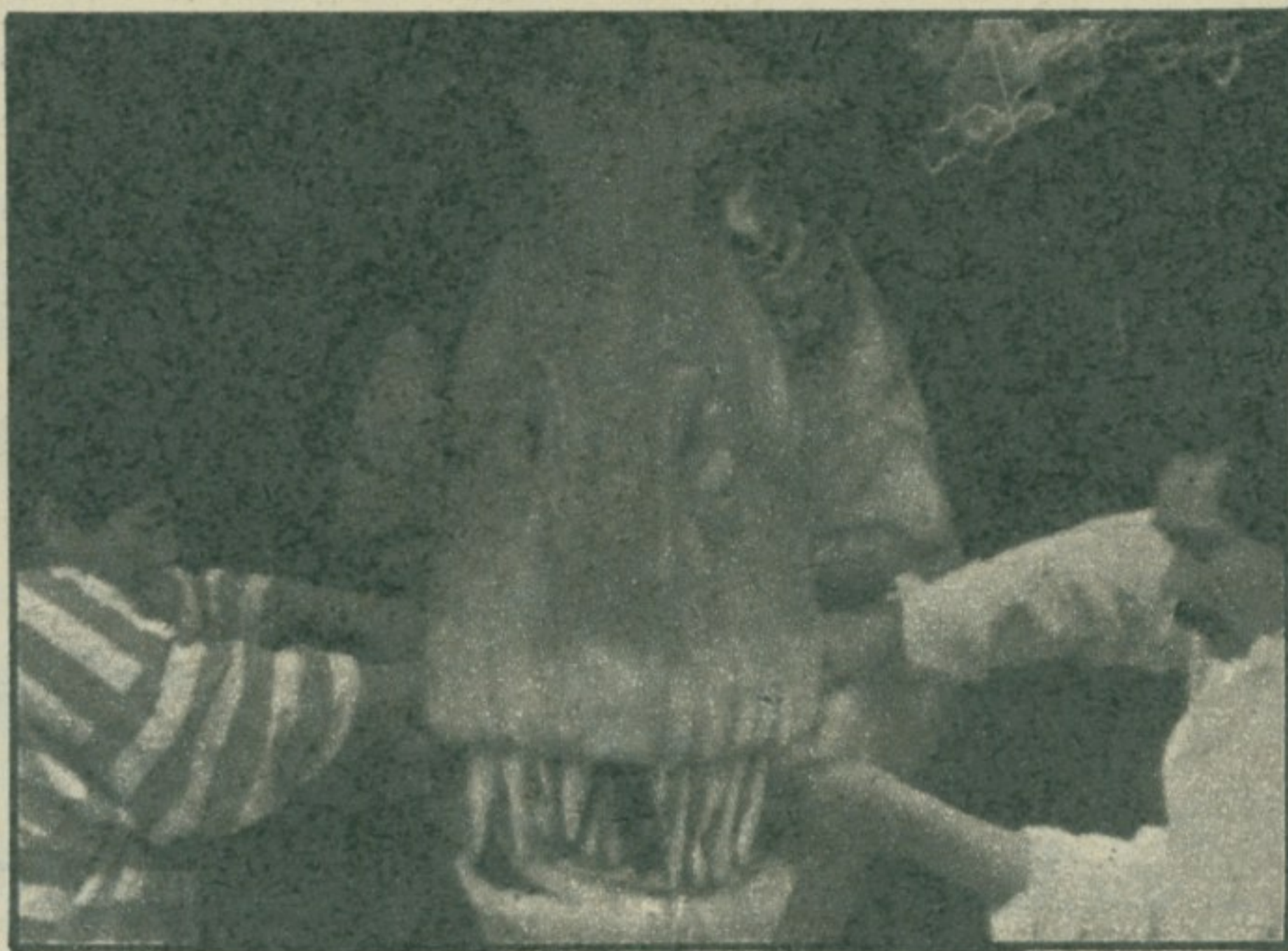
Илустровао: Зоран Петковић Петко

ЧОКОЛАДА ПРОТИВ ХЛАДНОЋЕ

Универзитет Алберта у Канади, за потребе канадске армије, дошао је до рецепта за нову врсту чоколаде која повећава отпорност човека на – ниске температуре! Суперчоколада се по изгледу и укусу не разликује од обичне, садржи какао, млечне беланчевине, шећер, биљно уље, мед, адитиве, а новина је једна природна материја (име се чува у тајности јер рецепт још није патентиран) која неутралише аденозинон који се ствара у људском организму на хладноћи и омета апсорбовање масти. А управо при варењу масти у организму се ствара топлота.

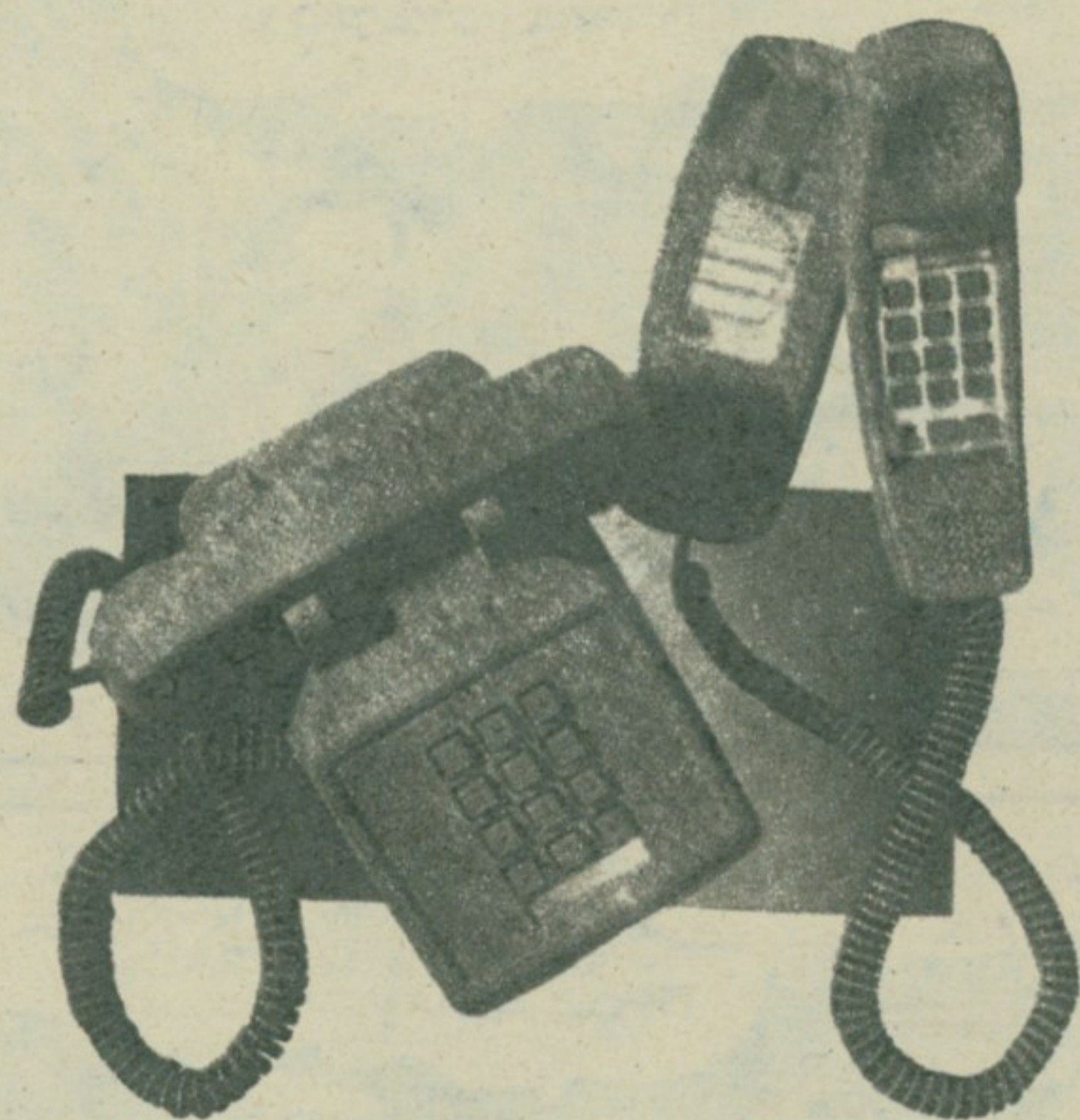
У току експеримената са студентима добровољцима, који су у шортсу и мајици проводили дневно 3–5 сати у соби с температуром од 8 до – 10°C, доказано је да је њихова отпорност на хладноћу после штангле чоколаде расла: код оних који би појели „топлу“ чоколаду за три сата температура је падала за мање од пола степена, а код оних који чоколаду нису добили – за читав степен.

НАМЕРНО ПОКВАРЕНИ ТЕЛЕФОНИ

Знајући да су многе идеје позајмљене од дечијих игара донеле промућурним трговцима милионе долара, група веселих Американаца основала је фирму која је добила име „Ствари за забаву“. Ево једног производа из ове серије који је направљен по узору на игру добро познату деци целог света.

Телефонски апарат, сасвим солидног изгледа, може пријатно да оживи разговор неочекиваним смехом, паничним крицима, звуцима џунгле или, напосто, уличним жагором. Ове и многе друге звучне ефекте лако могу да упрограмирају у телефон чак и деца. Али, изгледа да су одрасли показали много више занимања за покварени телефон од деце, наро-

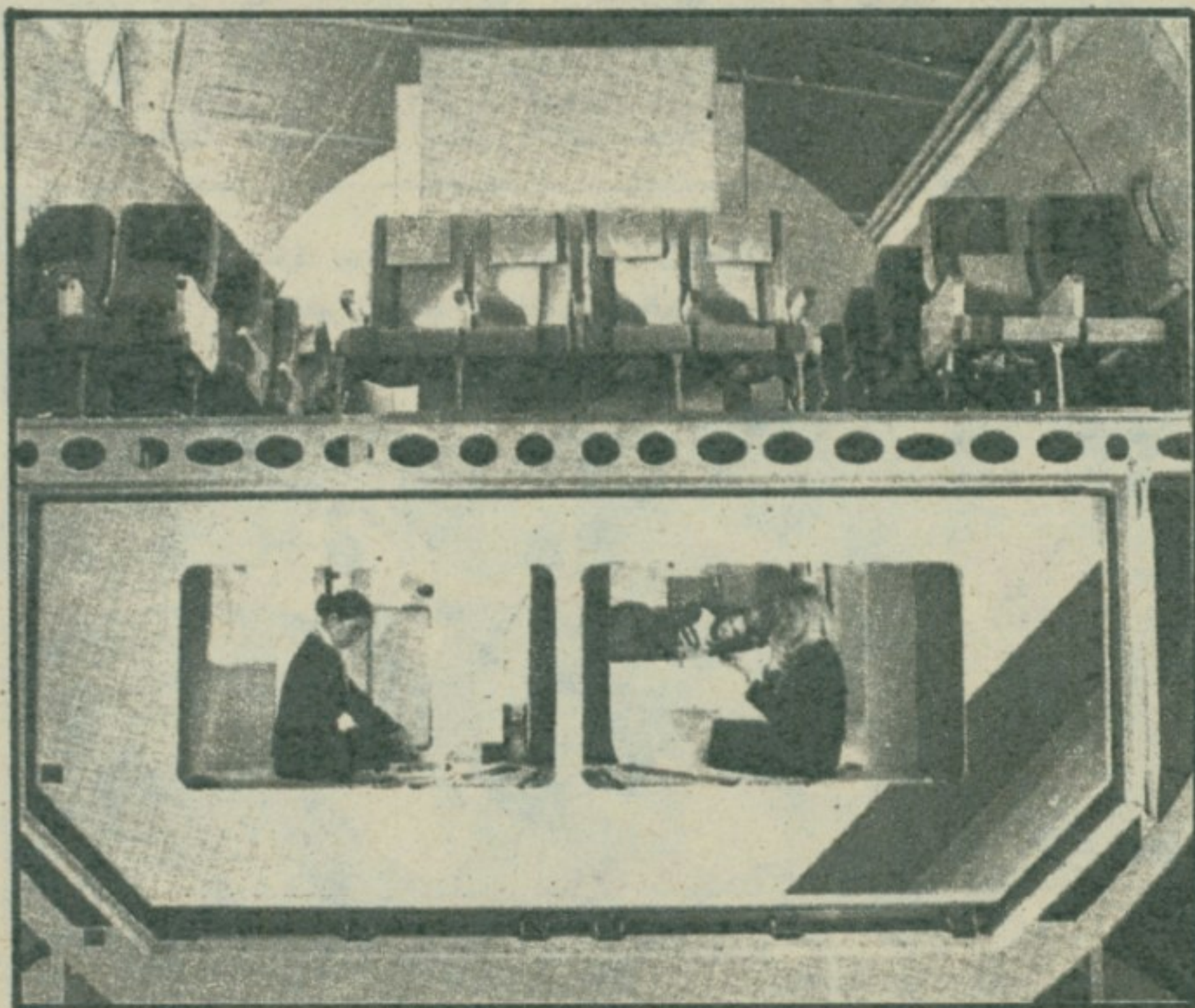
чито пословни људи којима су се дугачки разговори попели на врх главе. Ако саговорник после урлика из џун-

А ТЕК КАД ВРИСНУ

Мултинационална компанија „Динамејшн“ производи макете диносауруса који могу да се крећу. Праве их на основу брижљиве реконструкције палеонтолога, уз помоћ компјутерског пројектовања, најновијих достигнућа прецизне механике и даљинског управљања. Ту није крај: помоћу електронских синтисајзера чудовишта у природној величини чак испуштају и звуке какве су, претпоставља се, пуштали ови праисторијски гмизавци.

гле не падне у несвест, пословни партнери много се лакше споразумеју...

В. М.

НЕБЕСКИ ВАГОН „ЛИ“

Велики европски ваздухопловни конзорцијум „ЕРБАС“ недавно је лансирао нову летелицу – „Airbus A340“. У питању је широко-трупни интерконтинентални четворомоторни путнички авион намењен дугим прелетима Атланског океана и Пацифика.

Највећа новост везана за овај авион јесте могућност да се у доњи део тупа авиона (види слику) утовари и посебан контејнер, с тим што би се у контејнеру уместо робе налазиле собе и кревети за одмор посаде током дугих летова!

Контејнер, дакле, по по-

треби може да се утовари у авион, али и истовари из њега. Ако је утоварен, до његових просторија долази се најобичнијим степеницама из путничке кабине. У контејнеру се налазе одељци са укупно шест кревета, с тим што је уз сваки кревет посебан комплет за забаву: хи-фи радио са слушалицама, ТВ, видео, компакт диск, телефонски и телефакс уређај...

Немачка „Луфтханса“ прва је наручила овакав контејнер за своје посаде које ће летети у „ЕРБАСУ А-340“. Још неколико купаца ове летелице изразило је жељу да уз авион пазаре и контејнер за своје посаде. Први комерцијални лет „ЕРБАСА А-340“ очекује се следеће године.

А. Л.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

ИЗЛАЗИШ?

АХА! ИДЕМ У
ГРАД ДА НЕШТО
ПРЕГРИЗЕМ!

НЕ ЗАБОРАВИ ДА ТО
ШТО ПРЕГРИЗЕШ...
ПРОГУТАШ!

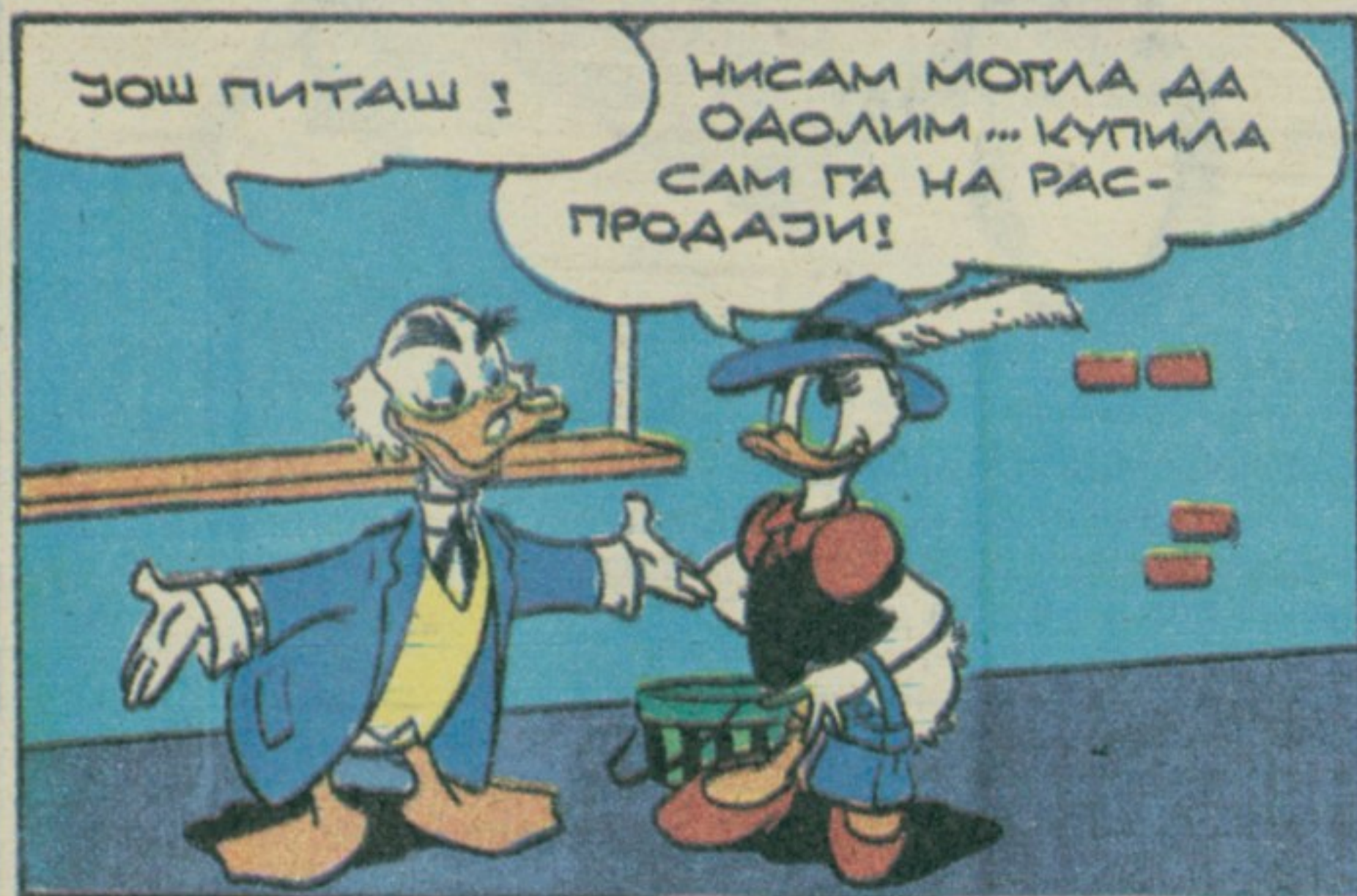
ЗДРАВО,
ПАТО!

ЗДРАВО,
УЖКА СТАЈО!

КАО ШТО ВИДИМ...
БИЛА СИ У
КУПОВИНИ
!

АХА! СВИЂА
ЛИ ВАМ СЕ
МОЈ НОВИ ШЕ-
ШИР?

ЈОШ ПИТАШ !

НИСАМ МОГЛА ДА
ОАОЛИМ... КУПИЛА
САМ ГА НА РАС-
ПРОДАЈИ!

АЛ' САД МОРАМ
ДА ИДЕМ! МИЛО
МИ ЈЕ ШТО
СМО СЕ СРЕ-
ЛИ!

ОХ, ПАТО...
ПРИЧЕ-
КАЈ
МАЛО!

КАД СМО СЕ СРЕЛИ... ЈЕСАМ ЛИ
ИШАО УЗ УЛИЦУ ИЛИ НИЗ УЛИ-
ЦУ?

ИШЛИ СТЕ
ТАМО... УЗ
УЛИЦУ!

ДОБРО... ОНДА, ЗНАЧИ
ДА САМ ВЕК РУЧАО!
ЗБОГОМ, ПАТО!

НЕКА БРОЈКЕ ГОВОРЕ ДЕЦА СА ПЛАНЕТЕ ЗЕМЉЕ

Тренутно на свету има милијарду и седамсто хиљада деце: како су распоређена по континентима, како живе, шта једу, како се школују?

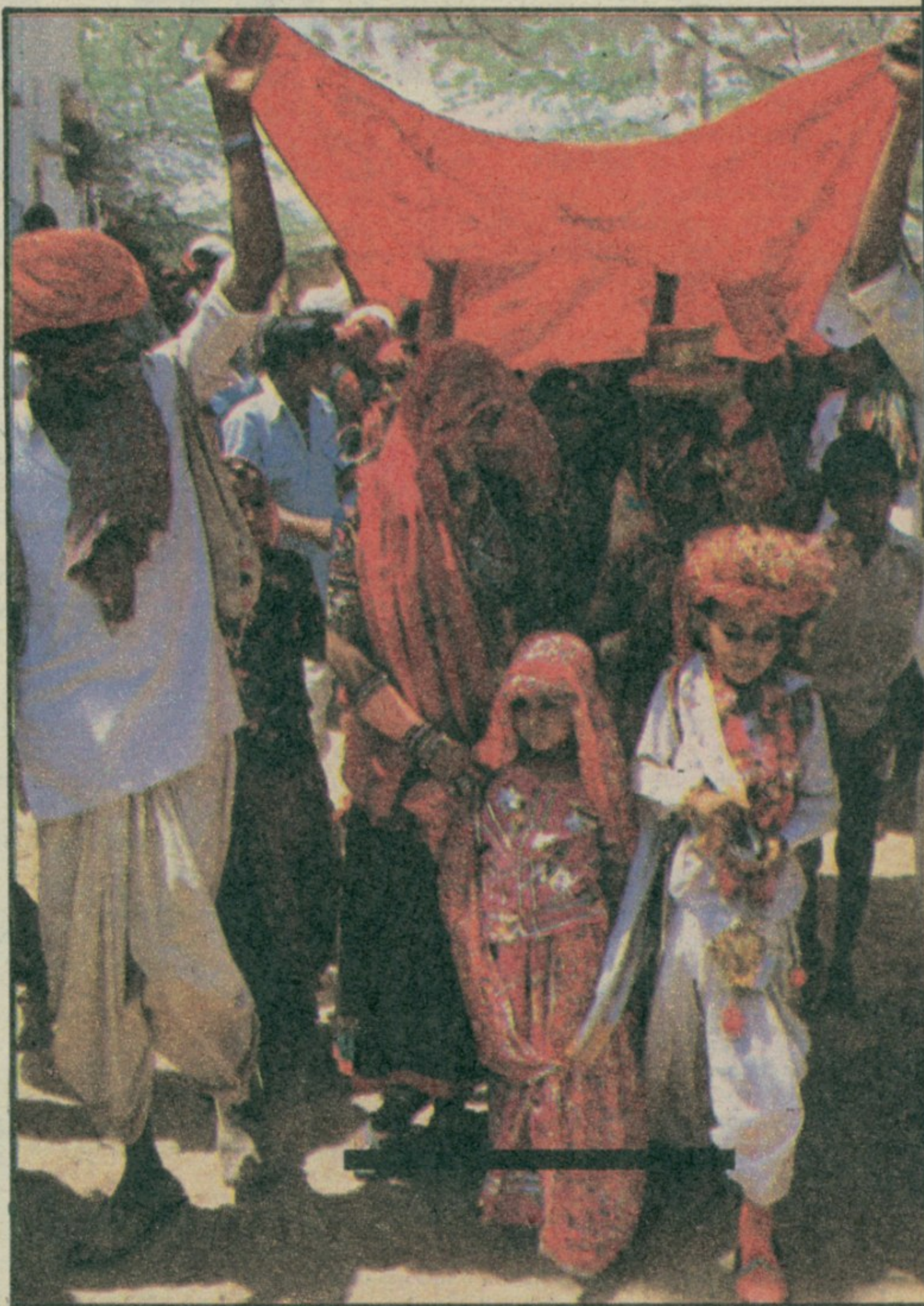

а почетку цивилизације, пре око 7000 година, на целој нашој планети није живело више од 20 милиона људи, што је преко два и по пута мање него што Велика Британија данас има становника. Тај је број растао врло споро све док се између 1650. и 1850. станов-

ништво није удвостручило! У 19. веку пораст становништва у Европи био је огroman. Тако је енглеска краљица Викторија имала деветоро деце и 40 унучади. Касније су, међутим, породице постале знатно мање, па је Викторија имала само 29 праунучади.

У 20. веку догодио се прави бум. За последњих тридесет година број становника се удвостручио: од 1960. са 2,5

Школа у Делхију: деца нагнута над старим таблицама. Отприлике од 10 деце 5-7 похађа школу. Остали морају да раде да би преживели

У овом малом селу у Раџастану, на северозападу Индије, четворогодишња девојчица невеста је дечаку коме је девет година! (Девојчицина мајка, лево, има само – 19 година). Склапање брака законом је забрањено, али се овај традиционалан обичај наставља – у тајности

милијарде попео се на 5 милијарди! Прошле године рођено је 142 милиона деце у свету и то је најбројнија генерација у историји човечанства! Али, ове силне бебе крајње су неравномерно распоређене по континентима. Тако је од прошлогодишњих 142 милиона деце само 17 милиона рођено у развијеним земљама Европе, Јапану, Аустралији и Северној Америци, док је 125 милиона угледало свет у сиромашним земљама Африке, Азије и Јужне Америке. Отуд је у Мадагаскару, у Уганди, Конгу и Нигерији половина становника млађа од 16 година! У Азији, а нарочито у Африци, просечна породица има шесторо деце и тек однедавно богатији Азијци заустављају се после 4. детета, док у Европи и САД на један брачни пар дође тек 1-2 детета.

Највећи број деце у односу на одрасле становнике забележен је у Африци и Монголији: 4-5 деце на 10 становника! Насупрот томе у најразвијенијим и најбогатијим земљама света на 10 одраслих дођу само 2 детета. Најмногољуднија земља на свету – Кина законом је ограничила број деце постављајући родитељима као партијски задатак да се уздрже од спавања у истој постељи и тако, уз строге казне, успела да последњих година смањи прираштај. У Индији се такође покушало с „планирањем породице“ што је требало да смањи број гладних уста, али су мере, често врло драстичне, дале мало успеха.

Часови преко сателита

Место у Аустралији – зове се Брианава, а читаво се састоји од једне једине куће изграђене од цигле. Ту живи породица Лесија Кларка, његова жена Ени и четворо деце: 11-годишња Џули, Гордон (10), Данијел (8) и Сем (5). До

Многи Авганистанци, међу њима и врло млади дечаки, латили су се оружја да би се бранили од совјетске армије која је њихову земљу окупирала од 1979. до 1989.

најближе куће има 12 километара, а кад Кларкови крену у озбиљнију куповину, морају да возе пун сат до Лоутерна, градића са 3100 становника. Бризбејн, главни град покрајине Квинсленд у којој живе, удаљен је од њих 1380 километара.

Живот Клајкових није нисао лак: посао је напоран, мучи их усамљеност, време споро протиче. Једина веза са светом је радио веза. Деца школу уче преко радија, баш као и хиљаде њихових вршњака раштрканих по пустој унутрашњости Аустралије или ретко насељеној обали.

Једина предност ове школе је што не морају рано да устају, јер њихова веза са учитељем, који је удаљен стотинама километара, почиње у девет сати.

Деца заузимају место у било којој соби која има прикључке са радио-уређајем. На уши стављају слушалице и чују глас учитеља удаљен 480 километара. Али, радио-веза им омогућава да чују и другове из разреда и укључују се у дискусију. Јер, то су радио-емисије у којима се сви истовремено чују и осећају као да су заједно чиме се подстиче такмичарски дух.

У Аустралији, у којој је 56 одсто становништва смештено у 5 великих градова (Сиднеј, Мелбурн, Аделаида, Бризбејн и Перт), док је унутрашњост ретко насељена – цео континент има 15 милиона становника – ради 12 радио-школа од којих свака опслужује огромну површину величине као стара Југославија. На сточним фармама, у рудницима, на светионицима, железничким постајама, у породицама усамљених копача опала и полудрагог камења, деца редовно уче и успешно завршавају основну школу. У последње време Кларкови су добили и тањирасту сателитску антену у дворишту тако да сада прате и ТВ школу, наба-

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

● Године 1960. просечан Европљанин био је 30 пута богатији од просечног Африканца, а 1990. чак 50 пута!

● На Земљи је 1970. живело 3,5 милијарде људи, а 1991. било нас је нешто више од 5 милијарди, 2000. биће нас 6 милијарди, а 2025. око 8,5 милијарди!

● Жена у Африци има просечно шесторо деце, у Руанди чак и више од 8.

● Највећи град на свету Мексико достигао је прошле године рекордну цифру од 23 милиона становника, следе Сао Паоло – 20 милиона, Шангај – 18, Рио де Жанеиро – 15. Ови мегалополиси, међугим, не могу да пруже посао и кров над главом свим оним сиромашним породицама које бежећи од глади напуштају село: у њима, по подацима UNICEF-а, 30 милиона деце живи на улици, без икакве заштите.

● Више од 150 милиона деце у свету (Индија, Египат, Перу, Филипини, Колумбија...) морају да раде, а многи то чине већ од 6. године, да би помогли својим сиромашним породицама, тачније да би преживели. Неки раде у пољу, али их има и у фабрикама и радионицама: ткају ћилиме, брусе полудраго камење, праве шибице. У великим градовима чисте ципеле, продају сладолед, перу аутомобиле, они најсиромашнији пребиру ђубре. У развијеним земљама, рецимо САД, на хиљаде млађих од 15 година раде, наравно више међу

вили су касете за видео са школским програмом и чак купили посебну машину за учење са екраном и системом контроле одговора.

Али, то може једна богата Аустралија, или земље Европе и Северне Америке у којима је основно образовање доступно свима, јер је обавезно и бесплатно. Укупно је у свету око 200 милиона деце од 6 до 16 година обухваћено основним образовањем. Међутим, у сиромашним земљама 100 милиона деце уопште не иде у школу. Тако у Чаду и

РОЈ ОСА НА ГОЛИМ ГРУДИМА

Кад се завршава детињство?

Како у ком делу света, свака земља то регулише различитим законом. У САД си одрастао човек са 21 односно 18 година (зависно од савезне државе), код нас, у Шведској, Француској и већини европских земаља пунолетство и „пословна способност“ стичу се са 18 година. У Великој Британији дете престаје да буде дете кад стекне право гласа, односно са 16 година, а у муслиманским земљама, као што су Иран или Алжир, дечаки се сматрају одраслим кад стасају за женидбу, значи са 12-14 година.

У неким земљама прелазак из детињства у свет одраслих обележава се ритуалом такозване иницијације. У Африци, већ према земљи у којој живе, млади морају да докажу шта знају и умеју: проверава им се памћење, умешност у баратању оружјем (млади Масаји ратник мора да убије лава), једу одређену врсту хране (љуту), траже од њих да извршавају најпрљавије послове без роптања.

У Гијани крај детињства обележава се церемонијом коју зову мараке а траје читаву ноћ: дечаки између 10-14 година морају на ногама или грудима сатима да држе корпицу пуну мравца, оса или пчела а да се не помере!

црначким и хиспаноамеричким породицама него међу белцима, а такође и у Европи иако закон забрањује рад деце, највише у текстилним и фабрикама обуће.

● У свету 100 милиона деце не иде у школу. Што је још горе, она живе у средини где су и одрасли неписмени и где је мало радио и ТВ апарата који би помогли образовању становништва. У Танзанији на пример, на 1000 становника дође 16 радио-пријемника, а у САД – 2119!

● У Анголи и Мозамбику и данас, као пре 100 година у Европи, свако пето дете умре пре првог рођендана. У Европи само једна беба од 100.

● У Нигеру 75 одсто деце није примило никакву вакцину. Сваке године у Африци умре више од 2 милиона деце од најобичнијих дечијих болести као што су велики кашаљ или мале богиње, а 4 милиона од – пролива.

● Дете које се роди у нашој земљи, бар до ове године, имало је шансе да поживи 74 године, док просечан људски век у афричкој земљи Сијера Леоне износи свега 42 године.

● Према подацима Светске организације за здравље, откако је почела епидемија сиде, 400.000 беба заражено је вирусом ове неизлечиве болести – наиме, 30 одсто жена које имају ову болест пренесу је својој деци. До краја 2000. године у Африци ће бити 10 милиона беба оболелих од сиде. Ако се у међувремену не пронађе вакцина против ове болести, sida ће заузети прво место на црној топ-листи изазивача смрти код деце.

Централноафричкој Републици тек свако пето дете похађа наставу.

Може ли се ишта учинити да ова деца која живе у забаченим селима и често изостају због послова у пољу или болести ипак не остану неписмена? У Бангладешу су се становници 4000 села ујединили и почели да подижу школе. У Сенегалу су родитељи самодоприносом изградили ако не праве зграде а оно бар заклон са кровом од сламе који су прогласили за учионицу. И у Непалу, високо у Хи-

малајима, где је саобраћај практично никакав, свако сеоце подигло је своју „школу“.

А кад је школа већ ту, користе је нон-стоп. У Сијера Леонеу деца почињу да долазе од ране зоре и раде у 4-5 смена. Пред једним јединим учитељем продефиљује и по 150 ученика дневно. А кад нема ни учитеља, сналазе се како знају и умеју. У Тајланду свака особа која зна да чита и пише може да буде учитељ. Али, зато данас у овој земљи две трећине деце иде редовно у школу.

Рат и мир

„Никад више рат“ – записали су Европљани на крају Другог светског рата који је однео више од 40 милиона живота. Па ипак, од 1945. године до данас на нашој планети одиграло се више од 150 сукоба у којима је 20 милиона људи погинуло, а више од 60 милиона рањено. На Блиском истоку сукобили су се суседне земље (Авганистан – СССР, Иран – Ирак, Ирак – Кувајт), али најчешће воде рат између себе групе које живе у истој земљи: Северна

Ирска, Либан, Африка (Ангола, Судан, Мозамбик), док је у Централној Америци герилски рат уништио читаве области Колумбије, Никарагве, Салвадора, а и Гватемале и Перуа. У овим грађанским ратовима најчешће жртве више нису војници већ цивили, посебно жене и деца. Поређења ради: у току Првог светског рата само 10 одсто жртава отпадало је на цивиле док данас преко 80 одсто пострадалих у рату чини недужно становништво!

Према подацима УНИЦЕФ-а данас у свету више од 200.000 деце испод 15 година учествује у рату: они не само што гађају непријатеља камењем већ и бацају бомбе, вистлају аутоматима, а да често не знају ни зашто. Децу користе за извиђање, шпијунирање противника, као курире, а кад затреба и за чишћење минских поља (у рату Иран – Ирак).

Преко 7 милиона деце тренутно живи у избегличким логорима!

У неким земљама, као што је Салвадор (Централна Америка), где је рат беснео пуних осам година, зарађене стране обустављале су борбу и проглашавале примирје да би деца могла да се вакцинишу. Чак и у Судану, у Африци, противници поштују „коридоре мира“ којима се омогућава транспорт лекова и хране за цивилно становништво.

Сваког дана исто јело

У развијеним земљама света већина деце сваког дана унесе у организам довољно калорија за правилан развој. У њиховој храни има довољно протеина, витамина, једу најмање три пута дневно и то разнолику храну – млечне производе, воће и поврће, рибу, разне врсте меса.

Милиони деце у свету, међутим, у тањиру имају сваког дана исто. У многим регионима Азије основна храна је пиринч, а у Африци је то најчешће просо, док је у Гватемали, Боливији или Перуу на трпези сваког дана кукуруз. Деца у овим земљама не умиру од глади, али како узимају само житарице, недостају им протеини и витамини. По подацима УНИЦЕФ-а око 180 милиона деце лоше се храни! Она, како то кажу у Гани, пате од „квашиоркора“, што у буквалном преводу значи „болест занемареног детета и зато што се родило ново“.

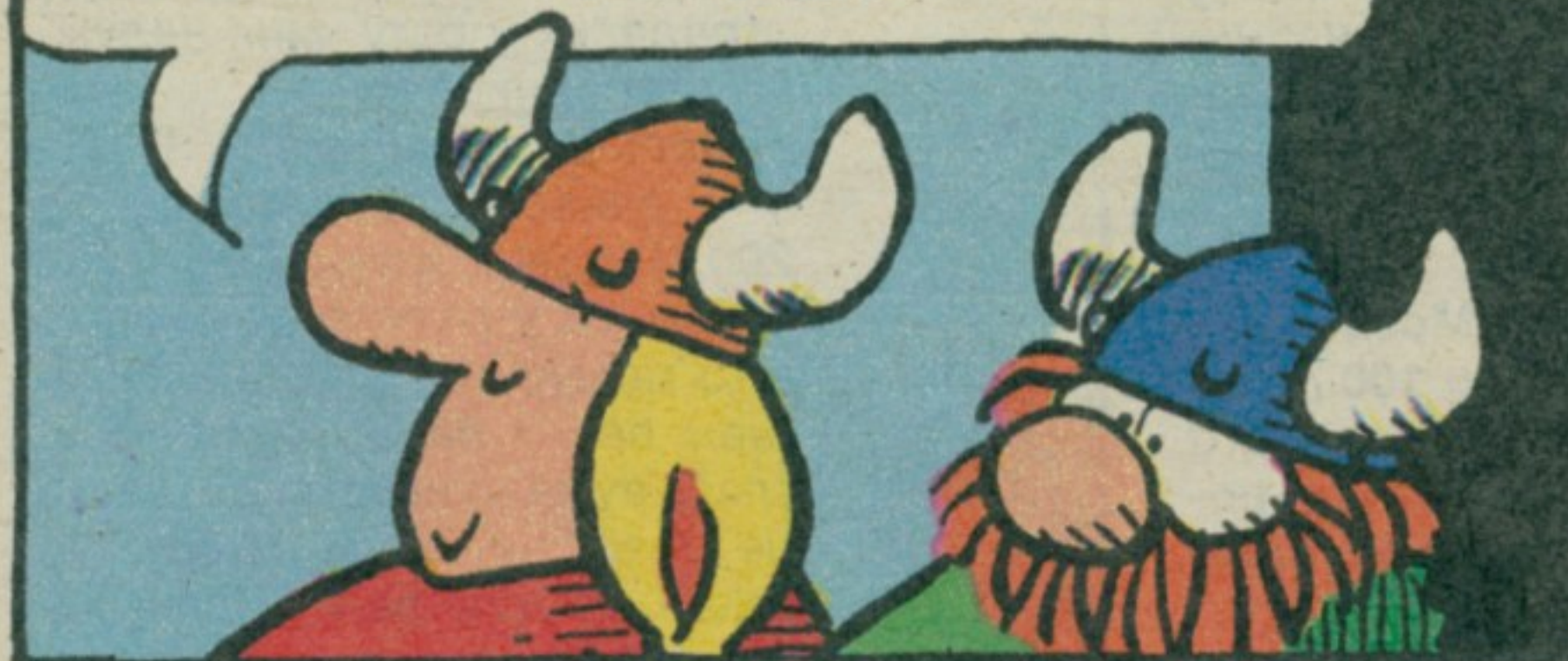
Због недостатка витамина, нарочито А, сваке године у 37 земаља света 40 милиона деце пати од болести очију. Године 1991. више од 300.000 деце ослепело је због тога.

Припремила: В. Милићевић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДРАГА МОЈА ГОСТА БЕГОНИ-
ЈА, МОРА ДА СТЕ ВАН СЕБЕ
ШТО СТЕ ДОБИЛИ ПРВУ
НАГРАДУ!

КАКО ДА НЕ,
ХЕЛГИЦЕ...
РЕКЛА БИХ
НАЈСРЕЊИЈИ
ДАН МОЈ
ЖИВОТА!

А КОЈИ ЈЕ
ВАМА
НАЈСРЕЊИ-
ЈИ ДАН У
ЖИВОТУ,
ДРАГА
ХЕЛГА?

БЕЗ И ТРЕНА ОКЛЕВАЊА
УВЕК ТВРДИМ: НАЈСРЕЊИ-
ЈИ ДАН МОЈ ЖИВОТА ЈЕ
ДАН НАШЕГ ВЕНЧАЊА!

А ВАМА, ГОС'Н ХОГАРЕ?
КОЈИ ЈЕ ВАШ НАЈСРЕЊИЈИ
ДАН У ЖИВОТУ?

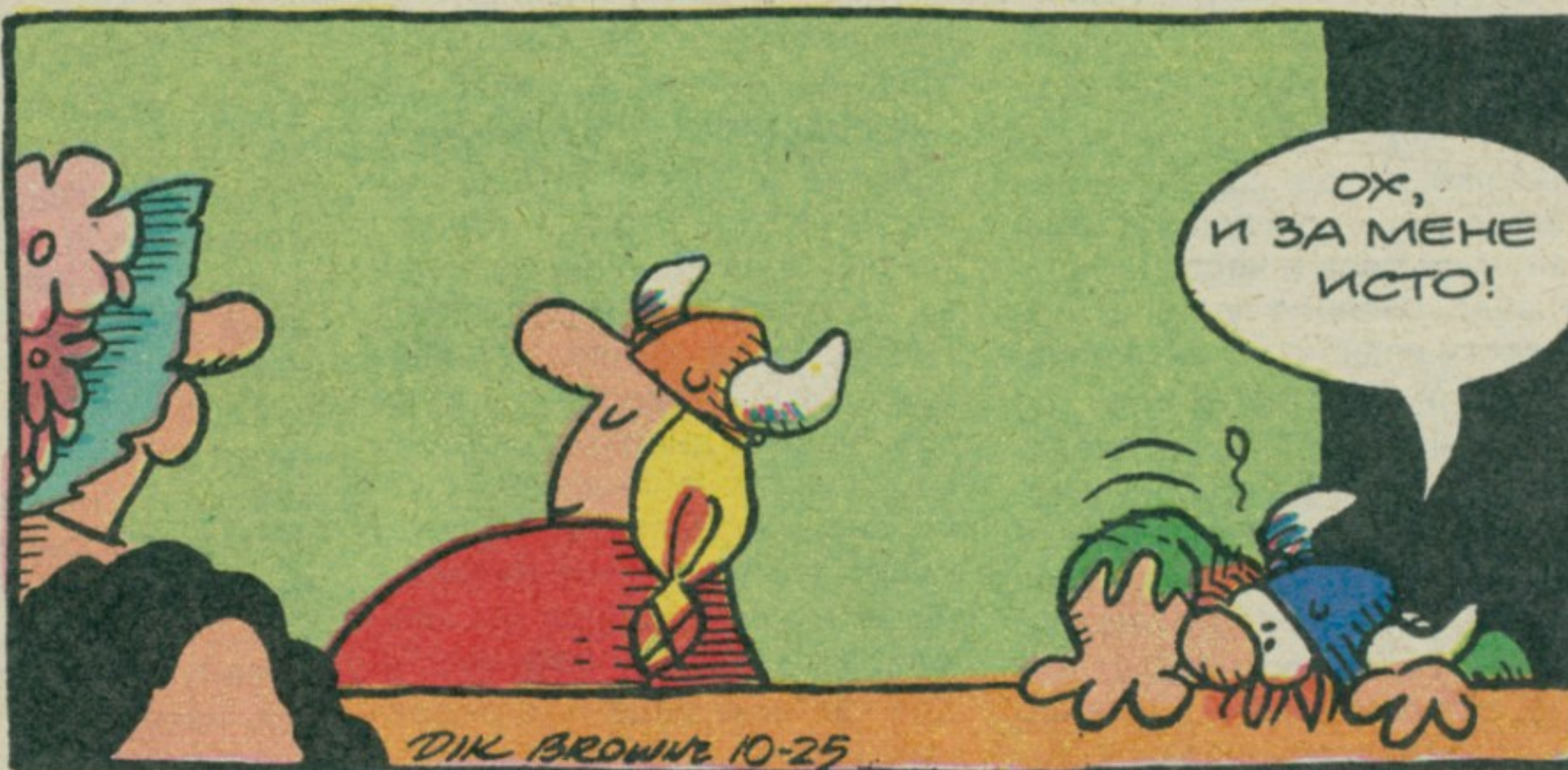
ХММ... НАЈСРЕЊИ-
ЈИ ДАН МОЈ
ЖИВОТА...

БУП!

ОХ,
И ЗА МЕНЕ
ИСТО!

ФИЛМ ИЗ ГИНИСОВОГ УГЛА

Под геслом да није важно да л' је глупо, важно да је необично, биоскопима су давали и дају најнемогућија имена

'ОБЕШ
СА МНОМ
У ХА-ХА
ХО-ХО?

ланда него у граду Палакоди у Индији. „Mon repos“ (у слободном препеву с француског = мој топли кутак) прорадио је 1916. године усред нимало идиличног пејсажа азербејџанских нафтоносних „поља“.

Многи биоскопи у Индији и дан-данас у називу носе именицу talkies (енгл. = звучни филм), па тако имамо: „Тип топ токиз“ у граду Гопичетипалијаму, „Џоли токиз“ у Мутому, „Моли токиз“ у Недунганпарију и „Бејби токиз“ у Тируварару. У биоскопу „Инглиш токиз“ у Ахмедабаду се, супротно ономе што му назив каже, приказују искључиво филмови на гуџаратском језику.

Мада их заиста има свуда, најнемогућија имена ипак су америчка: „The No-Name“ (Без имена; Моровил, Луизијана), „U-No-Us“ (кад га, све држећи се Вука, Амери прочитају онако како је написано значи: знате ви (већ) нас; Ренеслер Фолз, Њујорк), „C-It“ (опет по Вуку, у енглеском изговору = си ит или ити види, погледај; Ештабула Харбор, Охајо), „Ha-Ha“ (с Вуком и без њега = ха-ха; Минеаполис), „Ho-Ho“ (Дусет, Тексас), „O. K.“ (Симсон, Илиноис).

Има опет оних који су опчињени присвојним придевима: „My“ (=мој; Индијанаполис), „Yours“ (=твој, Детроит), „Our“ (=наш, Спарта, Мичиген).

А неки то воле и овако: „Try it“ (=покушај, пробај; Бафало, Њујорк), „Oh Gee“ (=ох, Боже мој или јој или јој; Едвардсвил, Илиноис), „За За“ (Плејнфилд, Индијана), „Зим, Зим“ (Камберленд, Вирџинија), „Норка“ из Акрона и „Идол“ из Лодија су анаграми

(наопако поређена слова) имена дотичних градова.

Ту би несувислостима могао да буде крај да није апсолутних рекордера. Најдуже биоскопско име на свету односило се на путујући кинематограф Шпанца Хозе Феси Фернандеса који је 1902. „оперисао“ по ближој и даљој околини Бордоа у Француској. Биоскоп Дон Фернандеса звао се: „Лентиелектропластискомомимомоколисепентограф“. Од биоскопа који и данас раде најдуже име на свету носи сала са 200 седишта у Кабулу у Авганистану, „Cinema-l-Anjuman-l-Khairiya-l-Niswan“ што је, што јес' јес', мачји кашаљ од дужине у поређењу с биоскопом Хозе Феси Фернандеса.

Биоскоп чији се назив састоји од једне и при том најдуже речи на свету је „Kannikaragamesari“ у градићу Туривегеру у Индији. Неприкосновено најкраће име на свету имао је биоскоп „K“ који је 1925. отворен у Матону у Илиноису.

А није све ни у имену. Неки пут је ексклузивност више географске природе. Тако се најсевернија биоскопска сала на свету (329 седишта) налази на 71. степену северне географске ширине у норвешком месташцу Хонингсвагу (пет хиљада становника) – 4800 километара северно од Северног поларног круга.

Најјужнија биоскопска дворана на свету је „Сине Сан Мартин“ у Ушуаји (2200 становника) на Огњеној Земљи у Аргентини. „Сан Мартин“ се налази незнатно изнад 55. степена јужне географске ширине, односно у непосредном комшилуку Антарктика.

М. И.

У

би боже биоскопских имена има напретек и то у свим крајевима света без изузетка. Године 1914. у Ливерпулу је свечано отворен „Купус“. Да бизарност не

познаје границе, а још мање разлику између Истока и Запада, доказали су Естонци: „Би-Ба-Бо“ на језику тог дела света има исто толико смисла колико ма где другде.

Неки су, опет, више за шифре: биоскопска дворана где Олге Браун са Новог Зеланда носи назив „555“. Шта то значи, зна само гђа Олга, а она је по том питању тајанствена изузев што признаје да се ради о породичној шали.

Јаој, јој, Боже мој

Први биоскоп у Пекингу на чијем се репертоару нашао неки звучни филм звао се, убитачно неодговарајуће, „Мир и тишина“. Биоскопска дворана „Јенки“ није, као што би неко могао скроз погрешно да претпостави, отворена нигде у Америци, него у Великом Војводству Луксембурга, као што се ни „Гренланд“ не налази ни близу правог Грен-

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

* СЛЕПИ ФОТОГРАФ

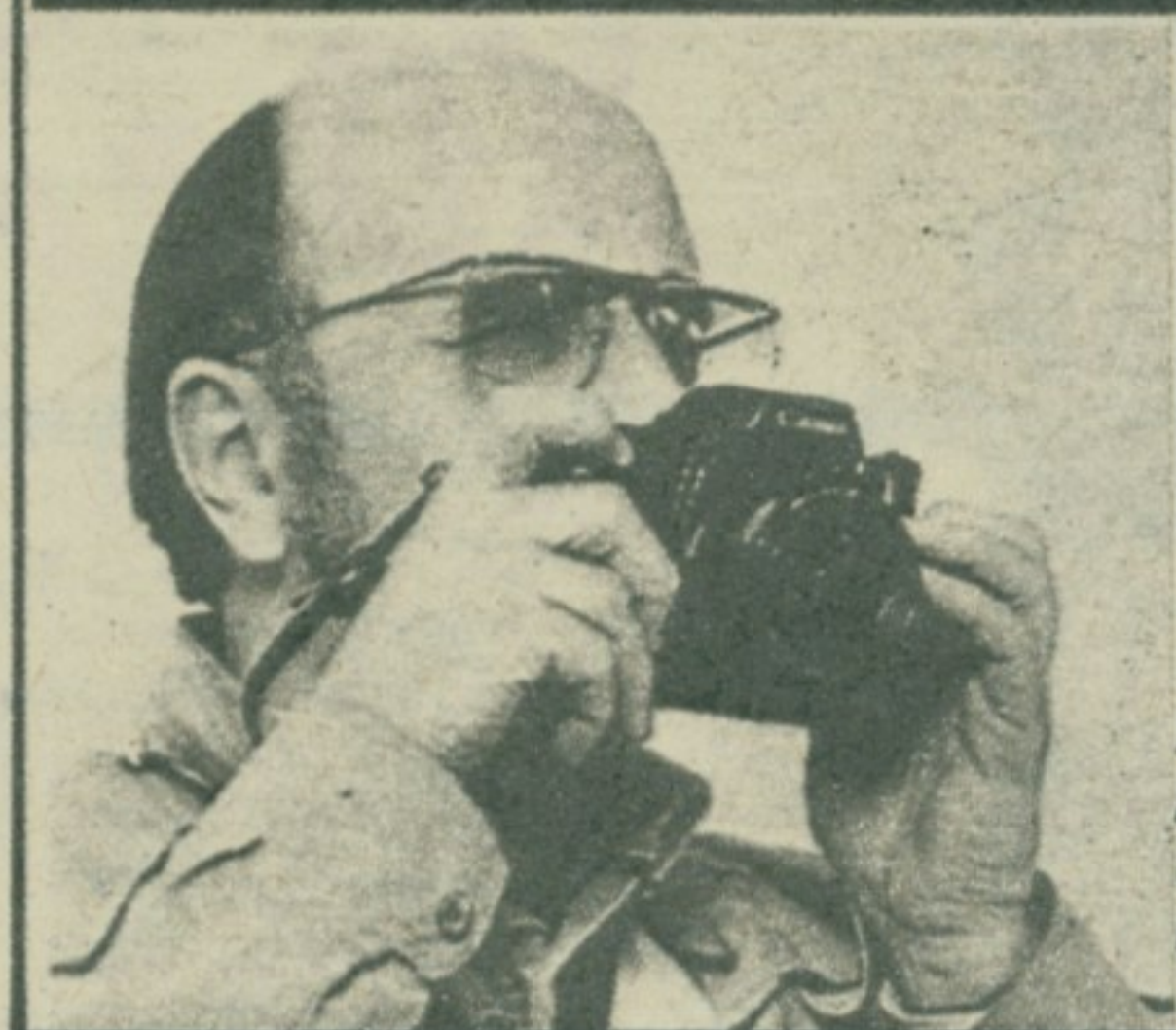
— Јесте, ја снимам оно што не видим — рекао је Ежен Бавкар новинару угледног француског часописа „Sa m'enteres” — и за мене ту нема ничег чудног. То је годинама мој посао од кога живим. — И новинар је морао да му верује јер је у питању фотограф познат у Паризу који се све више тражи.

Рођен је у Словенији (право име: Еуген Бавчар) где је као једанаестогодишњи дечак изгубио лево око тако што се убо на једну грану, а убрзо затим стигла је и нова несрећа: десно око изгубио је у експлозији кад је повукао упаљач бомбе заостале из Другог светског рата. И упркос томе што је остао слеп, одлучио се да постане фотограф и — успео.

— Једног дана мала сестричина замолила ме да је сликам док је трчала по ливади. Да јој не бих објашњавао ка-

Модели Ежена Бавкара имају јединствен израз, вероватно зато што се људи пред самим апаратом осећају много слободније него кад их иза њега прате „туђе” очи

ко и зашто не могу, окачио сам јој звонце испод хаљинице и покушао да снимам... У ствари, снимао сам звук, а фотографија је ипак показала моју сестричину. — Снимак је успео и — тако је све почело. На Бавкаровим фотографијама, кажу критичари, људи имају сасвим другачији израз него кад их снима неко ко нормално види. Можда управо зато што се нађу „насамо”

с објективом и тако добијају јединствен израз који иначе никад немају, непознат и за њих саме. Као да се откривају...

Понекад, док снима Ежен левом руком додирује косу, лице, тело модела, док десном притиска дугме на апарату. Резултат: рађају се фотографије које све имају неку посебну узбудљивост... Данас Бавкар живи у Паризу, а ње-

гова радна соба је пуна касета с етикетама исписаним Брајевом азбуком, поређаних по полицама до самог плафона. Године 1981. примио је француско држављанство.

— Француска је моја друга домовина — каже Бавкар — домовина, коју, на жалост, никад нисам видео, али ја сликам њене људе и сасвим сам задовољан.

* ТАЧНО У ПЕТ И ПЕТ

Почело је у мају 1953. У рано јутро на токијском радију одјекнули су акорди из Григове опере „Пер Гинт” који су најавили нову емисију „Јутарњи пој птица”. Од тог тренутка па до данас ова емисија, која траје само пет минута, непрекидно иде у етар. „Пој” се у ствари састоји од песме једне врсте птице уз причу о њој и спада у најслушаније емисије токијског радија. Становници Земље излазећег сунца тврде да је Григова мелодија шлагер који се најдуже слуша у историји Јапана.

Читав програм за ову емисију припрема један једини човек који је завршио само средњу школу и никад није посећивао предавања из орнитологије, а недавно је прославио 66. рођендан. То је Јапанац Џурухико Кабаја који је цео свој живот посветио птицама. (Занимљиво је, при том, да први део његовог имена „Џури” значи „ждрал”.)

Са птицама се први пут ближе упознао као шестогодишњи дечак кад су му суседи поклонили питомог голуба. На жалост, његова радост кратко је трајала: голуб је завршио у чељустима ласице.

— Тај ме је догађај толико ражалостио — каже Џурухико — да сам већ тада одлучио: много је боље посматрати птице на слободи него их држати у кући.

За 39 година радног стажа Џурухико је снимио песму више од 1000 птица

Са 13 година Кабаја је постао најмлађи члан јапанског Друштва љубитеља дивљих птица. Једном је у неком часопису прочитао о снимању птичијих гласова и залудео се том идејом. Први апарат за снимање направио је уз помоћ старијег брата, студента електронике. „Чудовиште“ је било свега четири килограма лакше од конструктора! Гломазни апарат Кабаја је возио на ручним колицима. Па ипак, гласови које је снимио том скаламеријом тако су успели да су прихваћени за већ поменути емисију на токијском радију. Коначно 1954. могао је себи да приушти за оно време модеран магнетофон који је радио на батерије. Али, и он је био врло тежак, око 10 килограма... Данас Цурухико користи електронски

магнетофон с параболичним микрофоном који може да снима са 30 метара удаљености од птице која пева и, што је најважније, тежи око два килограма, а једна једина касета му омогућава да снима пуних 120 минута и то звук врло високог квалитета. Занимљиво је и то да за 39 година свог лепог и нимало лаког посла Кабаја ниједном није прекорачио ни за секунду дужину емисије и тако нарушио распоред програма. Његови снимци емитију се сваке суботе и недеље у пет сати и пет минута изјутра.

Цурухико се заиста никад не досађује, живот му је испуњен не само радом већ и разним доживљајима. Путујући по целом свету успео је до сада да сними гласове готово 1000 врста птица.

ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

— Већина вулканолога умире у свом кревету, али то овај посао не чини мање опасним. Нема спаса онемо кога стигне ужарени облак ваљајући гомиле камења и пепела брзином од стотину километара на сат и температуром од 400°C. — Ове је речи изговорио чувени вулканолог Морис Крафт у новембру 1990. Је ли то био предосећај?

...Пуних двадесет година Морис и Катја Крафт, врхунски француски научници, провели су у подножју вулкана широм наше планете: на Филипинима где их има 20 активних, високо у Андима, у близини Етне (1989), на Хавајима (децембра 1988) кад је избила ерупција Мауна Лоа, вулкана познатог у средњем веку под именом „Врата пакла“, кад је било много настрадалих, а Морис Крафт задобио тешке опекотине по ногама...

За њих двоје, који су се одмах после завршетка студија геологије узели и остали нераздвајни, вулкани нису били само посао већ и права страст: чим би неки од њих показао знаке буђења, журили су да на лицу места, без обзира на опасност, прате шта се дешава, посматрају и праве снимке изванредне лепоте који су истовремено би-

ли и драгоцен извор података на основу којих је могло да се испитује понашање и особине вулкана.

Јер, не праве сви вулкани ршум на исти начин. Неки, као сад Етна, изливају се лагано месецима (од 14. децембра прошле године до данас) тако да становници имају времена не само да се склоне већ и да скрену ток лаве. (У 17. веку забележено је да су сељаци из Педаре пијуцима насрнули на оне из Заферане јер су ови опасност покушали да скрену према њима.)

Код других, као што је Невадо дел Руис у Колумбији (висок 5.400 m), избије „чеп“ и они изненада почињу да бљују паклену смесу камења, лаве и гасова. Овај вулкан 13. новембра 1985. усмртио је 23.000 за неколико минута!

Укратко, нико досад није успео да ухвати ритам вулкана, кад ће се пробудити. Вулкан Пинатуба на Филипинима мировао је пуних 600 година да би се у јуну 1991. тргао из сна и збрисао све живо око себе у области од 15 километара, са облаком загушљивог дима који се дизао до стратосферских висина од 28.000 метара! Крафтови су проучавали вулкане управо зато да би сазнали више о њима и проучили може ли се на основу неких знакова катастрофа предвидети и спасти околно становништво. Бавили су се и разним техникама за смиревање ерупција, каналисања лаве, измишљали нова одела од стаклених влакана. Лудо храбри какви су били спремали су се да у специјалној капсули, отпорној на изузетно ви-

Они се нису бојали ватре — Катја и Морис Крафт у децембру 1988. на Хавајима. Избегли су много пута смрт, али је ерупција вулкана Унзен за њих била кобна. Љубав која је трајала целих 20 година завршила се трагично

соке температуре, сиђу у гротло вулкана, као у књизи Жила Верна „Пут у средиште Земље“, да би на лицу места испитали свог „најмилијег непријатеља“. Али, нису стигли да остваре овај свој пројекат.

Трећег јуна 1991. Катја и Морис Крафт, заједно с америчким вулканологом Харием Гликеном, изучавали су вулкан Унзен на острву Кјушју (Јапан) кад је из њега излетео

„чеп“ и вековима скупљана енергија из утробе Земље сукнула увис. Гомила стења, пепела и гаса грунула је напоље брзином од 500 километара на сат и убила их све троје на месту.

Још једном Морис Крафт био је у праву кад је рекао:

— Најопаснији су вулкани који спавају. **В. Милићев**

ДЕТЕ
ЈЕ ОТАЦ
ЧОВЕКА

КАД
САМ
БИО
МАЛИ:

ЖИВОЈИН ПАВЛОВИЋ

Рођен сам у Шапцу априла 1933. године, али је одмах по мом рођењу отац добио премештај за Сомбор тако да су за тај град везане прве слике света који ме је окруживао, а то су били високи бели прозори који су се затварали рајберима и поглед на неко уско двориште ограђено од улице високим зидом, уз који су биле наслане букве цепанице за огрев. Касније сам дознао од родитеља да је то био стан у кући Лазе Костића.

У Сомбору смо провели пуних девет година, од чега ја до данашњих дана носим једно слатко-болно осећање према војвођанској равници, према снеговима распрострајеним у даљине, једно осећање које ми се догодило поново у пуној снази када сам једном, недавно, због великог невремена био принуђен да из Стразбура за Париз путујем возом. И том приликом, док смо одмицали готово нечујно пругом кроз вејавицом замагљене просторе Алзаса, те голе челичне шине и врне на пољима и гранама и тај бескрај који се везује за замућено небо вратили су ме у те ране дане када је мој отац повремено мене и моју две године млађу сестру стављао у саонице да, покривени топлим ћилимима, јездимо по бескрајним пољима Бачке.

Но, како смо сваке године путовали за источну Србију, одакле је моја мати, и за коју сам се ја везао проглашавајући је својим завичајем, јер ме за Шабац не везује ништа, та путовања су ме одводила у другачије пејзаже, у пределе поред Мораве са благо заталасаним мрким побрђем које, после Ниша, када се пруга одваја за Књажевац, прераста у стеновите планине, готово кањоне, кроз које протиче Бели Тимок, пределе сличне онима које човек може да види у Црној Гори или Херцеговини кроз које се пробија Неретва. Тај пут кроз 36 тунела, где воз сваки час улеће у мрак и излеће на мостове без ограда над провалијама и као да лебди кроз ваздух, такође су жестоке и трајне слике којима је насељено моје сећање.

Детињство у себи носи неке звуке врло јаке и не каже се случајно да су то резервоари из којих људи који се баве одређеним уметничким гранама црпу непресушне сировине за оно што раде.

Наравно, то је само једна од могућности за уметнички исказ појединца. Тај врући додир са пределом остаје у мени под истом температуром до данашњег дана и можда је баш он тај који ме је негде у раном пубертету повукао ка боји, оловци, хартији. Оно што је остало од мог краткотрајног бављења сликарством понајчешће јесте баш тај предео рађен акварелом или цртан пером или оловком, често у маниру Љубе Ивановића чији су цртежи, или боље речено слике, рађене монохромно у

врло богатим валерима и сигурним потезом оловке, за мене тада били нешто најчудесније чега се дотакло моје око.

Занимљиво је, рецимо, да се стрип, са којим сам се срео још пре рата преко ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА, није тако дубоко усекао у моје биће као што су то пејзажи са југа Србије, из Македоније или са Косова, проистекли из оловке Љубе Ивановића. Прве његове цртеже видео сам на корицама књига народне поезије које је Вук Караџић сакупио.

Серија емисија „Детињство“ траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је било некад, КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на Радију и приче у „Забавнику“ припрема и уређује Светлана Ненадовић.

али са народном поезијом никад нисам успоставио тако присне и топле односе као са тим цртежима. Јер, наметнута од школе и од света који сам осећао стално као терор и принуду, била ми је једна од највећих мучитељских напада на слободу коју сам уживао у детињству. Тек много година касније, што је био случај и са литературом Достојевског, Шекспира и Иве Андрића, у првим годинама своје зрелости, успео сам да лепоте народне поезије у пуној њеној величини, усисам у своје биће, те ми није жао што се нисам и сувише мучио „Женидбом Цара Душа-

ца на високим точковима и са великим опругама – везао сам око врата кројачки метар моје мајке а други крај за ручку колица и онда колица претурио. Срећа што се то десило у присуству родитеља који су били у суседној соби.

Сећам се и дворишта интерната Мушке учитељске школе у који смо се били преселили из оне куће у којој је живео Лаза Костић. Та зграда се налазила преко пута парка Сомборске жупаније. Двориште је било затворено кухињом, ниском зградом насупрот овој великој, ограђено и са једне и са друге стране високим зидовима

БИОГРАФИЈА

ЖИВОЈИН ПАВЛОВИЋ, књижевник и филмски редитељ, рођен је у Шапцу, рано детињство провео у Сомбору, а од свега највише волео побрђа око Тимока у источној Србији.

Написао је много књига, режирао је много филмова, добио је много и различитих награда за литературу и филм. Из читавог његовог дела овој прилици најприкладнија је реченица која, у поглављу под словом „П“, стоји у његовој АЗБУЦИ, а гласи: „Предео не постоји само у природи; присутан је на човековом лицу и у људској души“.

на“, „Косовским циклусом“ или „Буном против дахија“ у раном детињству.

Како је моје најраније детињство везано за Сомбор, могуће је да су због тога и сећања тако кристално јасна, у оној мери оштра у којој и ужас са којим сам се суочио коју годину касније, после напуштања Сомбора, а то је од 1941. када је почео рат, па до краја 1944. године, у Јагодини, у којој сам преживео све ратне страхоте. Зато бих поново покушао да те прве идиличне слике васкрснем.

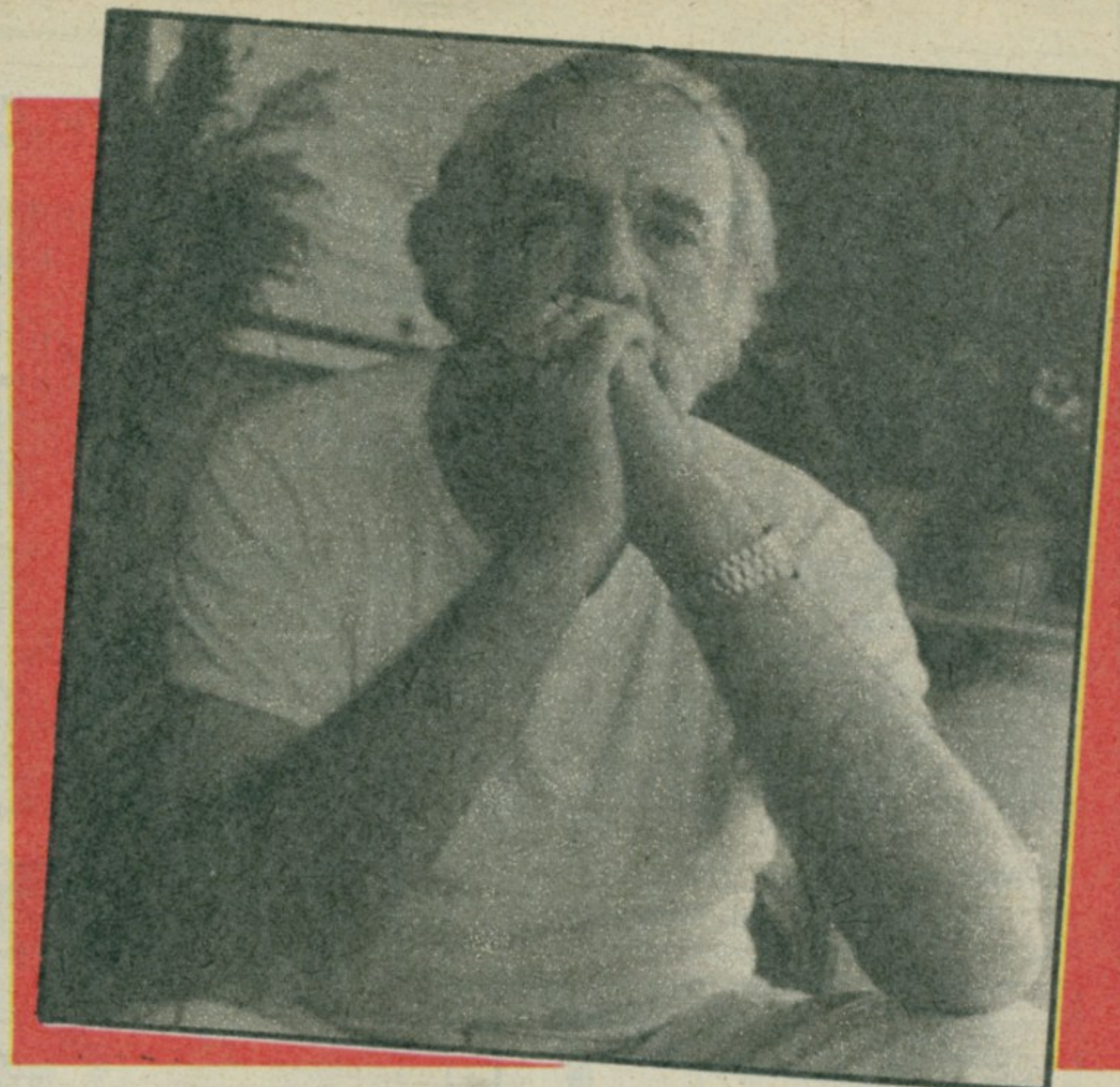
После првих сећања на онај прозор и на оне степенице сећам се једног отома на коме сам волео да лежим и да штапићем, који је био имитација оног господског или старачког штапа са кривом дршком, али за децу прављен, вртим рупу у зиду задовољан што пробијам молерај и малтер, али никако даље кроз циглу нисам могао догод ме отац великом грдњом није од тога одвратио.

Још се сећам неких очевих папуча у које сам скривао кључ од нечега. Такође се сећам једног, за моју тадашњу свест нимало необичног нити морбидног догађаја. Својој две године млађој сестри која је тада била беба у колицима – то су била она коли-

и поплочано циглом, без иједне травке. Сећам се великог бурета за нафту које је стајало испод олука и у које се сливала кишница. У њему је увек било неке бајате воде по којој су пливали неки инсекти. Занимљиво, када сам читао један енглески роман у коме се једна морбидна ситуација догађа у неком бетонском дворишту у Лондону, ја сам непрестано замишљао оно сомборско из првих дана мог детињства.

На супротној згради која се налазила поред кафане „Бела лађа“ био је парк, а са друге стране парка велика католичка катедрала. Стаза која је спајала кућу и катедралу пресекала је парк по средини и промицала поред распећа са Христовом скулптуром. Служавка која ме је сваке суботе и недеље водила у католичку цркву, јер је и она била католикиња, сећала се и препричавала мојим родитељима, а онда они мени, да сам ја по правилу сваки дан, кад год бисмо прошли поред распећа, гледао у Христа и питао: „Зашто Бога нема гађе?“

Када сам недавно био у Сомбору, прошао сам поново поред тог распећа. Оно је, на жалост, поломљено, Христу су одваљене ноге, али камена драперија која му прекрива стидни део тела још увек је ту. Та драперија је вероватно у мени стварала ту забуну, јер сам ја, као

дете, сматрао да сви људи треба да носе гађе. Та катедрала је на мене остављала веома дубоке, тамним бојама осенчене утиске који су се у мене сливали из углова бочних бродова, са искрећих позлаћених скулптура и икона, са свећа које су палуцале, из звукова оргуља које су звониле по том огромном здању, и света преданог молитви до екстазе, тако да су ти звуци и те ускобучале

најранијем детињству нисам тако често боравио у тој катедрали. Али исто тако, та сећања, те слике које блистају, и тај Сомбор са свим својим лирским или драмским садржајем, представљају и резервоар из којег ја не само да црпем грађу за оно чиме се бавим као писац или филмски редитељ, већ ми служе и као коректив у понашању или још боље као посредник у разумевању посту-

слике на граници некаквих визија створиле у мени извесне просторе који су омогућили да литература Бернаноса или Греема Грима или Драјерови и Беренсонови филмови, ослоњени на дубоке дилеме до којих води католичка етика, у мени имају врло јак одјек. Сигуран сам да ту сопствену оспособљеност не бих имао да у том

пака млађег света, а пре свега своје деце. Јер, да не постоје та сећања на сопствене поступке, на сопствене доживљаје и на сопствена понашања других према мени из тог времена, тешко да бих могао да разумем и протумачим често привидно неразумљиве и неразумне поступке своје деце и људе уопште.

ШТА УНИШТАВА МОЈЕ „ЈА“

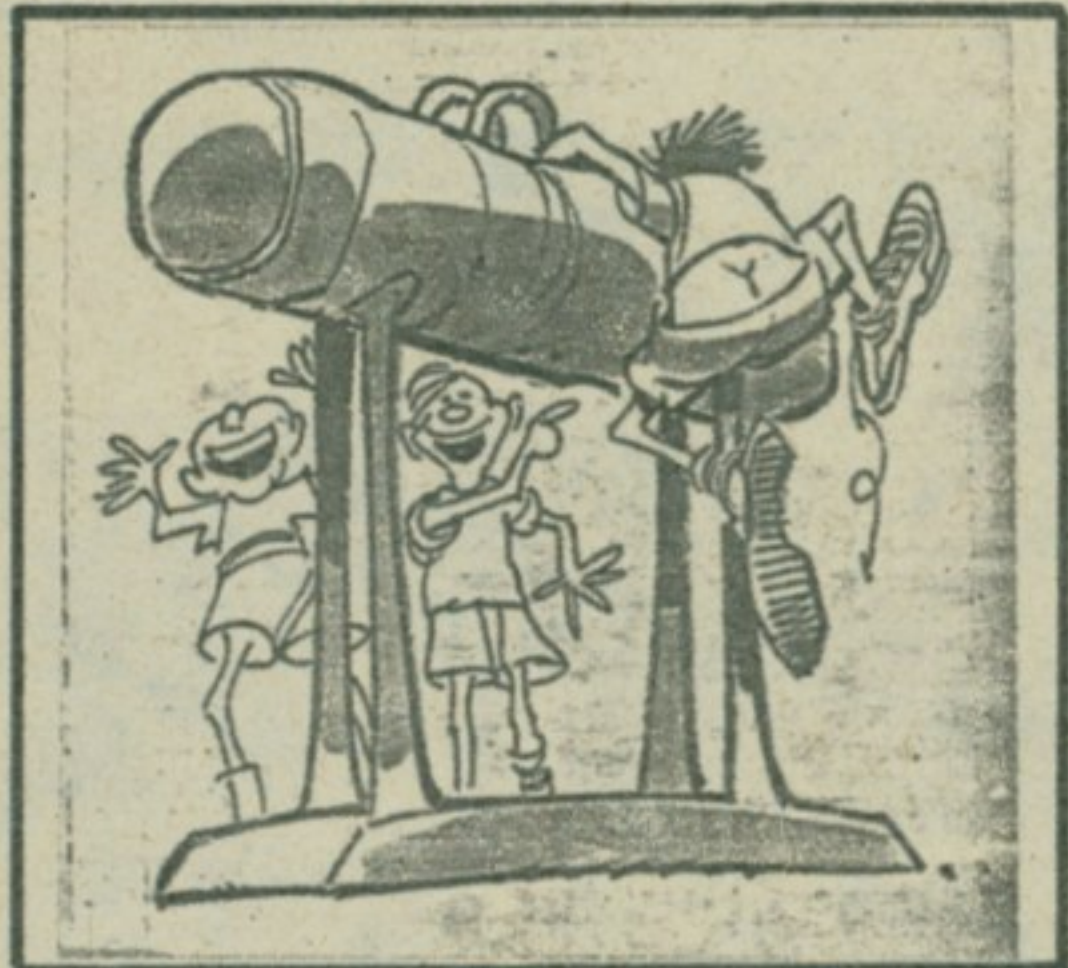
Једна анкета спроведена међу ученицима виших разреда основних школа у Француској требало је да покаже које су то ситуације у

којима се деца нелагодно осећају. Неке од њих изазивају такав „блам“ да су назване „его терминаторима“. Између осталих, то су:

- гледање видео снимака или фотографија на којима сам мали, а при том го

- прескакање на часовима физичког преко гимнастичке справе која се зове „коњ“

- кад отворим сендвич у аутобусу којим идемо на екскурзију и приметим да је направљен са комадима топлог, тврдо куваног јајета

- прослављање сопственог рођендана у ресторану са родитељима и тренутак сазнања да су наручили од келнера да ми након доношења торта, певају рођенданску песму

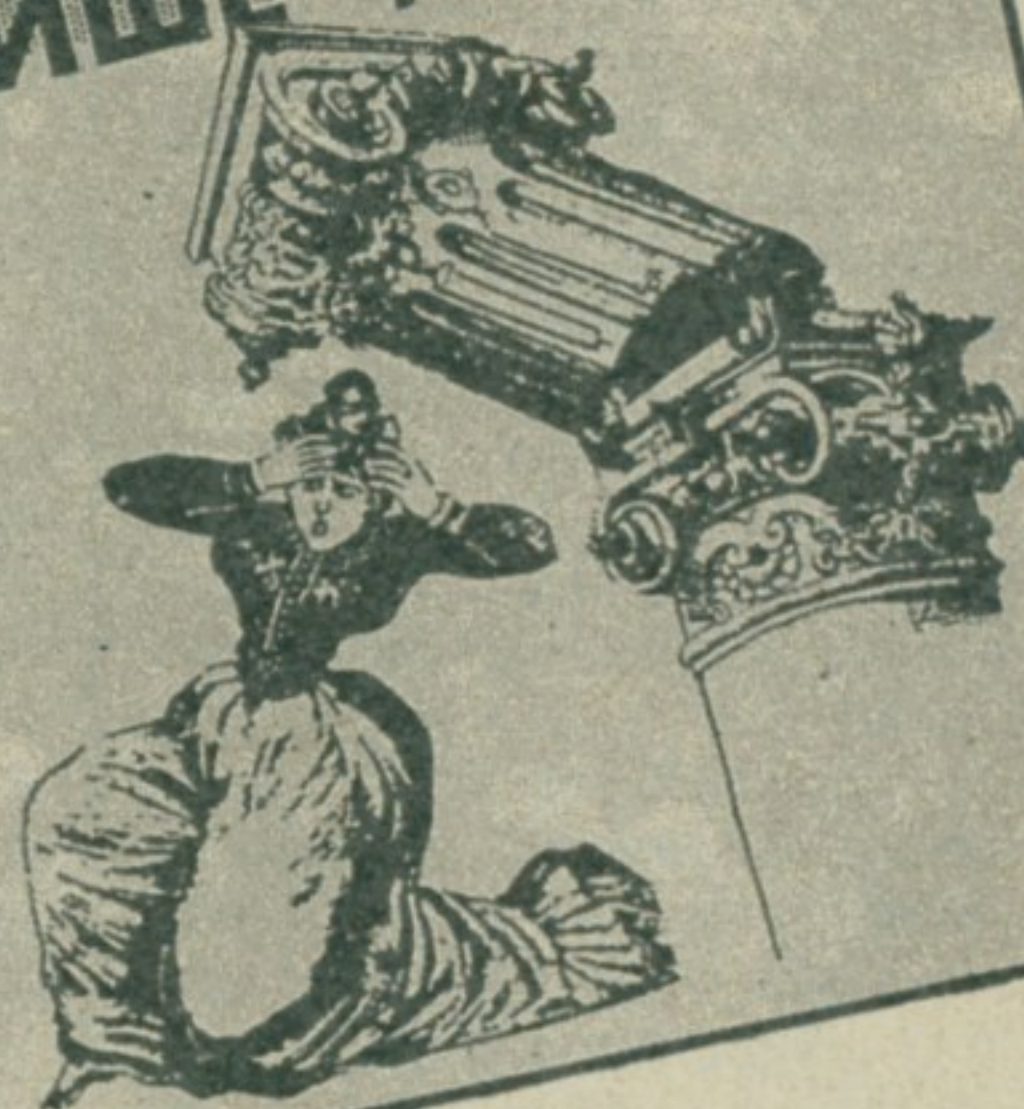
- списак лектуре

- несташница тоалет папира када ми је потребан, а ја треба да се вратим за сто поред девојке која ми се свиђа

С. Л.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Дерик Барн 29" кретао се према североистоку и мирним водама. Тајфун је био много бржи и зграбио га је у своје олујне канце у цик зоре 15. августа 1991. године док се немоћно батргао кроз Јужно кинеско море брзином од једва два чвора.

Већина од 195 чланова посаде још је спавала по кабинама када је надзорник контролног торња Крег Диџин видео како огромни таласи на палуби откидају два челична, десет тона тешка, сидра и она се зачуцавају у оплату око заштитног зида на отвору у постројење за десалинизацију воде.

Таласи су покуљали у просторије где се морска вода пречишћавала, ослобађала соли и претварала у пијаћу, а први инжењер Греам Вилер појурио је у суседну у којој су се налазиле главне пумпе. Са још неколико чланова посаде ишчупао је четири даске из пода и покушао да их намести на врата постројења, али је снага таласа била огромна.

Вилер се тада окренуо пумпама, које су се већ купале у води, и до краја одврнуо испусне вентиле. Велика млазна пумпа почела је да усисава и преко палубе избацује воду. Није вредело. Морска вода преплавила је кабине и досезала Вилеру до колена. Чим допре до вентила за усисавање ваздуха, пумпе ће престати да раде.

Знак за узбуну одјекнуо је палубом и пренео се челичним ходницима и кабинама: „Сви на палубу! Навуците прслуке за спасавање!“ Људи су искакали из кревета, навлачили

Слева надесно: Греам Вилер, Крег Диџин, у комори, и заповедник Били Јанг који

ТАЈФУН

наранцасте прслукe и јурили ходницима на сва четири нивоа „Дерик Барца 29“.

А на палуби се Крег Дицин борио с ветром покушавајући да се пробије до ронилачке коморе за декомпресију. У комори величине 3 са 8,4 метра била су, као у клопци, заробљена четири човека, рониоци који су радили на морском дну и морали да чекају још два дана да би им се унутрашњи притисак изједначио са спољним и организам прилагодио.

Ако би из те специјалне коморе изашли сада, док „Дерик Барца 29“ тоне, не би могли да се спасу. Гас хелијум, растворен у ткиву њихових плућа, направио би мехурове и они би експлодирани.

За хитне евакуације многа поморска постројења која раде далеко на пучини опремљена су самоходним хипербаричним чамцима за спасавање за које се причвршћују коморе за декомпресију ронилаца. Рониоцима је у њима тесно и неудобно, али су савршено безбедни јер се процес декомпресије несметано одвија.

Али, овакви чамци нису били обавезни по закону и „Дерик Барца 29“ их није имао... „Како да спасемо рониоце?“, размишљао је Крег Дицин очајнички.

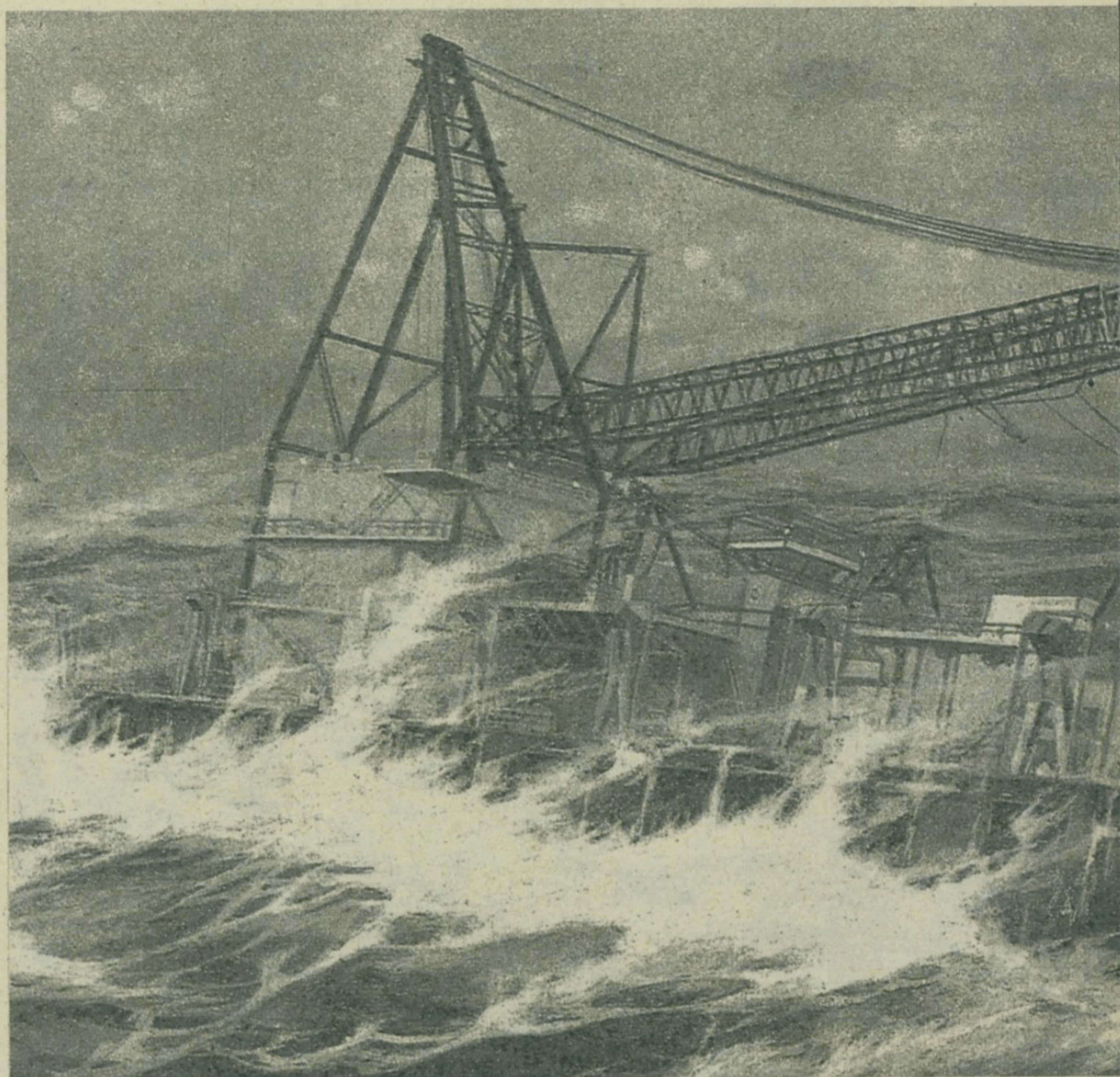
Крег Дицин је био од оне врсте чврстих људи који раде на морским нафтним налазиштима по целом свету. Као и остали, радио је по деведесет дана непрекидно, одмарао се код куће тридесет дана и поново враћао овом тешком и опасном послу који је доносио велику зараду.

Његов посао на „Дерику Барцу 29“ био је руковођење постављањем цеви по дну океана до платформе за бушење нафте на око 160 километара југоисточно од Хонгконга. Нафтно поље припадало је Кинезима, а радове на платформама и цевоводима изводила је мултинационална компанија „Макдермонт“.

Заповедник „Дерика Барца 29“ био је инжењер Били Јанг, Тексашанин као и Дицин. Инжењери, техничари и рониоци сакупили су се из разних

Џон Лајонз, један од ронилаца који су остали није ни напуштао брод

земаља Европе и Америке а главна радна снага, копачи и вариоци били су Малежани и Филипинци.

Још у уторак 13. августа тропска олуја наишла је из правца Филипина. Били Јанг је одмах наредио да се рониоци, њих четворица, подигну с дна океана где су радили на дубини од стотинак метара и „Дерик Барца 29“ припреми за напуштање пута којим ће пролетети тајфун Фред.

„Дерик Барца 29“ имао је облик брода и сва најсавременија постројења, али је био баржа, односно шлеп, без сопствених мотора и на челичном ужету га је вукао реморкер „Тајфун“. Чим је почела олуја, капетан „Тајфуна“ Холанђанин Роберт Зварт пришао је бродом до барже и посада је за њега закачила сајлу.

„Сви на палубу! Тонемо!“, одјекивало је челичним ходницима „Дерик Барца 29“. Људи су навлачили прслукe за спасавање и скакали у усковитлано море. Остала су само четири рониоца заробљена у комори смрти

Одмах су кренули у правцу северозапада, што даље од тајфунове стазе. Реморкер од 9.500 коњских снага вукао је баржу дугачку 126 метара, носивости 20.000 тона и то је ишло прилично споро.

На „Дерику Барцу 29“ нико се није плашио јер су током четири месеца на том подручју више пута бежали од тајфунских олуја. Али, 15. августа у рану зору погодио их је тајфун Фред који се кретао брзином од 130 километара на сат. Они су се налазили 110 километара северно од његовог пута, али се олуја коју је правио простирао веома широко.

Гомила радника, гњураца и техничара била је окупљена око коморе за декомпресију ронилаца када је тамо у 7 h стигао Дицин.

„Покушаћемо да их пребацимо у гњурачко звоно”, рекао му је неко од њих.

Звоно је заиста могло да се спусти у море и, када прође тајфун, подигне и одвуче до Хонгконга где би они у њему могли да наставе с декомпресијом. Звоно је стално стајало на палуби за случај потребе, али је било потребно пуних петнаест сати да се у њему направе услови за декомпресију. Толико нису могли да чекају.

Греам Вилер, који је такође стигао до коморе, осетио је муку. Помислио је на Џонија Лајонза, једног од заробљених ронилаца, који је, као и он, био Британац из Новог Зеланда. Помислио је на његову жену и децу које је познавао.

Заповедник барже Били Јанг разговарао је с гњурцима у комори помоћу интеркома покушавајући да их

усковитлано море. Зачули су се узвици:

„Преврћемо се! Скачите у море!”

Неки сплавови за спасавање развили су се на самој палуби или у мору. Неки су се у води преврнули само делимично надувани. На онима који су се исправно аутоматски надували искочили су наранџасти равни кровови. У такве је могло да стане по двадесет шесторо људи – уколико их се домогну.

Под Вилеровим ногама искошена палуба се заљуљала и одбацила га главачке у море. Изронио је на површину гушећи се од воде по којој је пливало дизел-гориво. Крај лица је угледао комад даске краћи од два метра и он се за то дрво закахио рукама решен да га не испушта.

Око њега плутали су лешеве у наранџастим прслуцима за спасавање.

Марку Раскину који га је положио на гуму оштећеног сплава. Из отворених рана куљала му је крв и Грифитс је покушавао да је заустави прљавим радним комбинезоном.

Чим су људи почели да скачу у море, капетан „Тајфуна” Роберт Зварт притиснуо је дугме за хитну помоћ на свом сателитском телефону. Нешто после 9 h добио је директну везу с Поморским координационим центром за спасавање у Камбери, Аустралија.

„Налазимо се код ’Дерика Барца 29’ који се преврнуо и тоне. У води је преко стотину људи и тражимо најхитнију помоћ”, рекао је.

Из Камбере су одмах телефонирали Центру за спасавање у Хонгконгу. Поруку је примио Тревор Бери и наредио: „Шаљите у помоћ све што имате!”

Осамнаест минута касније хеликоптери Краљевске помоћне авијације Хонгконга полетели су против снажне олује са аеродрома Кај Така, хеликоптери Британске авијације узлетели су из базе на хонгконшким Новим територијама. Придружила су се и два хеликоптера из Кине.

Адријан Џонс из британског хеликоптера проверио је ремење за спасавање и челично уже са чекрком док је пилот спуштао летелицу до висине од око двадесет метара изнад једног сплава. Олуја је још увек дивљала.

После три неуспела покушаја Џонсове чизме дотакле су површину сплава и он је на њему угледао осморицу људи. „Прво ви”, рекао је намештајући ремење најближима. На његов знак ужетом он, Грифитс и Расден кренули су увис.

За мање од једног минута Џонс се вратио и једва спустио на сплав због ветра који га је заносио. Схватио је да тако неће успети да спасе све људе. Због тога је остао на сплав и послао горе саме Дицина и још једног бродоломника, а затим још двојицу. Он се попео с последњом двојицом и хеликоптер је полетео према Хонгконгу.

Док су хеликоптери односили људе са сплавови, и реморкер „Тајфун” се пробијао морем трагајући за преживелима. Међу спасенима био је и Греам Вилер који се тресао и повраћао.

Хеликоптери и „Тајфун” спасли су 173 човека. Страдала су двадесет двојица. Заповедник Били Јанг и тројица телеграфиста нису ни напустили своја радна места и отишли су на дно заједно с баржом.

Комора за декомпресију са четворицом ронилаца није се откачила од преврнутог „Дерика Барца 29”. Претпоставља се да су рониоци отворили врата коморе, пустили воду да уђе и испливали. Чим су изишли на површину, тела су им експлодирала.

„Ово што се догодило ’Дерику Барцу 29’ обићи ће Земљину куглу као шамар”, бесно је рекао Греам Вилер. „Никада више ниједно постројење за рад на морском дну не би смело да исплови без хипербаричних чамаца за спасавање ронилаца!” **Б. Д.**

охрабри. Како је олуја све жешће беснела, шеф ронилаца отворио је вентиле коморе да би се почело са хитном декомпресијом. Сви су знали колико је то опасно и владао је мук.

Вилеру је журно пришао дежурни официр из канцеларије Билија Јанга. „Колики је нагиб пред превртање?”, питао је. „Почиње на 17,5 степени”, одвратио му је Вилер. Официр је побледео као мртав: „Већ смо на 18 степени!”, узвикнуо је. „У том случају управо почињемо да тонемо!” такође је викнуо Вилер.

Греам Вилер и неколико радника почели су да секу ужад на којој су висили гумени сплавови за спасавање. Видели су како се њихова сајла одваја од „Тајфуна” и „Дерик Барц 29” се нагнуо и левим боком додирнуо

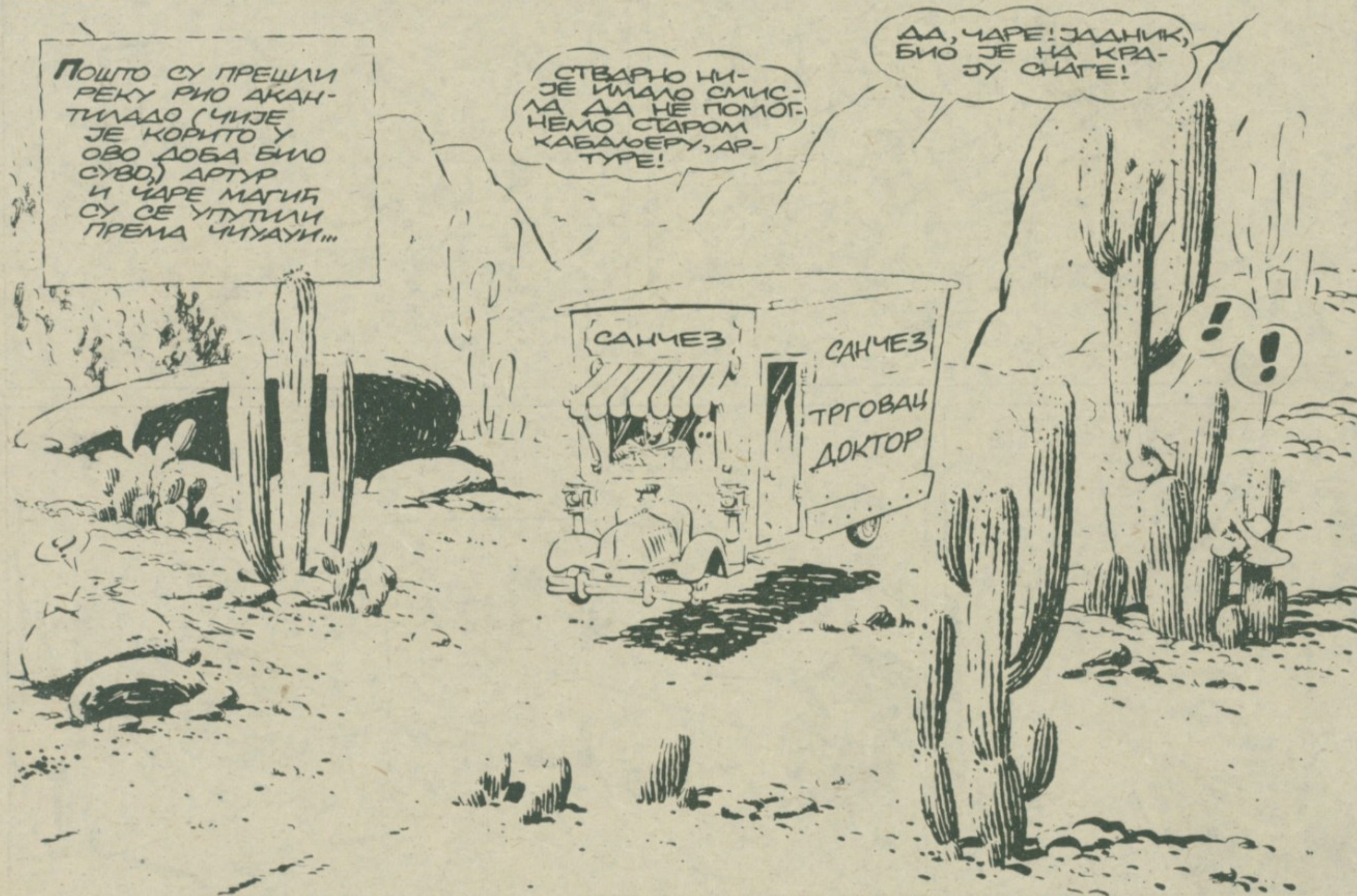
„Зар су сви мртви?”, питао се док су га огромни таласи бацали час горе час доле. Када је видео преврнути сплав, запливао је према њему не испуштајући даску. И, док се борио да га дохвати, два Филипинца су га зграбила и извукла.

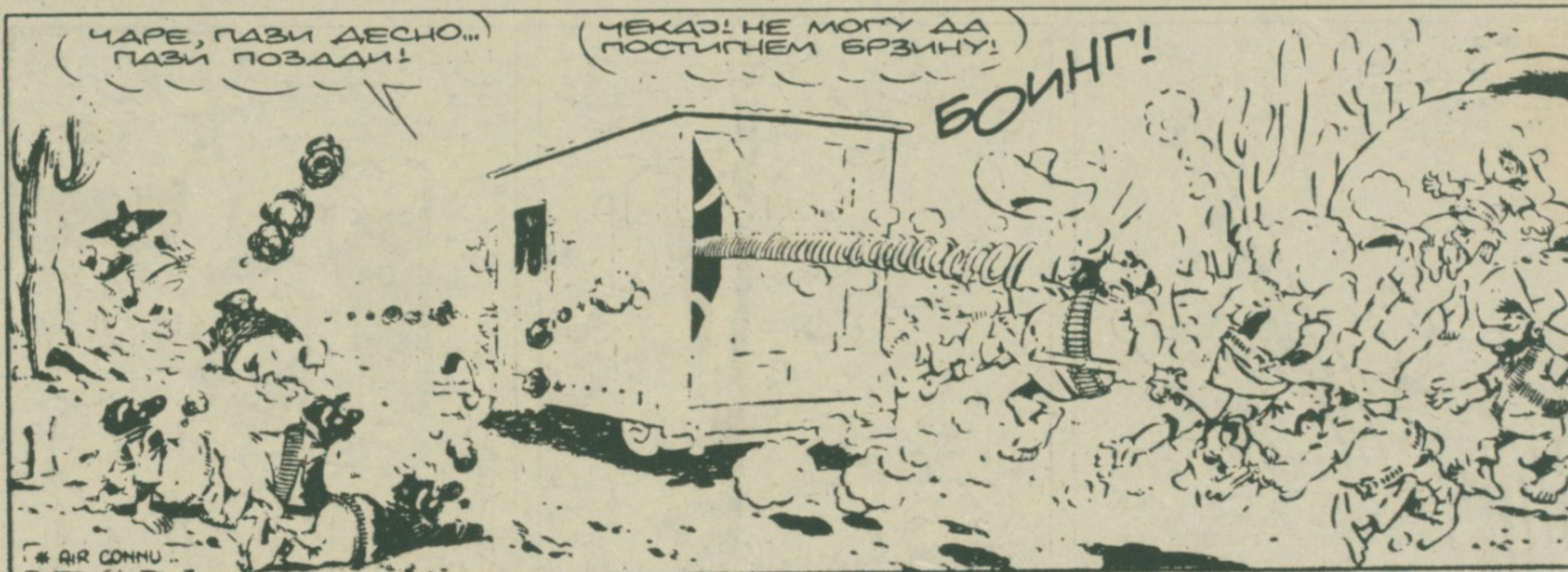
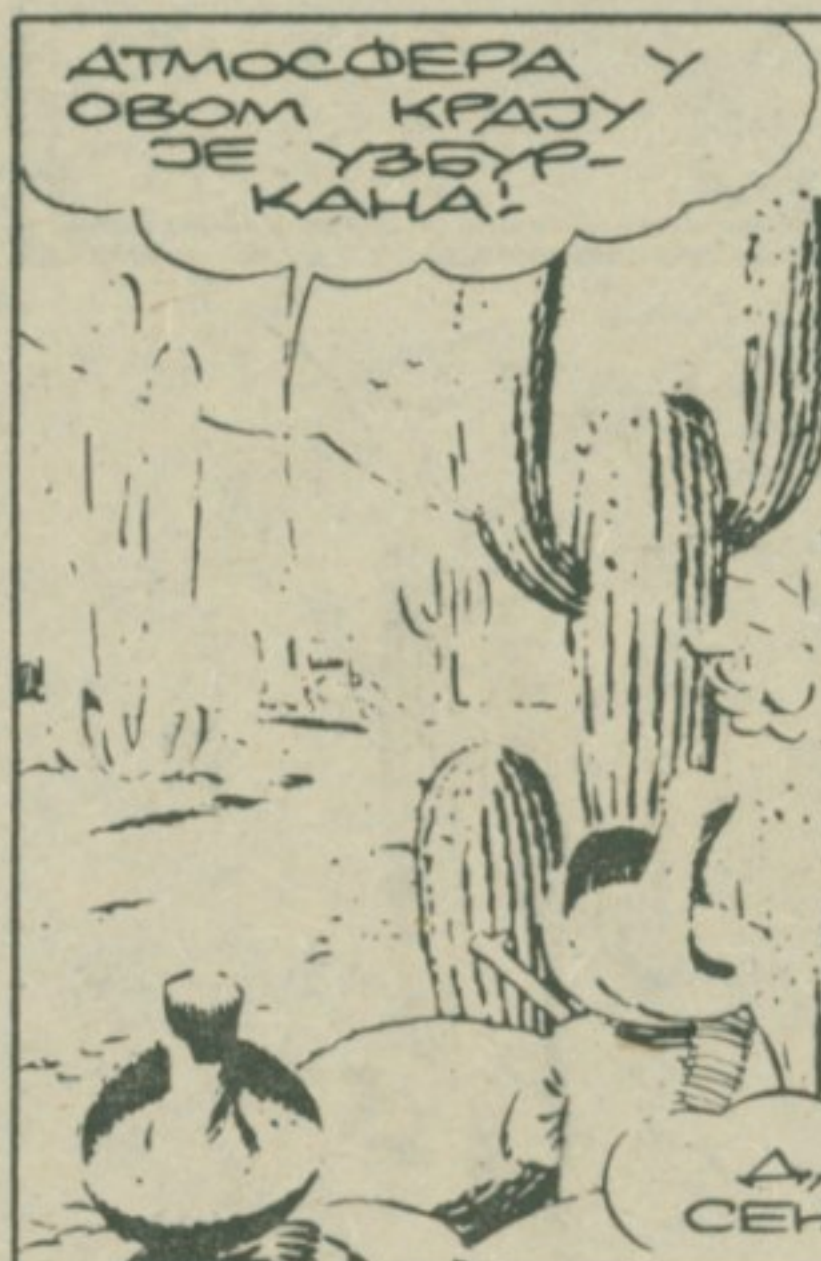
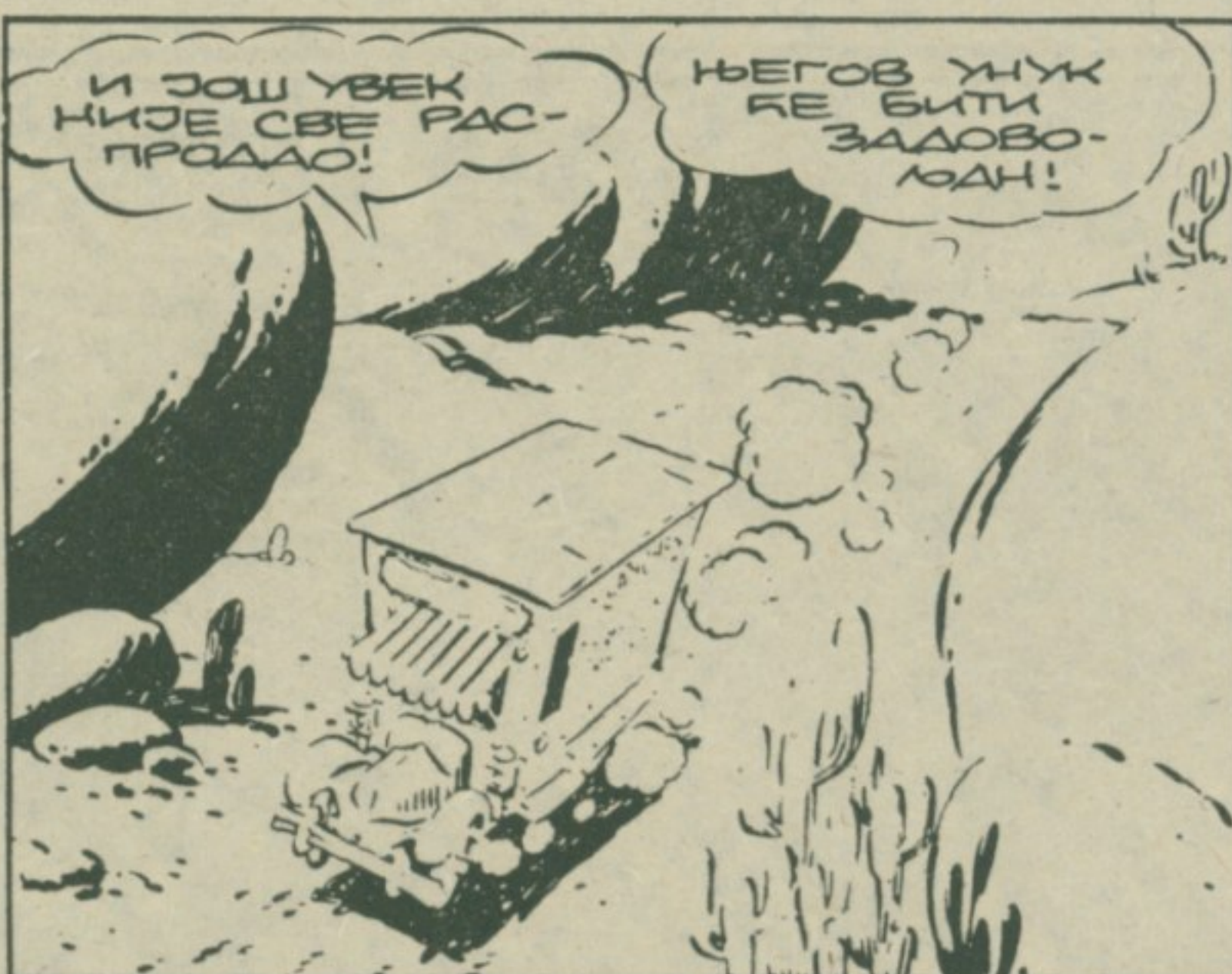
Крег Дицин се борио с таласима на другој страни барже држећи се за уже једног преврнутог сплава. Он се стропоштао с десне стране палубе у часу када се део челичне оплате трупа одломио и запарао га дуж леђа и бедара. Неко је скочио са сплава и Дицин је осетио руку око својих рамена.

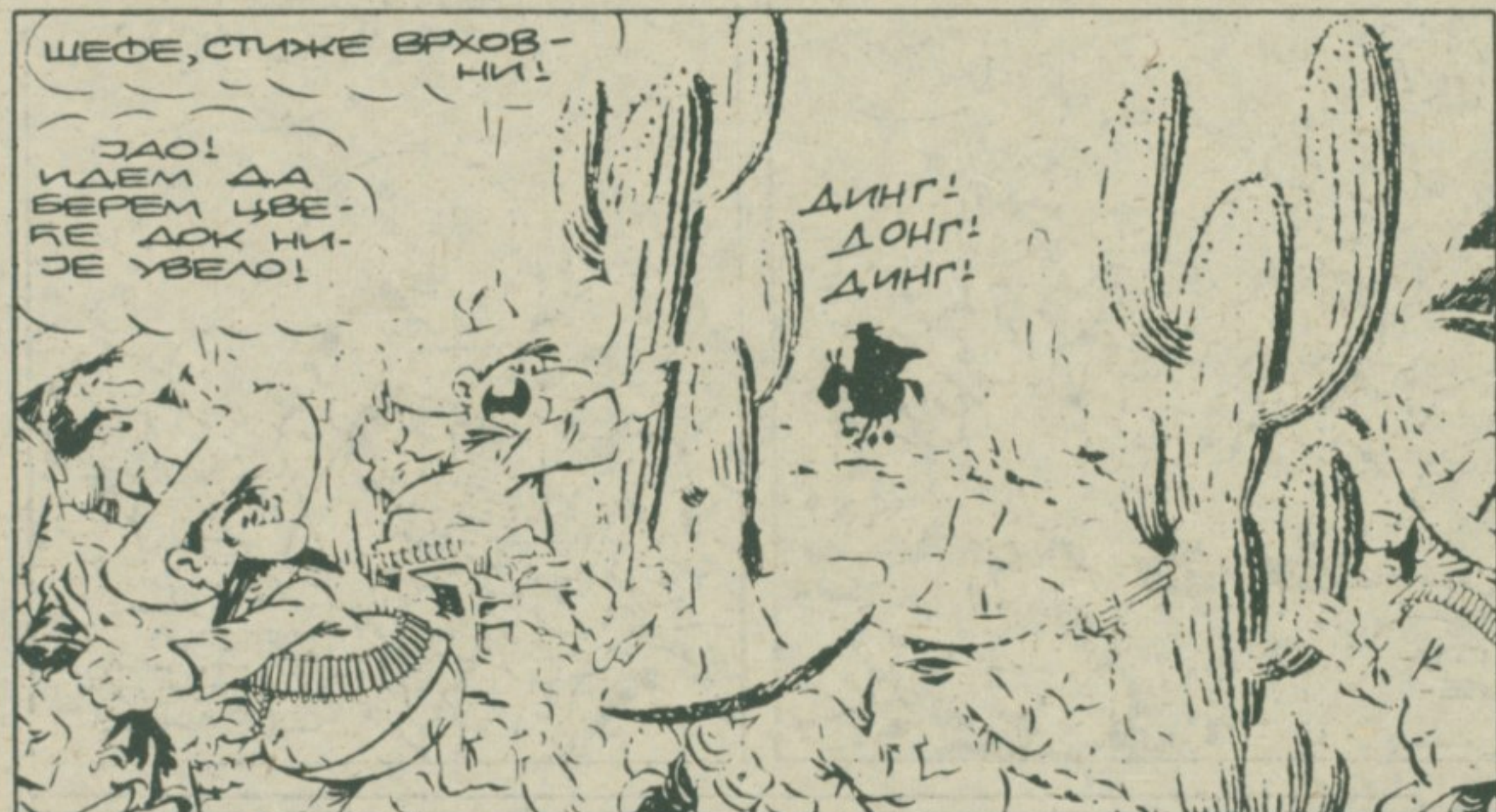
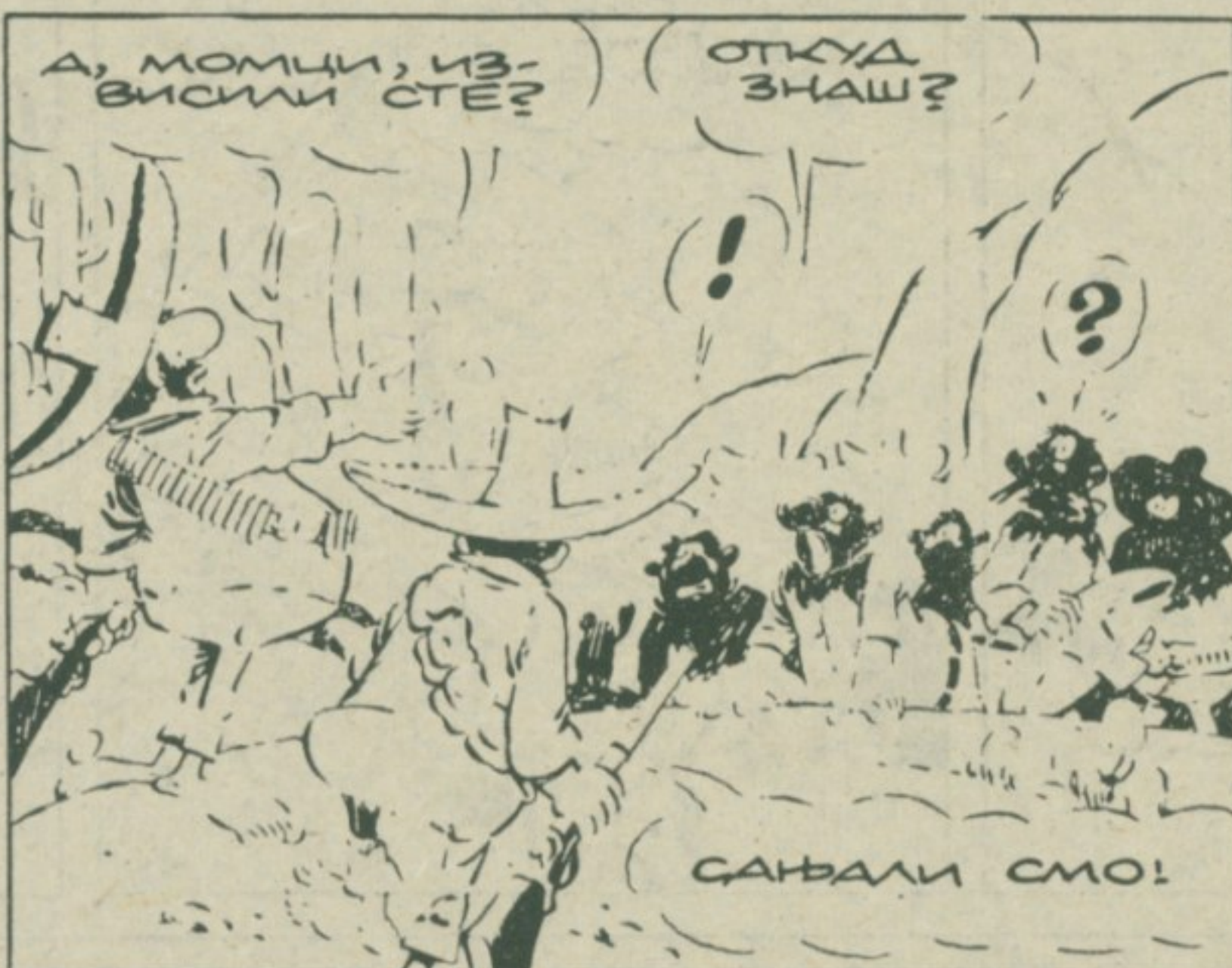
То је био Британац Тим Грифитс. Он је Дицина додао Новозеланђанину

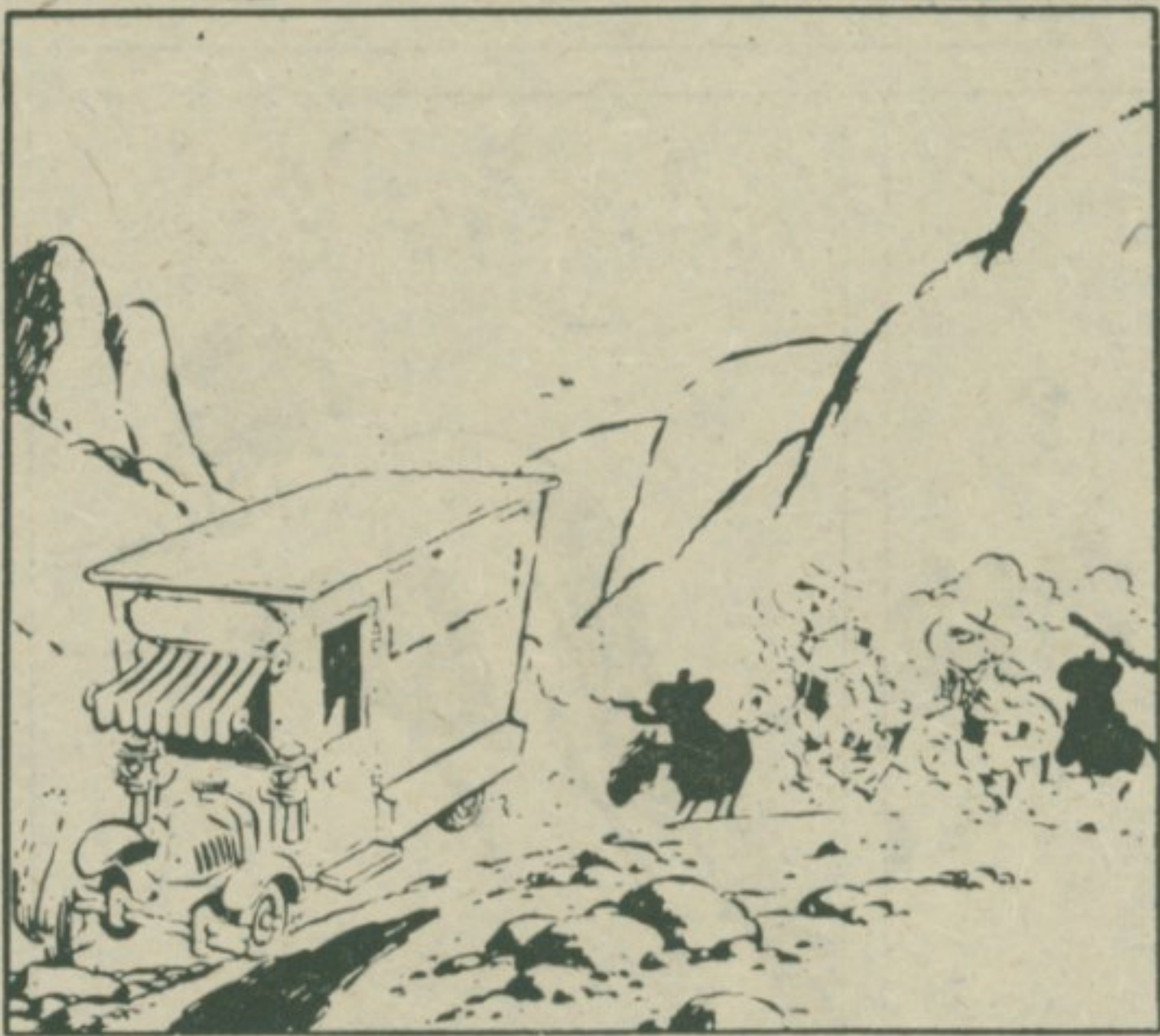
АРТУР, НЕСТАШНИ ДУХ Кола шаркој Санчеза

CEZARD-CEZAR

ДОБРО JE, ЧАРЕ!
ОДУСТАЈУ!

САСВИМ РА-
ЗУМЛИВО!

ПОСТАЈЕ ОПАСНО РА-
ДИТИ С ТОБОМ, МУС-
ТАГОС! ОДЛАЗИМ!

И ЈА! ВИШЕ ВОЛИМ
ДА ГАЗИМ КАКТУСЕ!

НЕБЕТЕ МЕ ВАЈО-
ДА ОСТАВИТИ САМОГ
С НЕПРИЈАТЕЉЕМ?

ЧУЛИ СТЕ
ШТА ЈЕ
ВРХОВНИ
РЕКАО АКО
НЕ УСПЕМ!

АЈДЕ
И ТИ
С НАМА!

У ПРАВУ
СТЕ! НИСАМ
СПРЕМАН ЗА
СУСРЕТ С
ЊИМ!

ЗАРАВ-
ЉЕ!

СВАКО ЈЕ ОТИШАО У
ОВОМ ПРАВЦУ...

...ОСИМ МА-
ЛОГ ЛУКАВИКА
И НЕГОВОГ
РОЗАКА...

ЈА ОСТАЈЕМ!
ХОЋУ ДА
САЗНАМ КОМЕ
ПРИПАДА ОВА
МЕДАЉА!

ПАМЕТАН ЈЕ БИО
КО ЈЕ НАПРАВИО
ОВА КОЛА!

ИМАМО ЈОШ ТРИ-
ДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА
ДО ЧИВА!

БЕЖ ДЕСЕТАК
МИНУТА СУ ЧАРЕ
И АРТУР МИРНО
ЈЕЗДИЛИ, КАД...

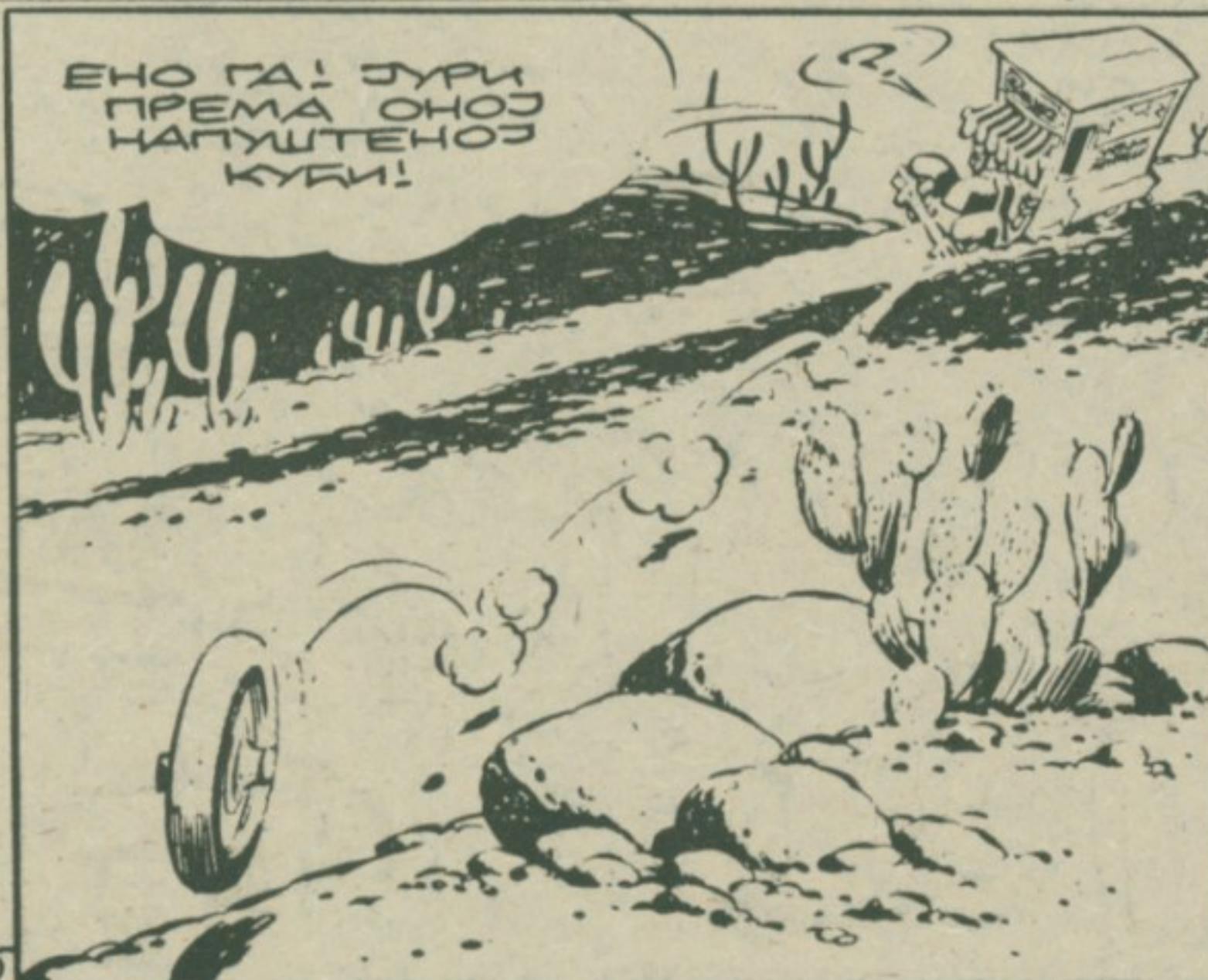

ЧУО СЕ ТРЕСАК
И КОЛА СУ СЕ
НАКРИВИЛА...

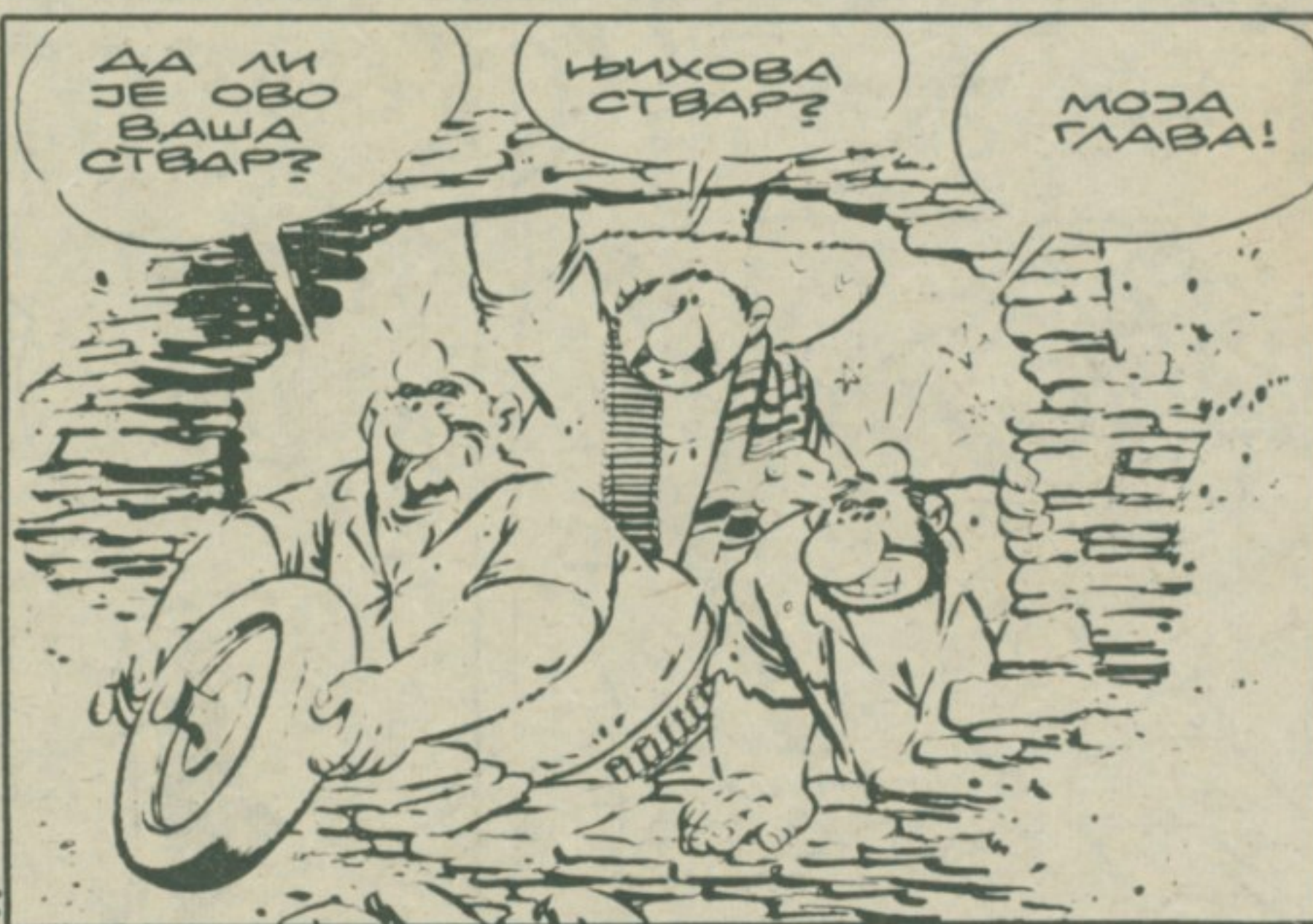
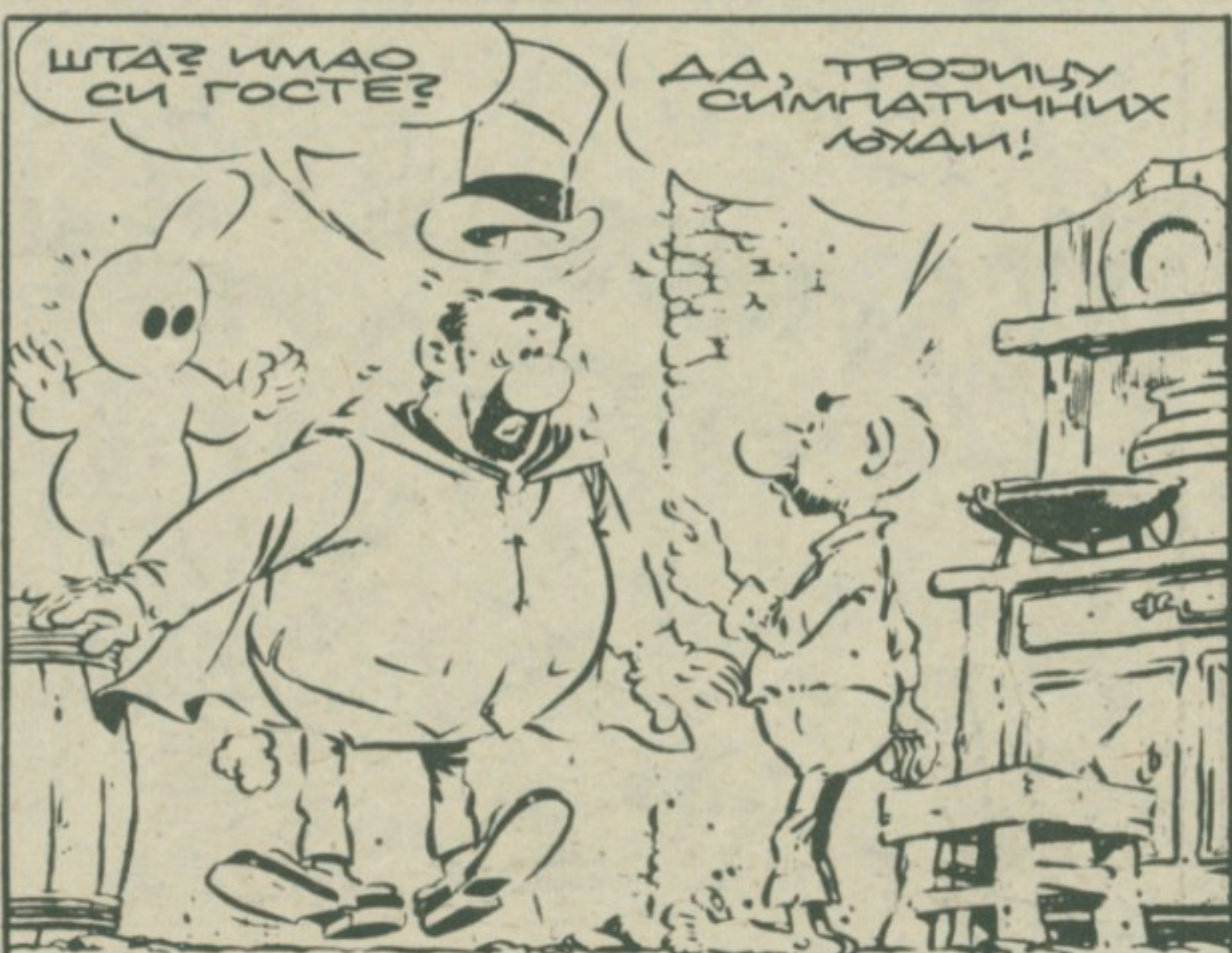
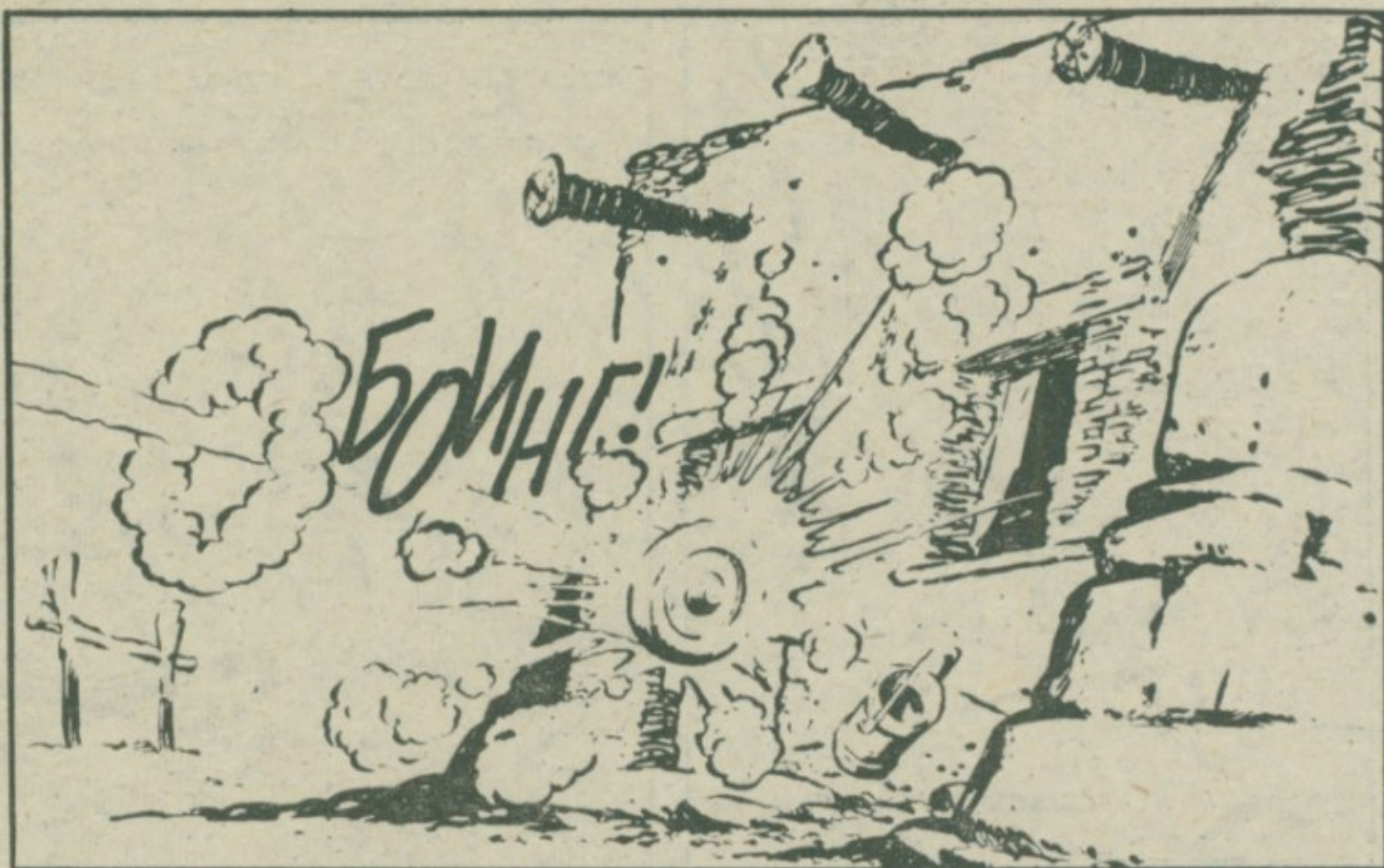
ПИТАМ СЕ
ОКУД КРИ-
ВИНА НА ПРА-
ВОМ ПУТУ?

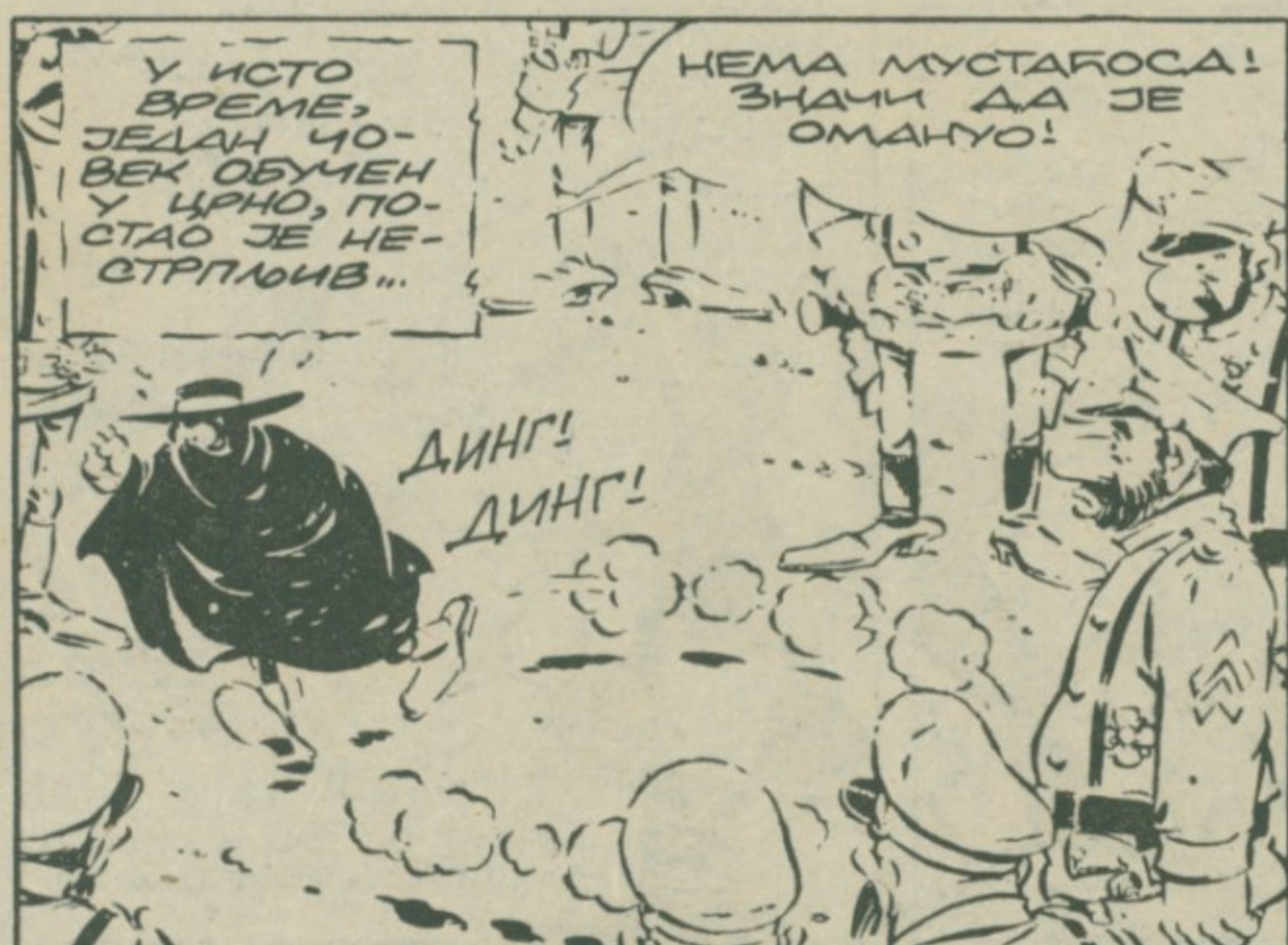
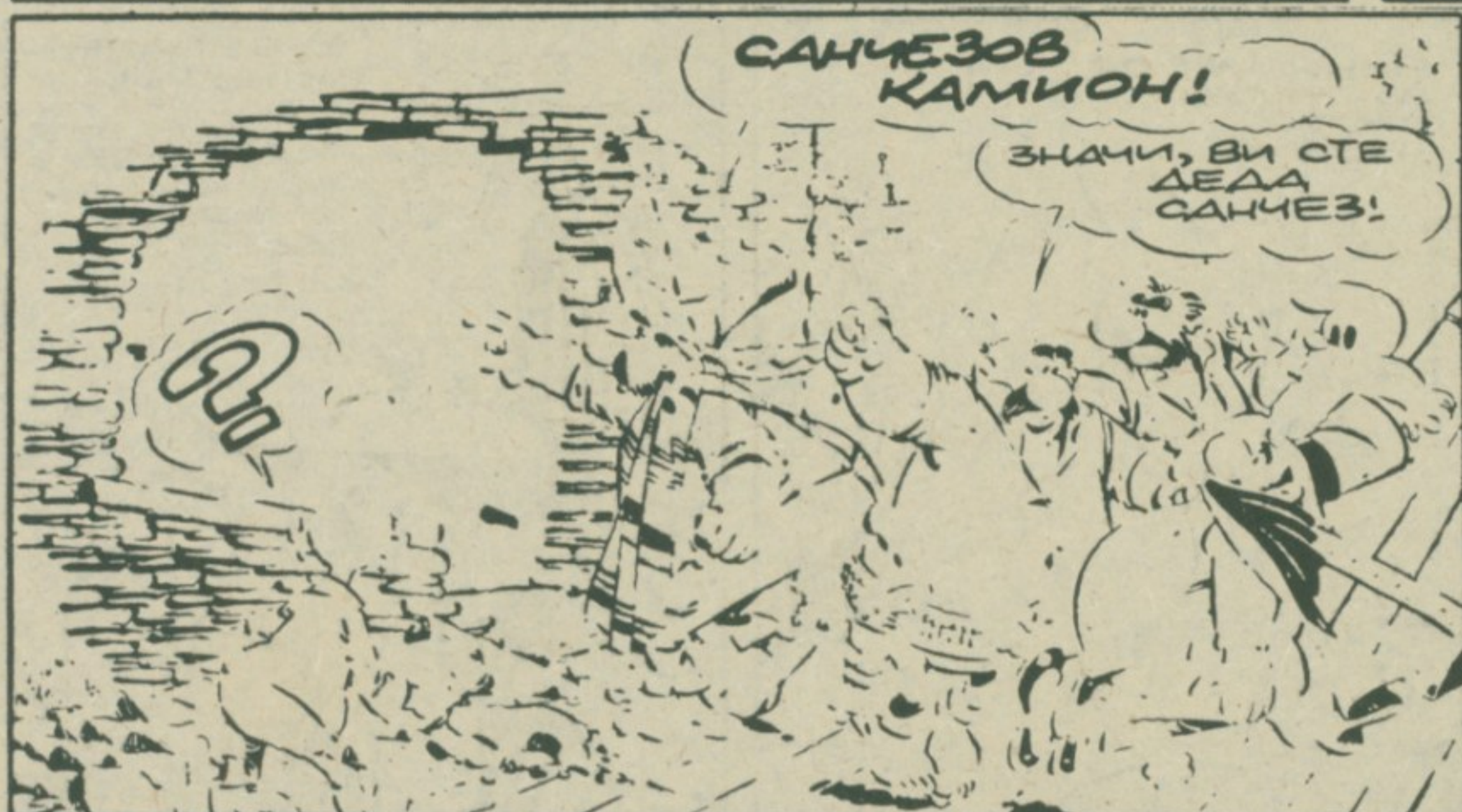

ЈА БИХ ПРЕ
РЕКАО ДА
НАМ ЈЕ
ОТПАО
ТОЧАК!

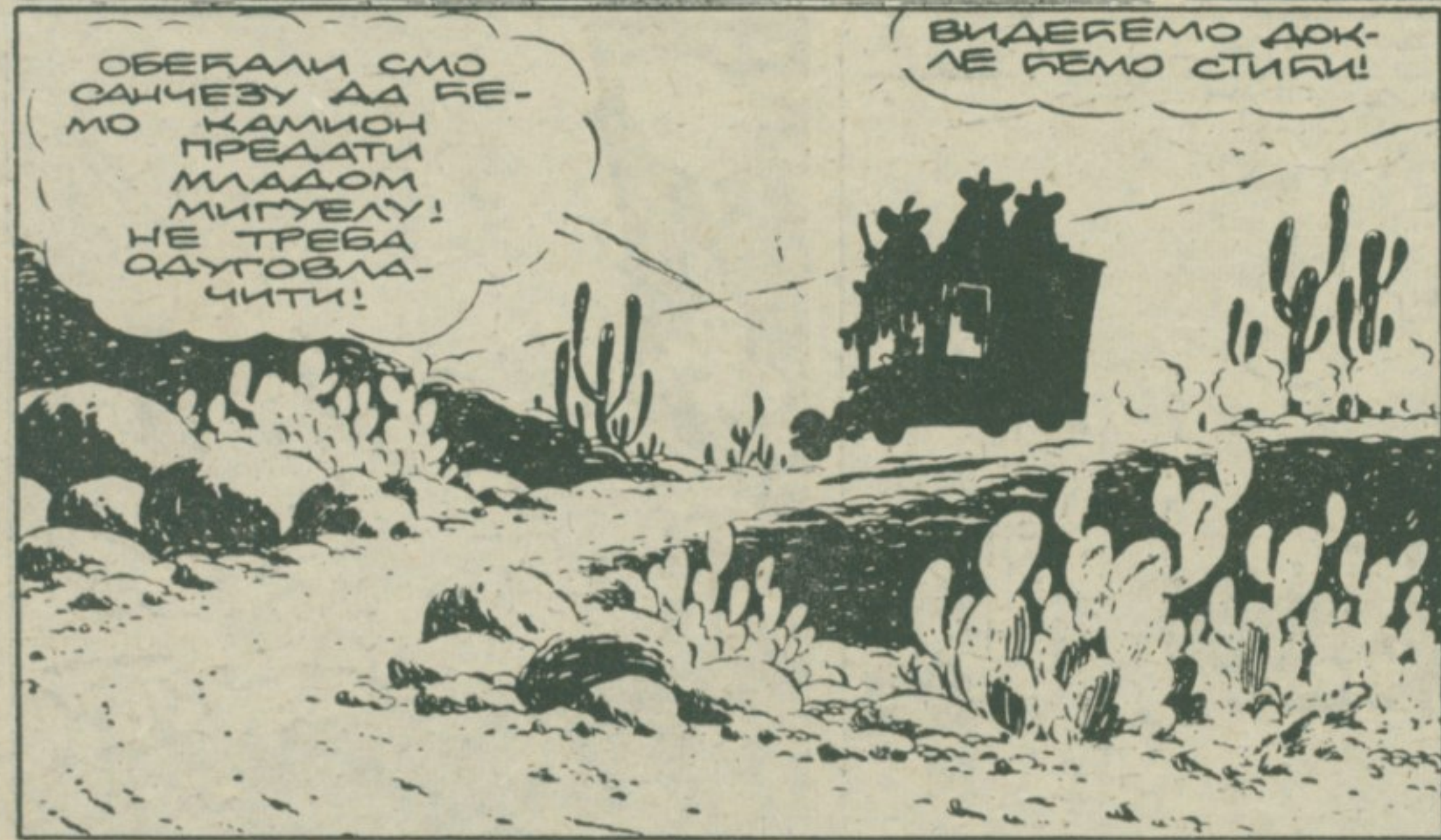

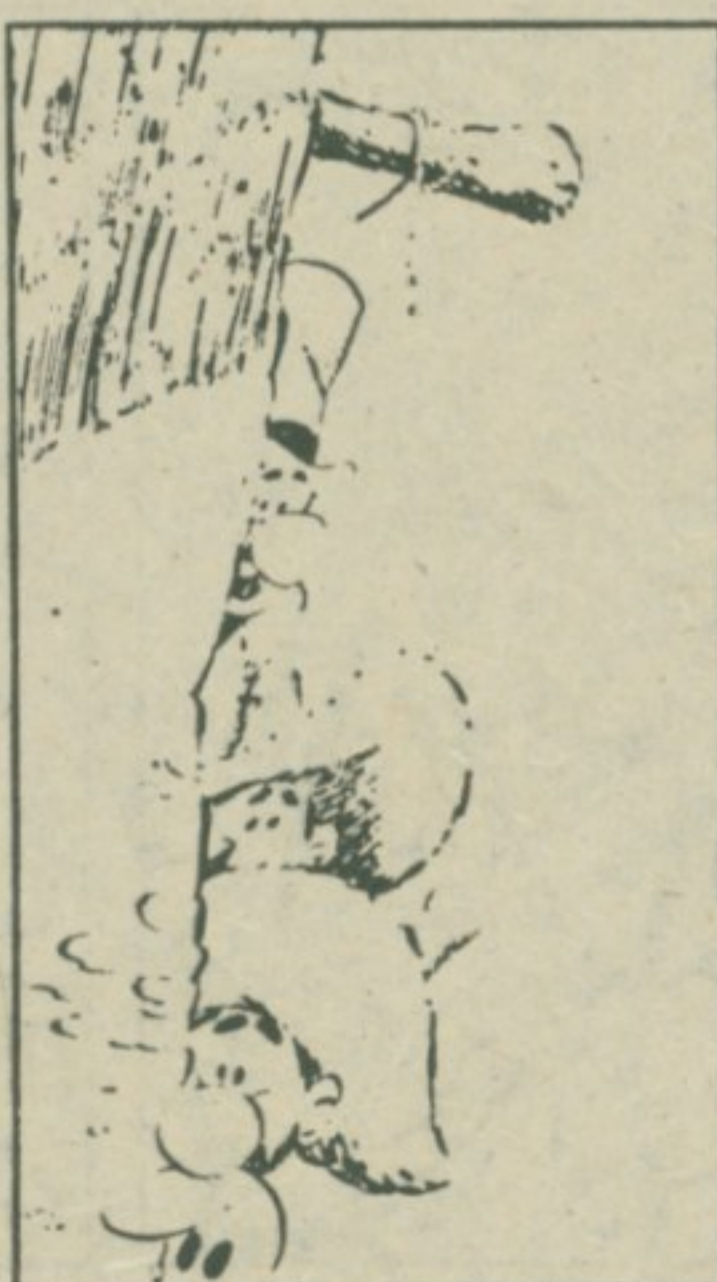
ЕНО ГА! ЈУРИ
ПРЕМА ОНОЈ
НАПУШТЕНОЈ
КУЋИ!

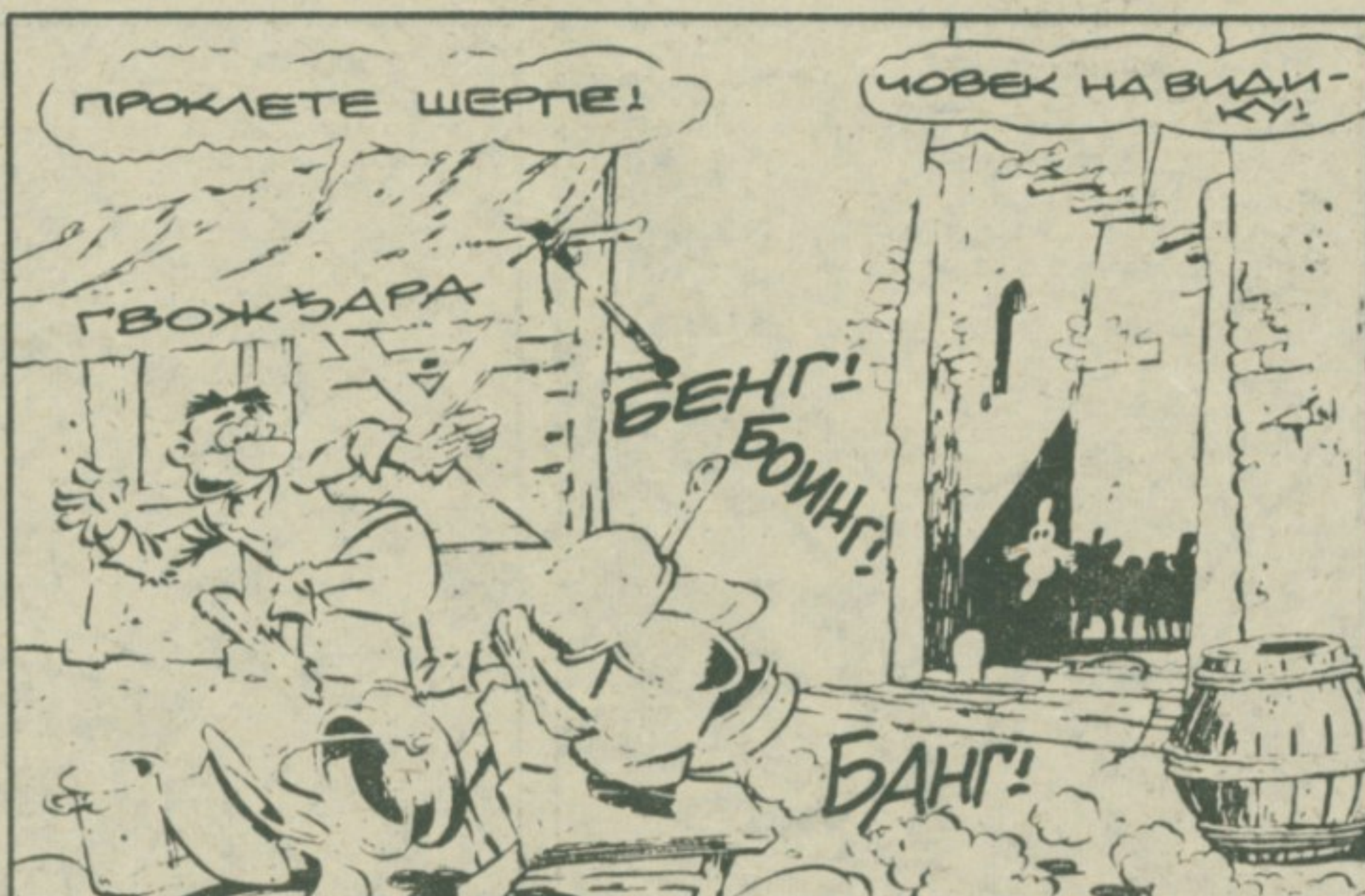

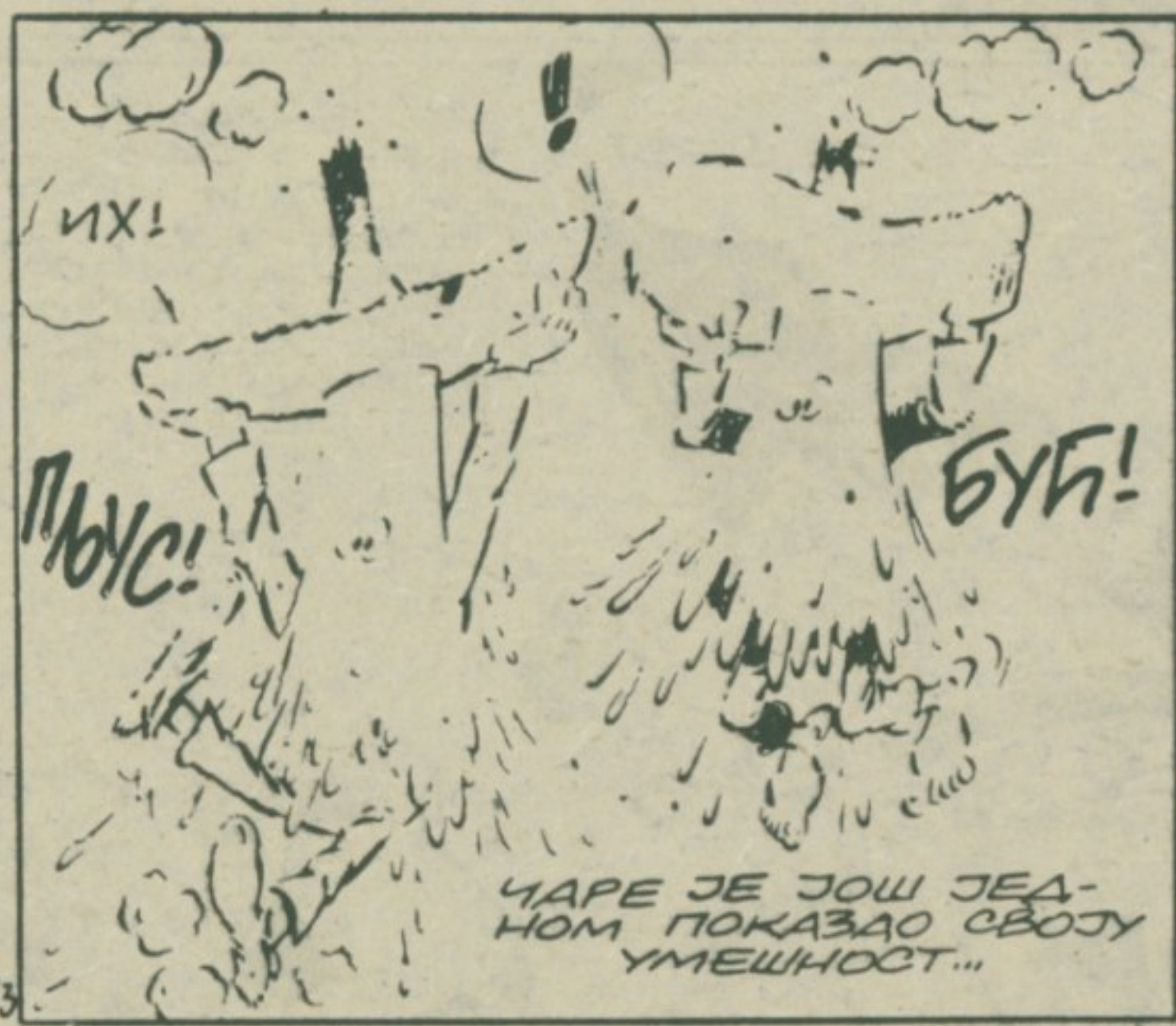
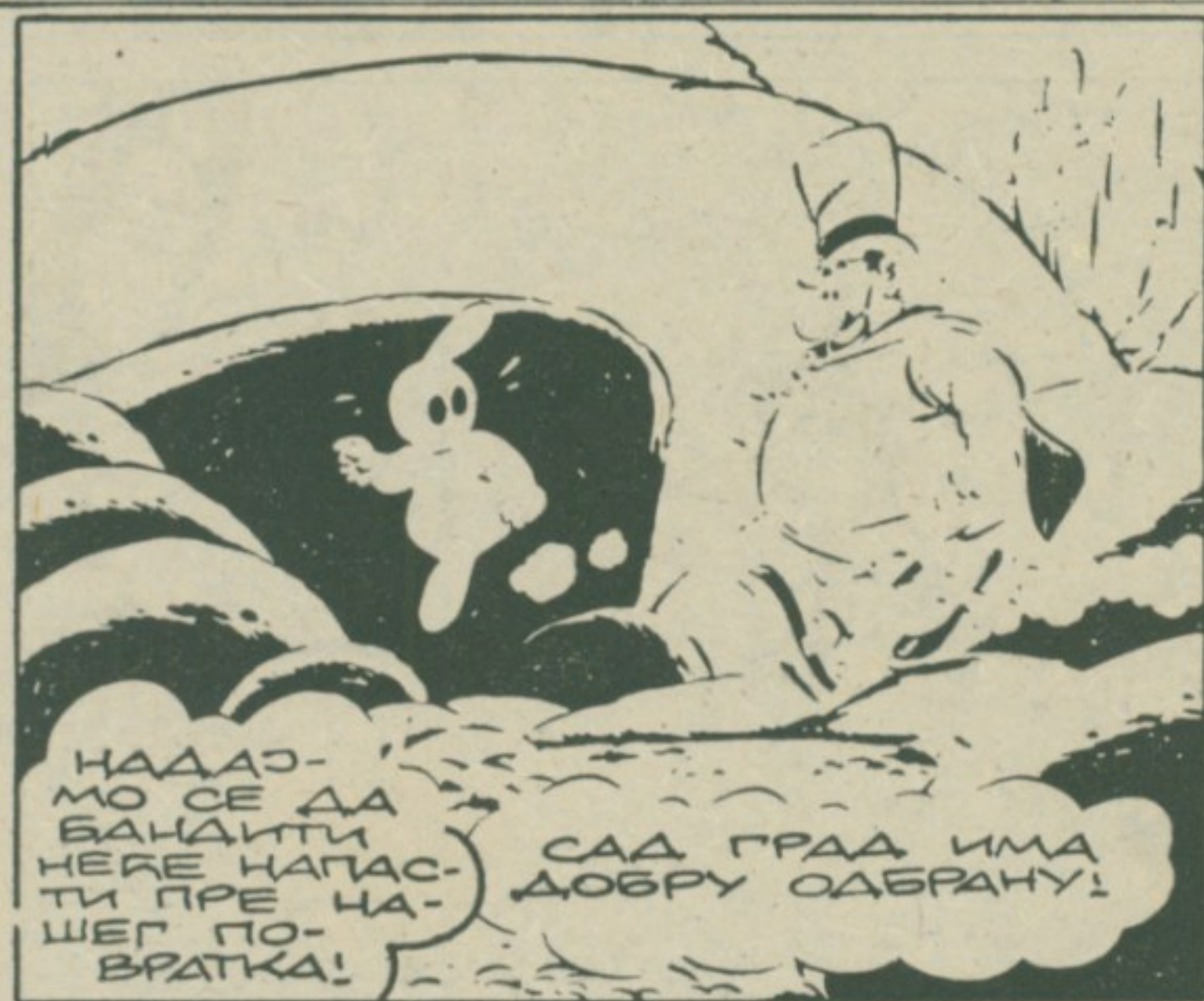

УПОМОГ!
УДАВИ-
ГУ СЕ!

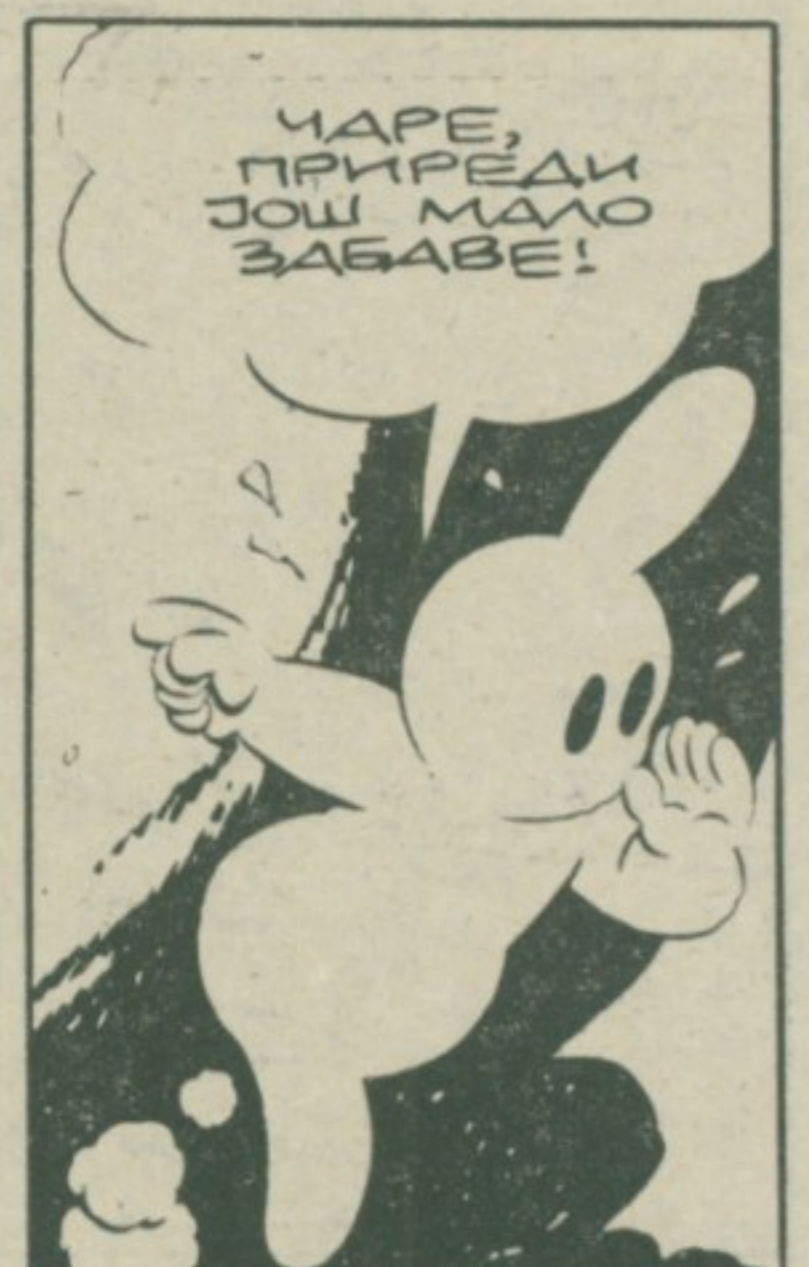
ОВО ЈЕ ПРВИ
ПУТ ДА НЕКО
БУДЕ КАВАЉЕР
ПРЕМА НАМА!
НАДАМ СЕ...

...И ПОС-
ЛЕДЊИ!

ИДЕМ ЈА
С ТОБОМ!

НЕ ТРЕБА!
САМО СЕ ТИ
БРЧКАЈ!

ЧАРЕ,
ПРИРЕДИ
ЈОШ МАЛО
ЗАБАВЕ!

НА ПРИМЕР,
ТРИК "ДУГА
РУКА"!

БОИНГ!

НИЈЕ
ЛОШЕ!

ГРРРР!

А ТРИК "УМЕТНИЧ-
КО КЛИЗАЊЕ"?

ОТКУДА ОВАЈ ЛЕД?

ВИДИ, ИСПАЛА МУ
ЈЕ МЕДАЉА!

ИМАШ
МЕДАЉУ,
А НАПАДАШ
ЈУДЕ!

СМИЛУЈ-
ТЕ СЕ!
ОВЕ ГУ
ВАМ
РЕГИ!

ТО ЈЕ
МЕДАЉА ЗА
ЗАДЛУГЕ У КУ-
ЛИНАРСТВУ!
ИМА ЈЕ САМО
ЈЕДАН ЧОВЕК,
НАШ ШЕФ!

КО ВАМ ЈЕ ШЕФ?

НЕ ЗНАМО!
УВЕК НОСИ
МАСКУ И ЦРНУ
ПЕЛЕРИНУ! ХТЕ-
ЛИ СМО ПО-
МОЌУ МЕДА-
ЉЕ ДА ОТКРИ-
ЈЕМО КО
ЈЕ ОН!

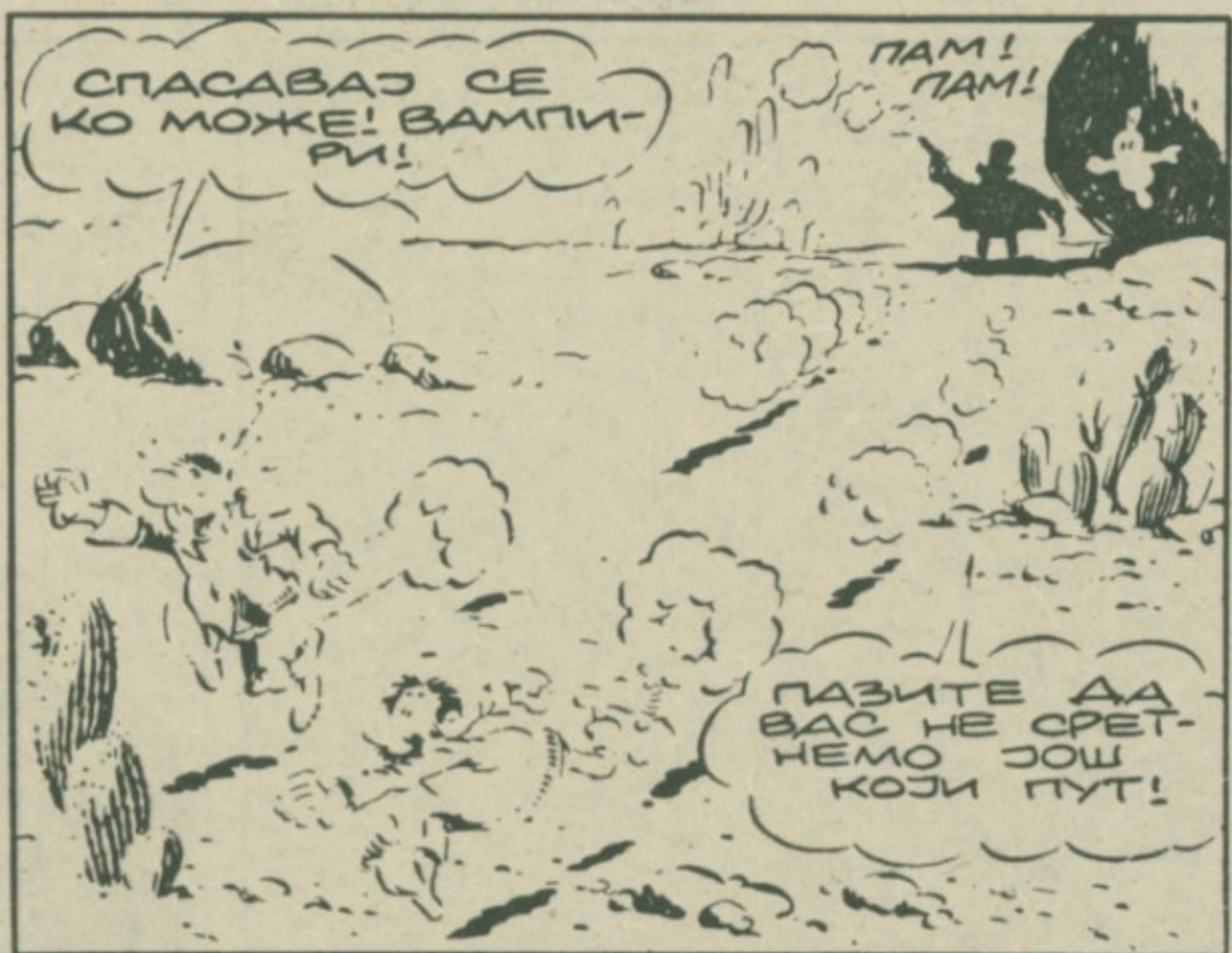

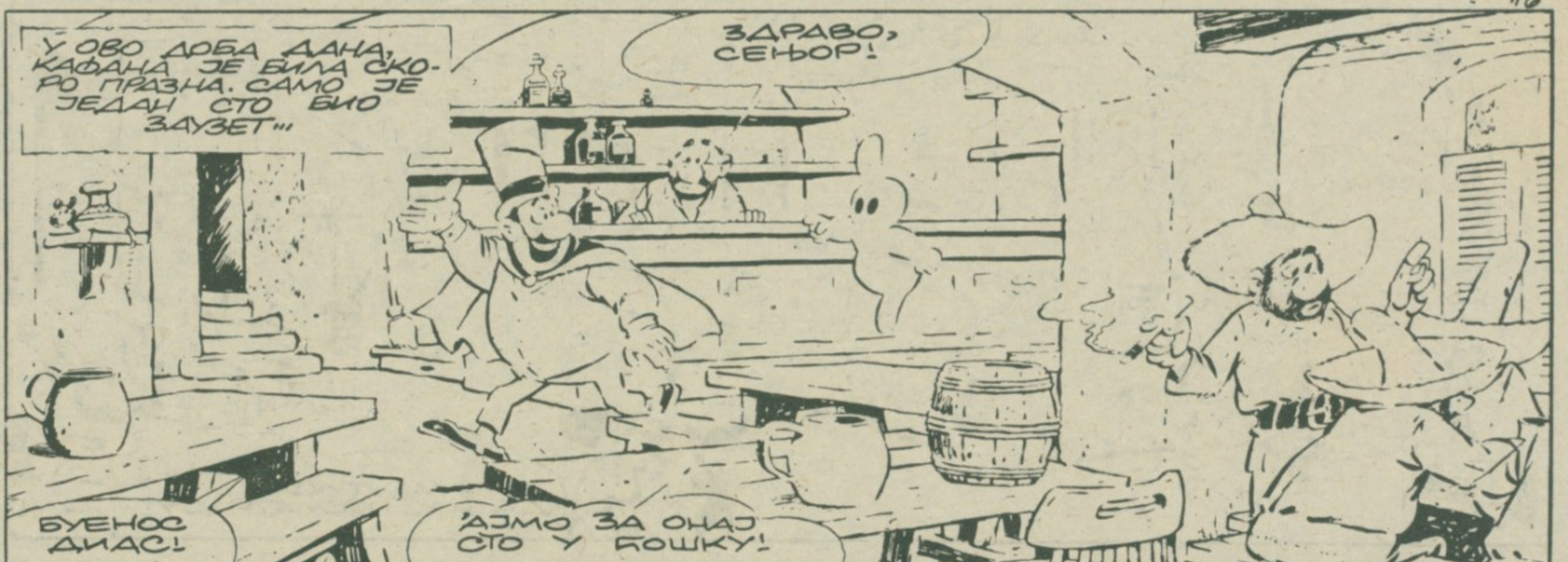
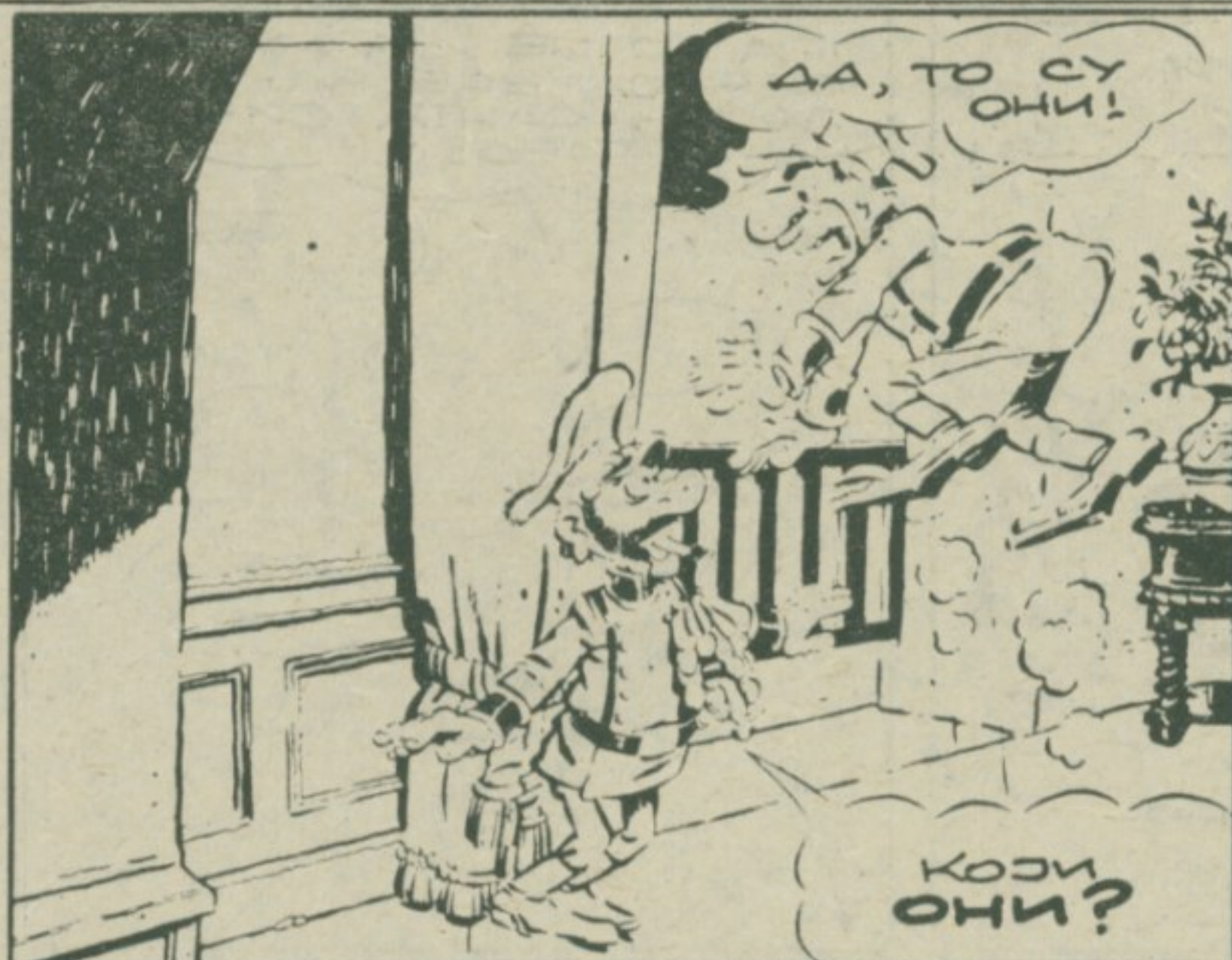
ТО БИ НАМ
ДОНЕЛО
МНОГО ПАРА,
ЈЕР СМО БЕЗ
ДИНАРА
ОТКАКО НАС
ЈЕ МУСТАГОС
НАПУСТИО!

БИТАН-
ГА!

ЗАНИМИВО!
МИ БЕМО ДА
ЗАДРЖИМО МЕ-
ДАЉУ, А ВАМА
ДАЈЕМО СЛО-
БОДУ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ДУХОВНИ СУСТАНАРИ

Сваког јутра списатељка Рут Монтгомери надноси прсте над писаћу машину и медитира. И, гле чуда! Речи ускоро почињу да се гомилају по хартији, и то диктирано право из уста духова. Монтгомеријева каже да је тако написала све своје књиге, укључујући и бестселер о познатом медијуму Џон Диксон.

Недавно су духови пренерозили Монтгомеријеву фантастичним предсказањем: 2000. године Земља ће се померити са своје осе што ће проузроковати земљотресе и циновске таласе плиме. Али, људска раса ће опстати захваљујући сустанарима – „спиритуалним спасиоцима“ – који преузимају тела доспелих на ивицу физичког или емоционалног колапса.

Посредством писаће машине натприродни известитељи Рут Монтгомери открили су имена многих људи кроз историју у које су се уселили духовни сустанари, укључујући Исуса Христа, Кристифора Колумба и Чарлса Колсона.

ВЕСТИ ИЗ ПЕТА

ДИМЕНЗИЈЕ

Животи седамнаесторице живих духовних сустанара постали су тема најновије књиге Рут Монтгомери „Улаз у сутрашњицу“. Она пише, између осталог, о шведском научнику Бјерну Ортенхајму, који је једног ветровитог дана седео на морској обали смишљајући самоубиство када је бриљантна душа Алберта Ајнштајна ушла у његово тело. Дана, каже Монтгомеријева, Ортенхајм побољшава Ајнштајнову теорију релативности (већ је применио $E=mc^2$ у $E=mc^4$).

Други духовни сустанар је покојни египатски председник Анвер ел Садат. У време Другог светског рата он је био гневни, обесхрабрен револуционар који је чампо у затворској ћелији. А онда, тврди Монтгомеријева, „једна велика египатска душа ушетала је у његово тело створивши моћног главару државе. Врло је могуће, додаје она, да ће се Садатова душа вратити да помогне разрешењу кризе на Блиском истоку – овога пута под новим именом и изгледом.

Ако тврдње Рут Монтгомери некемо можда и зазвуче малчице „сумњиво“, бар је њен издвач „Г. П. Патнем“ из Њујорка убеђен да она збори истину. „Улаз у сутрашњицу“, изјављује ова фирма, представља „приручник за опстанак у новој ери“.

ВАНЗЕМАЉЧЕВ ГРОБ

Године 1897. железница која је превозила досељенике према америчком Западу већ је заобишла градић Аурору у Тексасу. Разлог: епидемија жуте грознице покосила је готово половину становништва и Аурора је претила опасност да постане мртав град. Преживели мештани молили су небеса да учине неко чудо које ће привући нове досељенике и – чудо се десило.

У пролеће 1897. године локални листови објавили су сензационалну вест да се књун једног „тајанственог ваздушног брода“ зарио у бунар на фарми судије Џ. С. Проктора. Угљенисано тело неког ванземаљца, гласио је извештај, сахрањено је на месном гробљу, а на недгробном споменику нацртан ваздушни брод.

Протеклих деценија НЛО истраживачи једнодушно су тврдили да је наводна катастрофа била најобичнија измишљотина срачуната на то да привуче радозналце у град. Али, Волтер Ендрас, истраживач Заједничке НЛО мреже (MUFON) у Тексасу, изјавио је недавно да је нађено једно парче тајанствене летелице. Лабораторијска испитивања, додаје он, доказала су да предмет који је треснуо у бунар – ма одакле да је дошао – није био начињен људском руком.

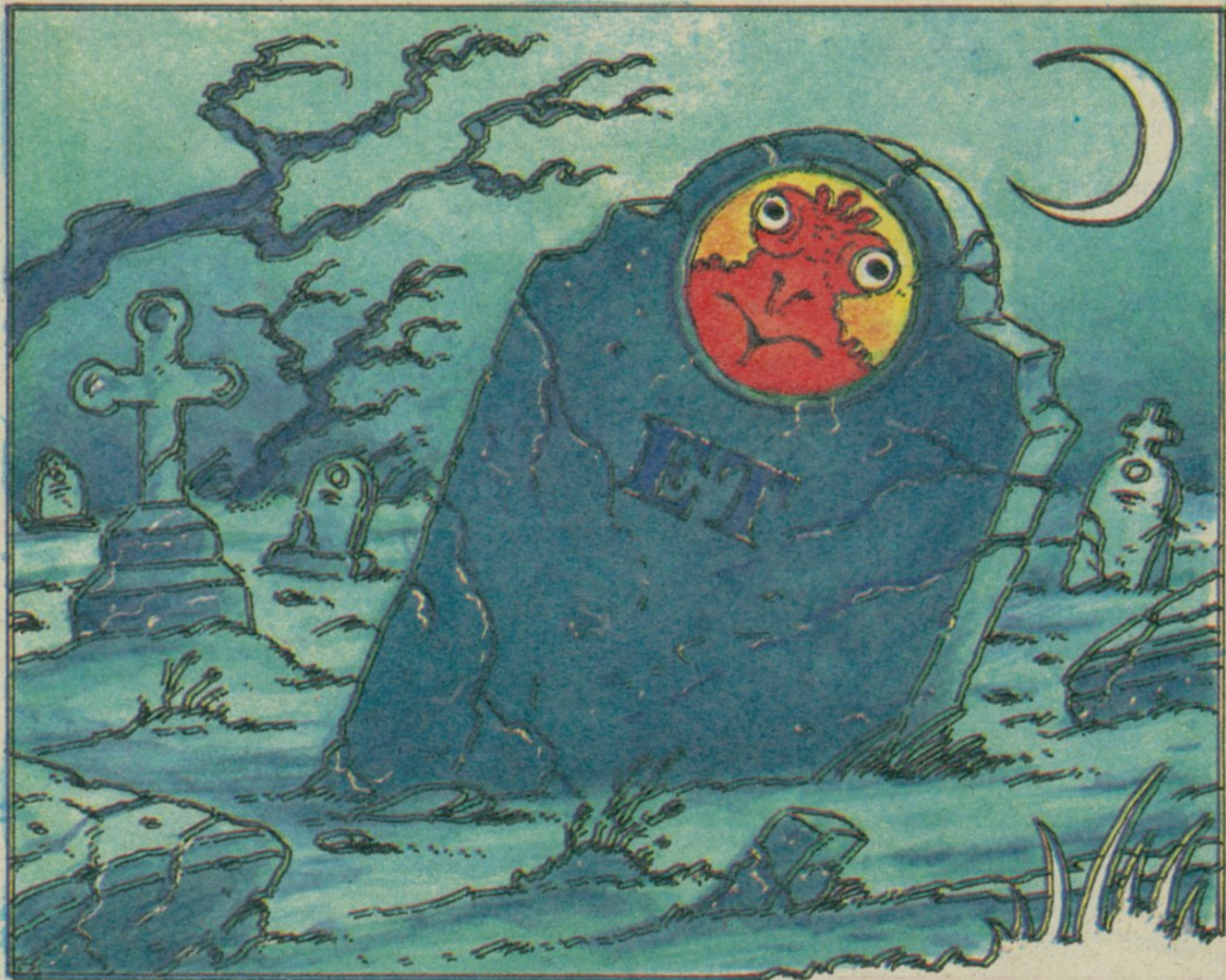
Ендрас тврди да је истраживач MUFON-а Бил Кејс у близини Прокторовог бунара нашао парче метала и да је рендгенским зра-

чењем утврђено да је посредни чист алуминијум без икаквих примеса, рецимо бакра, које садржи комерцијални алуминијум. На несрећу, Ендрас не може да откри-

обелодани порески органи могли би помислити да ту нису чиста посла.

НЛО стручњак Џејмс Оберг, међутим, указује да човек не мо-

теста, каже он. Сем тога, „уколико је посредни подвала, популарност једине туристичке атракције града била би озбиљно нарушена. Знате, на капији гробља у Аурори

је име лабораторије која је обавила тестирање. Ту услугу лабораторија је његовој групи учинила бесплатно мада иначе наплаћује 75 долара на сат, па уколико то

ра бити Шерлок Холмс да би увидео да ту нешто није у реду. Будући да лабораторија не може да буде откривена, не постоји начин којим би се проверили резултати

стално дежура један човек и сакупља новац од људи који долазе да виде ванземаљчев гроб. Зашто га они напосто не ископају и тако пружи коначан доказ?

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

**КАКО ЈЕ
ЖИВЕО
ФИЛИП
ВИШЊИЋ**

НЕКА ЈЕ КОСТ ДО КОСТИ!

а је рођен касније, Филип Вишњић би се презивао Вилић, по презимену Ђорђа, његовог оца.

Међутим, како је у Србији све до пре стотинак година владао обичај да дете добије презиме по надимку једног од родитеља, тако је и Филип постао Вишњић зато што су његову мајку Марију сви звали – Вишња.

И Вилићима није то било право презиме. Добили су га по надимку неког претка, неког вилаћа, изузетно храброг и силовитог човека, коме су, како се веровало, због тих особина, пријатељи биле више силе па чак и саме виле.

Поред Ђорђа, Вилић је било презиме и његове браће Марка, Лазара и Луке. Они су били староседеоци у Трнову, селу подно Мајевице. Чак се причало да је већина села била њихова баштина и да су им то потврдиле, писмено, турске власти. Истина или не, тек, извесно је да су Вилићи чинили прилежну задругу и да је због њихове радиности цело домаћинство било уважавано у крају.

У таквој средини, Ђорђу и Вишњи родио се син Филип. Претпоставља се да је то било 1767. године. Година рођења Филипа Вишњића, слепог гуслара, највећег песника Првог српског устанка и целокупног народног епског стваралаштва, одређена је по изјави Лукијана Мушицког, архимандрита сремског манастира Шишатовац. Он је, наиме, 1817. године чуо од Фили-

**Слепи гуслар је
уживао да из-
мишља приче у
којима је он био
устаник и јунак,
и у којима је
имао вид**

па да му је 50 година, па се по том податку, ма колико био непоуздан, рачуна година његовог рођења.

Малом Филипу, без обзира на иметак породице у којој се родио, детињство није било безбрижно. Оца није упамтио. Ђорђе Вилић је умро кад му је син јединац, био сасвим мали. Умро је за дан-два, одједном. Удовица Вишња, још млада жена, преудала се у Међаше, село с друге стране Бијељине, ближе Дрини и Рачи, и са собом одвела четворогодишњег Филипа.

Хиљаде километара пешке

Ту, у новом крају, Филипа је затекла болест. Када је имао осам година, Семберијом су харале велике богиње. Бо-

санске и фрањевачке хронике из тих година крцате су подацима о великим и погубним епидемијама куге, колере, срдобоље, гушобоље, богиња. Чим би се таква зараза појавила у неком крају, страх би преплавио околину докле год је глас о пошасту допирао. Људи су покушавали да се заштите на разне начине: дизали су бране између села, сокацима су посипали негашени креч, о довратке вешали бели лук и остале амајлије за које се веровало да штите

од урока, али, мало ко би се спасао. Тако су Филипу Вишњићу велике богиње оставиле рошаво лице и мртве очи.

Десио се то, дакле, баш у време када је Филип стасао да чувањем стада помаже у газдинству. Уместо тога, њему је била потребна помоћ. Био му је потребан неко да га чува, да не скрене с пута, да га склони од ватре на огњишту, или од помамљене стоке. Мали Филип, одбачен од вршњака, некористан домаћинству, све се више увлачио у себе, упијао речи, звуке, утиске, претварао их у слике и емоције.

Како је повучени дечак дошао у додир са гуслама, не-

зна се баш поуздано, али није тешко претпоставити. Гусле је у Филипово време имала свака српска кућа. И, сасвим је сигурно да их је Филип видео и чуо још у кући Вилића. Мало касније, у првим годинама без вида, гусле су Филипу биле лек и пријатељ. Оне су му биле друштво док је, као младих, напипавао пут између Међаша и Трнавe, између свог и очевог огњишта на којем су му живели стричеви.

Престао је да им иде у посету после једне трагедије. Августа 1787. године, Вилићевој кући дошли су у госте Турци, два угледна зворничка беге. То није било ништа необично: Турци су, као власт, често залазили у српске куће и захтевали гозбу и пијанку. Овог пута су учинили нешто што није било сасвим изван обичаја, али није било често. Насрнули су на Ђурђију, жену Луке Вилића. Мушкарци су је осветили: једног беге су убили, а другог су обесили о шљиву уларом његовог коња. Турска одмазда је била свирепа. Похватали су све мушкарце у породици Вилића. У Зворнику су обесили Марка и Лазара, а Ђурђијиног мужа Луку и сина Божу су посекали. Тако је огњиште Вилића угашено. Филип више није имао разлога да путује до стричева.

Када му је неколико година касније умрла и мајка Вишња, отишао је и из Међаша. Било му је драже да иде од села до села, него да чека на залогај у кући где није имао никог свог. Од тада, Филип Вишњић је препешачио хиљаде километара, простор који је и данас, уз савремене путеве, готово немогуће прећи пешице. Обишао је скоро цео босански пашалук. Ишао је на запад све до Травника и Бањалуке, до манастира Гомионице и Моштанице; на југ, све до Пријепоља и Пљеваља, до Милешева и Свете Тројице. Путовао је и Црном Гором, уз Дрину, преко Пиве и Таре, до Скадра.

Покаткад је навраћао и у завичај. Кад му је била 31. година, Филип се оженио. У селу Мртвице, у околини Бијељине, упознао је Насту коју су сви звали Бијела. Била је из угледне породице Ђуковића, и у време удаје; без родитеља. Шта је спојило здраву селску девојку из имућне куће за већ давно престарелог за женидбу Филипа, уз то још и слепца, гуслара, без огњишта? Имали су шесторо деце, али су позната имена само Ранка и Милице коју су родитељи назвали Манда. Остали нису дуго живели.

Кад се оженио, Филип је неко време остао у свом завичају. Највероватније да је ту дочекао и Први српски устанак. Сваког лета слушао је како се турске војске скупљају крај Дрине и одлазе да угуше буну. Слушао је и оне који су се враћали из бојева. После боја на Мишару, 1806. године, путеви Филиповог завичаја били су закрчени турским бегунцима и рањеницима. Идуће године устаници су прешли Дрину и читав месец војевали између Зворника и Бијељине. Још већи поход предузели су 1809. године, под заповедништвом Стојана Чупића и Луке Лазаревића. Опсели су Бијељину, дигли Србе босанског Подриња и продрли до Брчког. Међутим, Турци су били јачи. Повлачећи се, војска је из поплаћене Семберије повела и народ. У тој бежанији коју је предводио кнез Иван Кнежевић, преко Дрине у Србију прешао је и Филип Вишњић. Сместио је жену и децу и кренуо са устаницима. У септембру 1810. бранили су Лозницу 12 дана, а Филип их је снажио песмом. После боја, певао је и победнику, војду Карађорђу. Наредне три године провео је у домовима јунака Дринског рата. Када му је Чупић поклатио белца, неко време је колима путовао по Србији, све до Западне и Велике Мораве.

Прносио је песме о устанку, о бојевима о којима је слушао, или којима је сам присуствовао, и о људима које је упознавао. Слушалаца, који су од њега сазнавали историју, било је увек, где год би застао. Тада је Филип последњи пут био у Србији. Устанак је био сломљен, његови јунаци помрли или у бежанији, а Србијом је загосподарио Милош Обреновић, човек који је Стојана Чупића, Филиповог пријатеља, издао Турцима да га убију. Филип више није имао разлога да се враћа у Србију.

„О Филипе, Филипе!”

Са породицом је прешао Саву и настанио се у сремском селу Грку. У дворишту Гаје Ноћајца подигао је колибу. Набавио је трношце за оне који су долазили да га слушају. Сељаци, који су се зими окупљали у његовој кући, причали су да је, забацивши главу, гуслар певао бојеве из устанака. Помало је заплитао језиком. Када би завршавао песму, обратио би се, са уздахом, својим далеким јунацима Милошу Поцерцу, Чупићу, Карађорђу, а затим и самом себи: „О, Филипе! Филипе!” Грочански сељаци запамтили су његов изглед. Био је, причали су, високог раста, кошчат, широких плећа. Имао је лице богињаво и црвено; на једном увету и образу распознавали су се трагови сабље, а на десној руци мали и домали прст били су осакаћени. Филип им је објаснио онако како то само може машта слепог човека, да је једном „и сам био вођа чете устаничке и код здравих али преврнутих очију као гуслар Турке ухватише, познаду, очи му поваде и пусте да и даље уходи”. Филип је уживао у причама у којима је он био устаник, и у којима је имао вид. Сељаци даље причају да му је то грубо лице било оивичено густим, јаким брцима до рамена, и густим, чупавим обрвама чија је стреха заклањала његове празне очи. Чело му је било широко и масивно, продужено у ћелу до половине темена, одакле је полазила дуга, риђа и проседа коса која је падала низ плећа. Ходао је достојанствено, и увек без вође.

С пролећа 1815. Вук Караџић се налазио у Фрушкој гори, у манастиру Шишатовац, као гост архимандрита Лукијана Мушичког. Чувши за Вишњића, дозволао га је одмах после Ускрса. Записао је од њега 15 песама: „Опет Свети Саво”, „Смрт Марка Краљевића”, „Свети Саво и Хасан-паша”, „Бајо Пивљанин и бег

Љубовић”, „Почетак буне против дахија”, „Бој на Чокешини”, „Бој на Салашу”, „Кнез Иван Кнежевић”, „Бој на Мишару”, „Милош Стојићевић и Мехо Оругић”, „Бој на Лозници”, „Луко Лазаревић и Пејзо”, „Бјелић Игњатије”, „Хвала Чупићева” и „Станић Станојло”. Записивање је трајало данима. Други пут је Вишњић дошао у Шишатовац 1817. године, када га је, због честих молби Вука Караџића, позвао Мушички да би сазнао његове биографске податке. Вишњић је стигао у манастир 1. јуна, касно увече. Кључар није смео да узнемирава архимандрита тако касно, па је слепог госта пријавио тек сутрадан. Мушички је Вишњићу поставио неколико питања. Добијене одговоре, бацио је, скоро без икаквог реда, на два-три листа хартије. Да је учени стихотворац умео боље да пита и да није намерно хитао, данас бисмо знали много више о славном певачу и начину на који је спевао најдрагоценије песме српског епског песништва.

У Грку, Филип је сина Ранка дао у службу трговачкој кући Трифуна Станишића. Манда је тада имала три-четири године и била је стално уз мајку. Када му је умрла Бијела, Вишњић се преселио у кућу свог рођака Манојла Радишића. Преко лета је обилазио Срем и Славонију. „Једног лета прешао је био и Дунаво, те путујући од места до места дошао чак до Темишвара града” причао је Чеда Радишић. Старећи, Вишњић је губио негдашње надахнуће. После 1825. године записана је од њега само једна песма, „Лазар Мутап и Арапин”, једина коју је испевао у Срему. Она је била слаба.

Луталачки живот Филипа Вишњића смирила је тек смрт. Умро је у селу Грку 1834. године. Мештани су га тихо ожалили и сахранили у породичном гробљу Радишића. Ускоро после њега, умрла су му и деца. Сахрањена су поред оца, по гусларевом завештању: „Нека је кост до кости, децо!” Његове гусле, „велике, искићене срмом” остале су иза Филипа Вишњића, дуго лежале задевене за рог поткровља старе куће Радишића, и ту иструлиле. Гудало је продао Стеван Радишић „припознатом слепцу Недељку”, па се и оно изгубило. Из Филипа је остао и један јатаган „искићен срмом и камењем” који је Чеда Радишић за три форинте продао Сими Станишићу. Из Филипа Вишњића остале су песме, неумишлене.

Соња Тирић

Илустровао: Брана Јовановић

ИМАТЕ КОМПЈУТЕР, ИМАТЕ...

...СВЕМОГУЋИ АПА

можете да шаљете или примате факсимиле без набавке посебног уређаја. Један од могућих додатака који вам то омогућава је „satisFAXtion” картица за кућне (PC) рачунаре. Ако још набавите и ласерски штампач, добићете неупоредиво боље копије од оних на „обичном” факсу. Ове картице код нас нуде многи продавци, између осталих и „Yuso” који има своја представништва у Београду и Новом Саду.

● ● ● штампач

Квалитетним и јасним отиском на чијем се сваком дужном милиметру налази 12 тачака ласерски штампачи направили су праву малу револуцију у издаваштву. Код нас су најчешћи модели фирме „Хјулит Пакард”. Најједноставнији модел „Laser Jet IIP” кошта око 2000 марака. Без обзира што он нешто спорије штампа, има отисак сличног квалитета као већина скуп-

љих модела и може се искористити чак и за припрему књига.

● ● ● причалица

Компјутерско препознавање људског говора још се испитује, али неки нови производи ипак ће вам омогућити да „дресирате” рачунар да реагује на ваш глас. Један од додатака је и „Voice Master” картица која преко уграђеног микрофона може да се програмира да распознаје око 256 команди. Наравно, та картица ће распознавати само гласове особа које су је и програмирале.

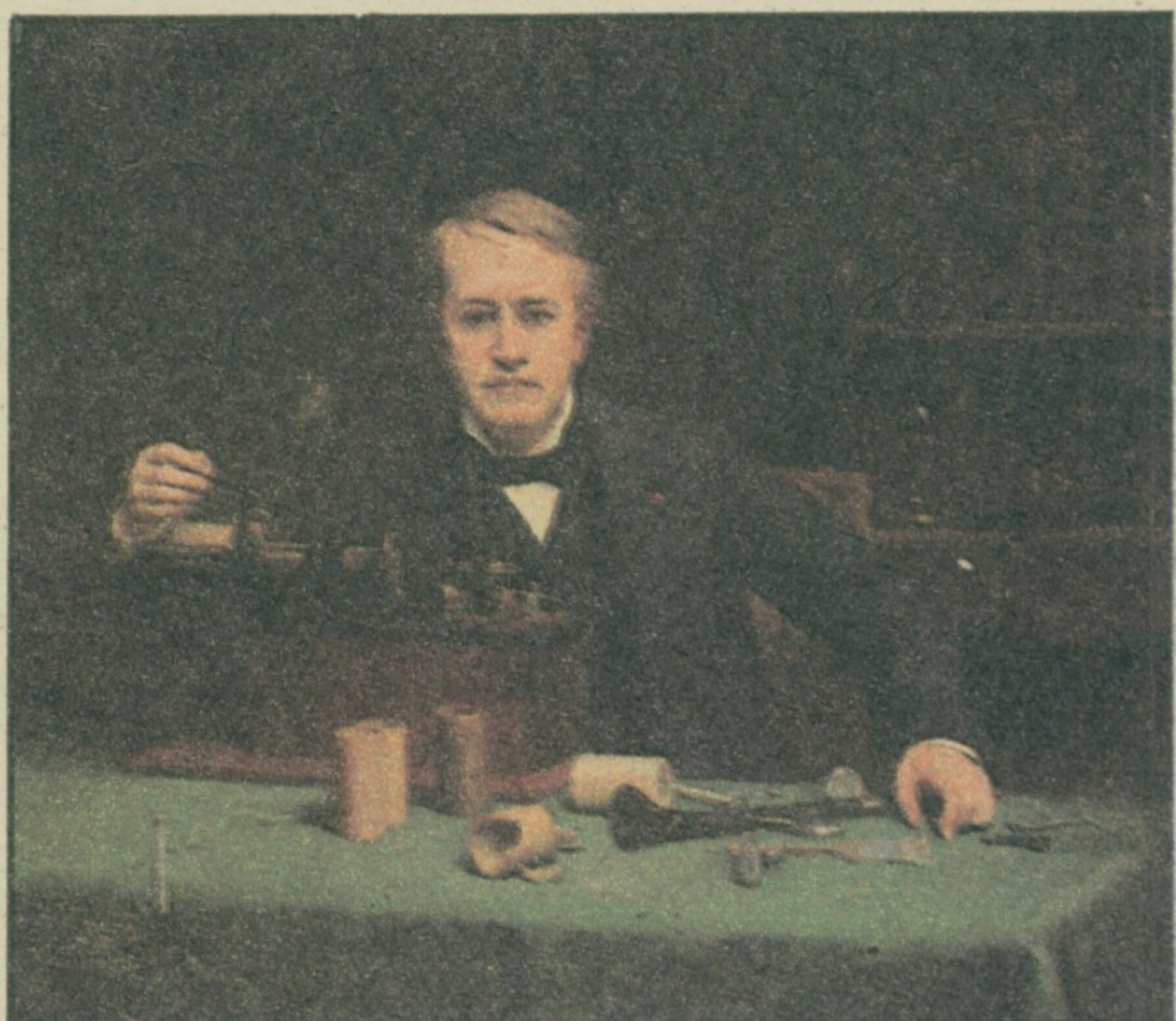
Поред ових, све популарније су и картице којима можете да створите различите звукове укључујући и људски говор. У свету постоји прилично велики избор оваквих картица, а код нас могу да се набаве преко фирме „Smilex” из Београда.

Иначе, на домаћим PC рачунарима често може да се нађе једноставан програм „Tran” који колико-толико разумљиво изговара текстове.

Кућни рачунар може да се употреби и као фото-апарат

Свеједно је да ли већ имате рачунар или тек мислите да га набавите, важно је да вам не користи само за писање или видео игре. Уз неопходне додатке он може да вам служи као телефакс, слушаће вас и подучавати, биће ваш „прозор у свет”, претвориће вас у врхунског дизајнера или цртача стрипова...

На рачунарским дисковима „забележене” су и чувене слике као, рецимо, портрет Едисона из 1889. године

Сви програми овог типа имају велике невоље са гласовима нашег језика тако да је за иоле разумљив изговор неопходно мало експериментисати.

● ● ● професор

Познато је да се компјутери већ више десетина година користе и у образовању. Први програми били су веома једноставни. У кратким цртама излагали би једну тему или неки текст, бележили одговоре и бодовали их. Данашњи програми градиво поткрепљују текстом, сликом, анимацијом и звуком, често користе рачунарске мреже и велике банке података уз додатну могућ-

ност и посредног контакта са „живим” професором.

Први домаћи образовни „пакет” познат као „Ментор” намењен је особама које праве прве кораке у раду на рачунарима. Састоји се од кратког приручника, речника појмова, курса снимљеног на видео траци и рачунарског програма за учење и вежбу употребе компјутера у обради текста на једној дискети. Може да се нађе и у књижарима.

● ● прозор у свет

Набавком телефонског модела претворићете ваш кућни рачунар у нараву потпуно „друге врсте”. Отвориће вам се свет више хиљада банки

РАТ ЗА ЛИЧНУ УПОТРЕБУ

података о свим (не)замисливим темама, компјутерских игара са десетинама играча или ћаскања преко тастатуре са људима из целог света. Нашој земљи најдоступније су базе података „Европске економске заједнице“ (ЕЕЗ). „Dialog“ је вероватно најпознатија, а можда и највећа мрежа коју можете да користите. У њу је укључено око 400 банки података свих врста са преко

За љубитеље анимације:
начините свој цртаћ

двеста милиона појединачних описа књига, рубрика у новинама, патената...

Довољно је да набавите модем (цена му је око 250-350 марака), спојите га са рачунаром, „учитате“ неки од многих комуникацијских програма и – почнете! Иначе, код нас су веома популарна два електронска система BBS (о којима је „Забавник“ недавно писао) – „Политика“ и „Сезам“. Путем њих остварићете своје прве контакте, оставити или читати поруке, чак чути и нове вицове, учествовати у конференцијама које одаберете, добити све неопходне савете и добре програме. Модеме имају готово сви продавци рачунара, између осталих „Гама“, „Електроника Оил“, „Шутлић“.

● дизајнер или цртач стрипова

Рачунарска графика и анимација све су занимљивија област јер се ближе крајњем циљу. Створити слике и имитације природе, људи, машина и грађевина које се неће разликовати од стварности, а нашу машту претвараће у стварност. Пакет програма који више година држи прво место по броју продатих примерака произвела је фирма „Аутодеск“. Поменућемо само неке могућности.

„AutoCAD“ за пројектовање и конструисање, „AutoSHADE“ за сенчење просторних модела, „Аниматор“ за дводимензионалну и тродимензионалну анимацију. „Аутодеск“ код нас мали „ОСА-рачунарски инжењеринг“ из Београда.

● ● ● библиотека

Компакт дискови (CD) нису намењени само за снимање

музике. Они могу да приме и огромну количину рачунарских података: око 1500 дискета или 325.000 страна текста. Пошто је компјутерски CD изашао на тржиште само пре пет година, цена му је и даље доста висока, а и није једноставан за коришћење. Сада већ постоји велики број компјутерских дискова на којима су речници, атласи, енциклопедије, каталози производа и пословних података.

Тако је, на пример, „Смитсонијан Институт“ издао диск са сликама личности из националне историје са око 3000 слика и фотографија. И најпознатији енглески речник „Оксфорд Дикшенери“ из 1933. може да се купи на једном диску. Следеће године биће доступно и његово најновије издање.

● ● владалац планете

Компјутерске игре постају све изазовније. Једна од њих „SimEarth“ (о њој смо већ пи-

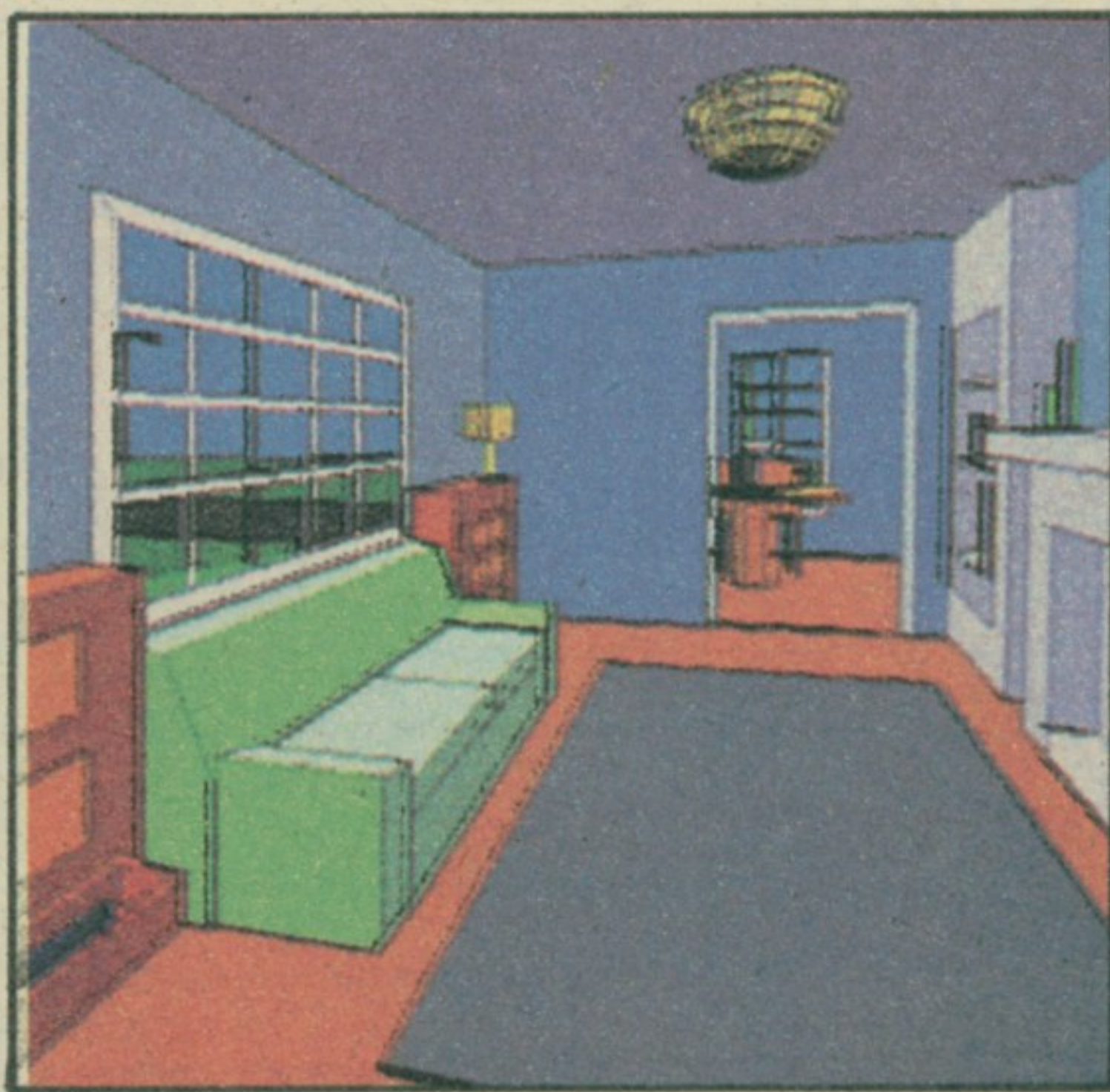
сали у „Забавнику“) омогућава да изнова створите живот на Земљи по властитом нахођењу. А друга „Balance of the Planet“ од „играча“ захтева и политичко и еколошко познавање које ће омогућити што боља решења многобројних тешкоћа са којима се суочавамо.

● ● кућни апарати

Ако желите да вам рачунар поједностави низ досадних свакодневних послова у кући, право решење су једноставни програми „Југовидео“ из Београда. „Куфи“ (Кућне финансије) обухвата планирање кућног буџета, „Куим“ (Кућни именик) води евиденцију имена, адреса, телефона ваших пријатеља и познаника, а очекују се и програми „Кука“ (Кућни каталог) – универзални подсетник за сналажење у кућној библиотеци, фототеци и „Кухо“ кућни хороскоп.

И то није све...

Рачунари су створили и нову генерацију „фотоапарата“ који слику снимају на нарочиту минијатурну дискету, компјутери могу да буду и врло осетљиви и „паметни“ мерни уређаји у кући (за мерење

Уз РС свако од нас може да постане и пројектант!

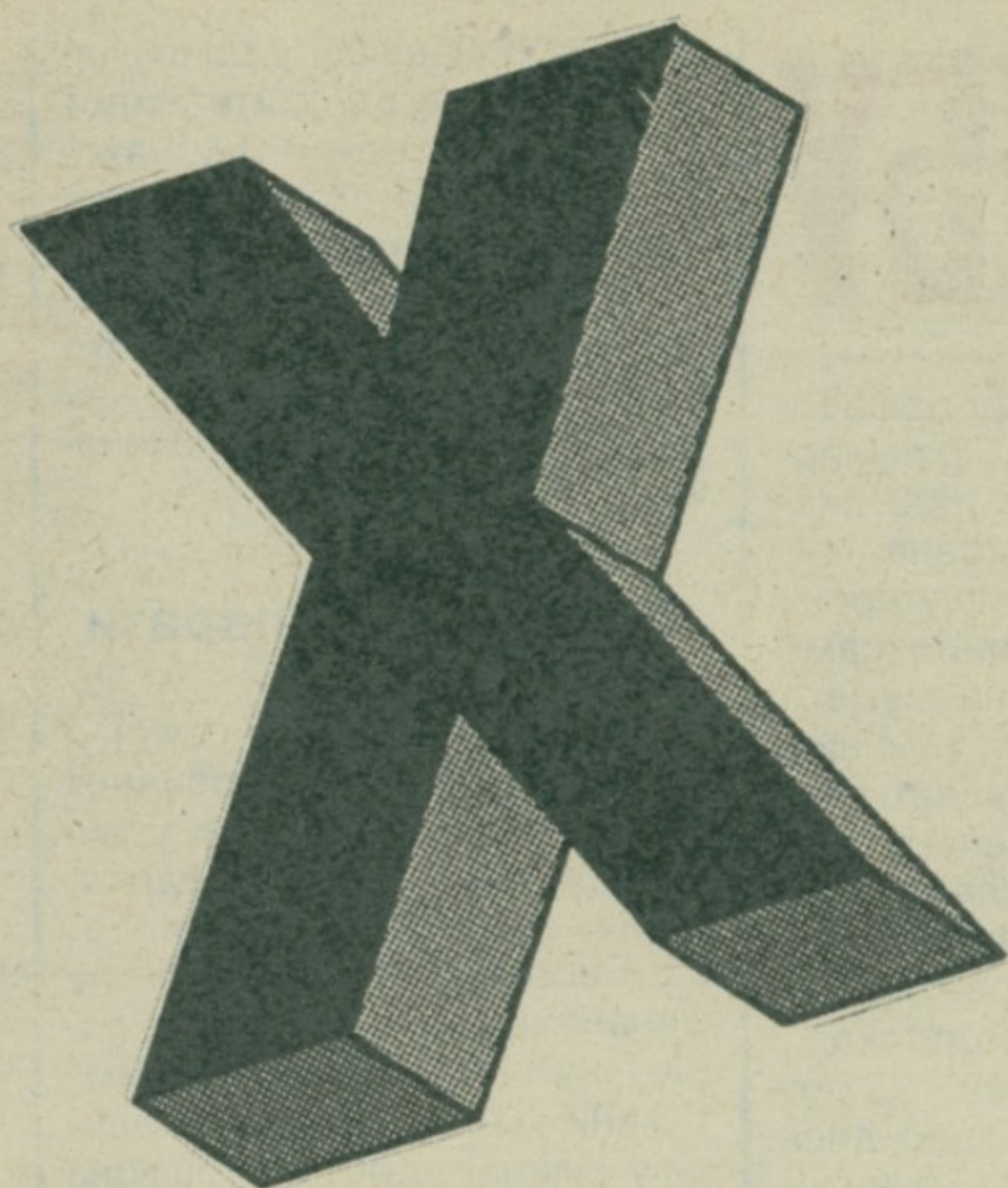
ПОТРЕБНЕ АДРЕСЕ

- „Гама“, Мишарска 11, Београд, телефон: (011) 332-275
- „Smilex“, Војводе Добриња 8, Београд, телефон: (011) 767-516
- „Yuso“, Тодора Јовановића 14, Нови Сад, телефон: (021) 396-833; Војислава Илића 40, Београд
- „Електроника Оил“, Војислава Илића 22, Београд, телефон: (011) 437-437
- „ОСА“, Шумадијски трг 6а/VI, Београд, телефон: (011) 557-592
- „Југовидео“, Проте Матеје 36, Београд, телефон: (011) 431-848
- „Шутлић“, Косовска 32, Београд, телефон: (011) 699-248
- „Делегација Комисије ЕЕЗ“, Кабларска 29, Београд, телефон: (011) 648-666
- „Dialog“, Information Services, 3460 „Hillview Ave. Paolo Alto, California 94304, телефон: (99-991-415) 858-2700
- BBS „Политика“: (011) 329-148, информације (011) 320-552
- BBS „СЕЗАМ“ (011) 648-899, информације (011) 653-748

радијације), могу да пале и гасе кућне апарате онако како их ми програмирамо. Постају и тонски микроскопи који „виде“ и за нас нечујне промене звука, стварају и тродимензионалну слику кроз коју можемо и руком да прођемо у посебној „електронској“ рукавици...

Можда још тога нисмо свесни, али компјутери су свуда око нас. У телевизорима, видео уређајима, машинама за прање веша, аутомобилима...

Припремио Бојан Заношкар

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

СВЕ О ТЕБИ

Мрзим кишу и сунчано
време
и мрзим плажу и планине
такође

Не волим ништа у
градовима
и мрзим провинцију такође
и мрзим све у вези са тобом
...све у вези са тобом

Не волим ни да чујем за
твоју мајку
и мрзим stomачину твог
оца такође

Не волим да чујем ни за
твоју сестру
јер мислим да је секс
прецењен такође

Смучи ми се када сам ту
Не могу да поднесем да
будем ту

Мрзим све у вези са тобом
Неки кажу да се понашам
лоше
али то неће променити моја
осећања према теби
али ако мислиш да то може
да ме
растужи, погледај још
једном
јер не носим намрштenu
фацу

Брига ме, баш ме брига за
твоју сестру, до ђавола са
малом наказом јер већ
сам је љубио

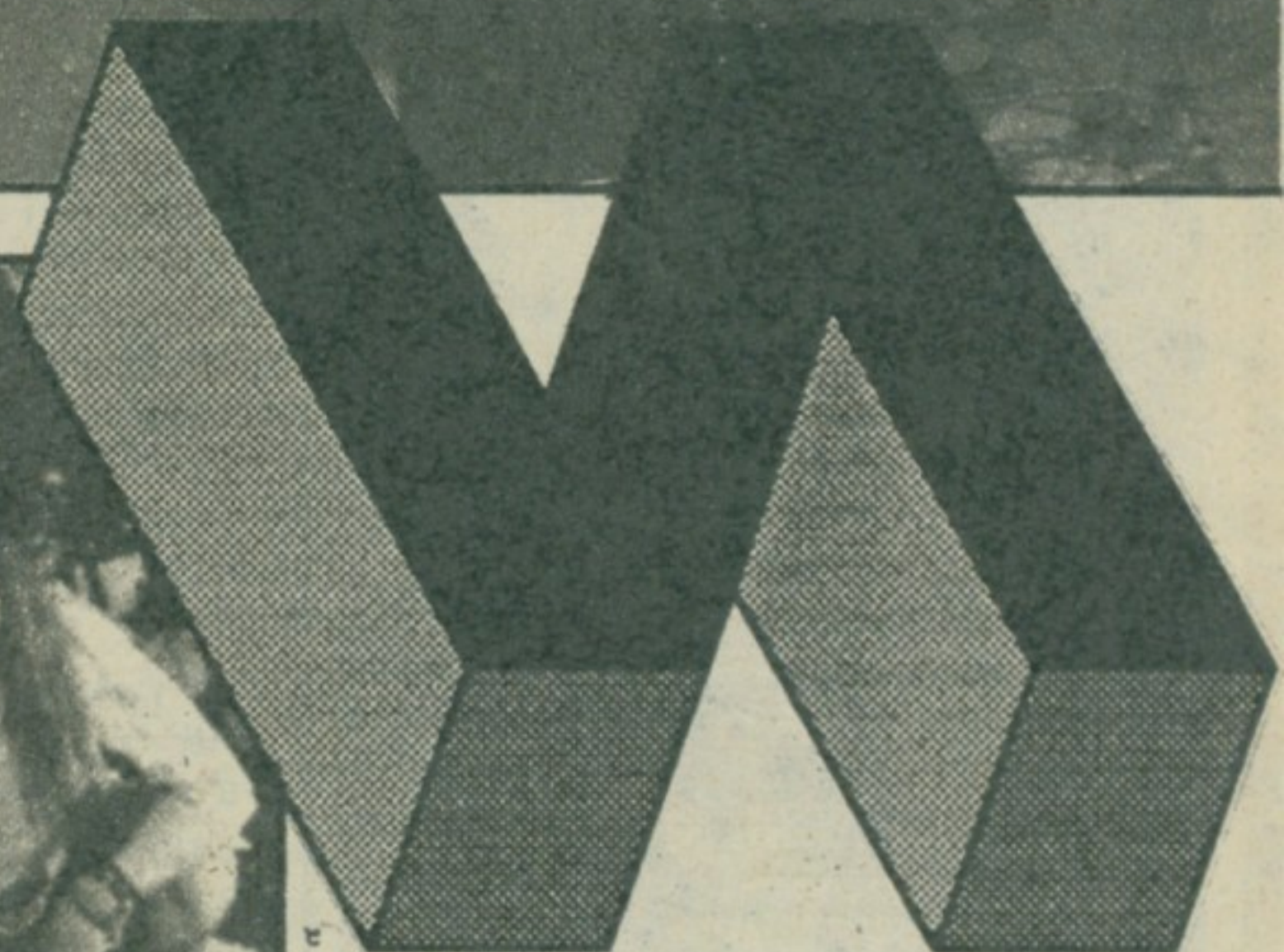
Оно што је упалило код
твоје мале
Положио сам је на кревет а
није рекла ни можда

Ја знам, ти знаш, сви знају
како дође, тако иде
Мислиш то је тужно
а то је грешка
Јер лудо се забављам
мрзећи
свака ситница у вези са
тобом
Смучи ми се када сам ту
Не могу да поднесем да
будем ту
Мрзим све у вези са тобом

Текст и музика: К. Aihstad и В.
Крејн
Изводе: Ugly Kid Joe

EVERYTHING ABOUT YOU

I hate the rain and sunny
weather
and I hate the beach and
mountains too
I don't like a thing about the
city
And I hate the country side
too
And I hate everything about
you
...everything about you
I don't like a thing about
your mother
and I hate your daddy's guts
too
I don't like a thing about
your sister

'cause I think sex is overrated
too

And I get sick when I'm
around
I can't stand to be around
I hate everything about you
Some say I got a bad attitude
but that don't change the way
I feel about you and if you
think
this might be bringing me
down
look again cause I ain't
wearin'
no frown

I don't care really care about
your sister, fuck the little
bitch
cause I already kissed her
One thing that did to your
lady
I put her on the bed and she
didn't
say maybe
I know you know everybody
knows
the way it comes, the way it's
gonna go
Your think it's sad
and that's too bad
'cause I'm havin'
a ball hatin'
every little thing about you
I get sick when I'm around
I can't stand to be around
I hate everything about you

ПОБЕДА СВЕТСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

Вис „Џа или бу“ је ново име на београдској сцени, али се у промотивне сврхе служе старим, добро опробаним методима. Прве назнаке о њима појавиле су се пре неколико година када су у новоталасном стилу почели да исписују графите по градским зидовима. Затим су кренуле клупске свирке које су донеле први албум „Хеј, морнари“. Плоча је духовита и довољно провокативна. На њој пише да су чланови групе победници Сплита '91. што је гнусна лаж.

— Мислили смо да сплитски фестивал прошле године није одржан — каже басиста Дуле — па смо ту налепницу ставили као штос. Онда смо сазнали да је фестивала било. Зато ћемо на следећу плочу ставити како смо победници фестивала „Илица '92“.

На омоту плоче још је фотографија брода „Галеб“ узета из књиге „Ми смо Титови, Тито је наш“ а као најэффектнија песма издваја се „Живео Стаљин и светска револуција“ надахнута одличним филмом „Балкански шпијун“. Да у њиховом раду није баш све натопљено политиком потврђују и песме „Жак Кусто“, „Како је преминуо доктор Носорог“, „Пут“ и друге. Песме су им на трагу чвршћег рокенрола што је добра подлога за њихове извивачки скројене рефрене.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Ја сам велика капиталистичка свиња. Па шта?“

Гари Њумен

МУЗИЧКА ПОШТА

✉ Гао,
Молим те да објавиш дискографију „Електричног оргазма“ и Тонија Монтана.
Мерилин из Београда

„Електрични оргазам“ се први пут појавио на заједничкој плочи „Пакет аранжман“ уз „Идоле“ и „Шарла акробату“. Било је то 1981. године, а исте су добили и деби албум „Електрични оргазам“. Следе: концертни мини албум „Варшава '81“ (1982), „Лишће прекрива Лисабон“ (1982), „Les Chansones populaire“ (1983), „Како бубањ каже“ (1984), „Дисторзија“ (1986), „Браћо и сестре“ (1987, концертни), „Летим, сањам, дишем“ (1988), „Најбоље песме“ (1989, компилација), „Ево сада видиш да може“ (1989. Гилетов соло албум).

Дискографија Тонија Монтана започела је 1986. године истоименим албумом, а за њим следе „Талични Том је мртав“ (1987), „Ми смо из Београда (Mutant party)“ (1988, концертни) и „Ловац на новац“ (1991).

✉ Драги Забавнице,
Занима ме које је плоче издао Елвис Пресли и када. Иако знам да није био тако успешан глумац као певач, замолила бих те да наведеш у којим је све филмовима играо.

Оља из Београда

Своју серију албума овај славни певач започео је 1956. плочом „Elvis Presley“ а крајем исте године објавио је албум „Elvis“. Следе „Loving You“ (1957, макси сингл са музиком из истоименог филма), „Elvis' Christmas Album“ (1957), „King

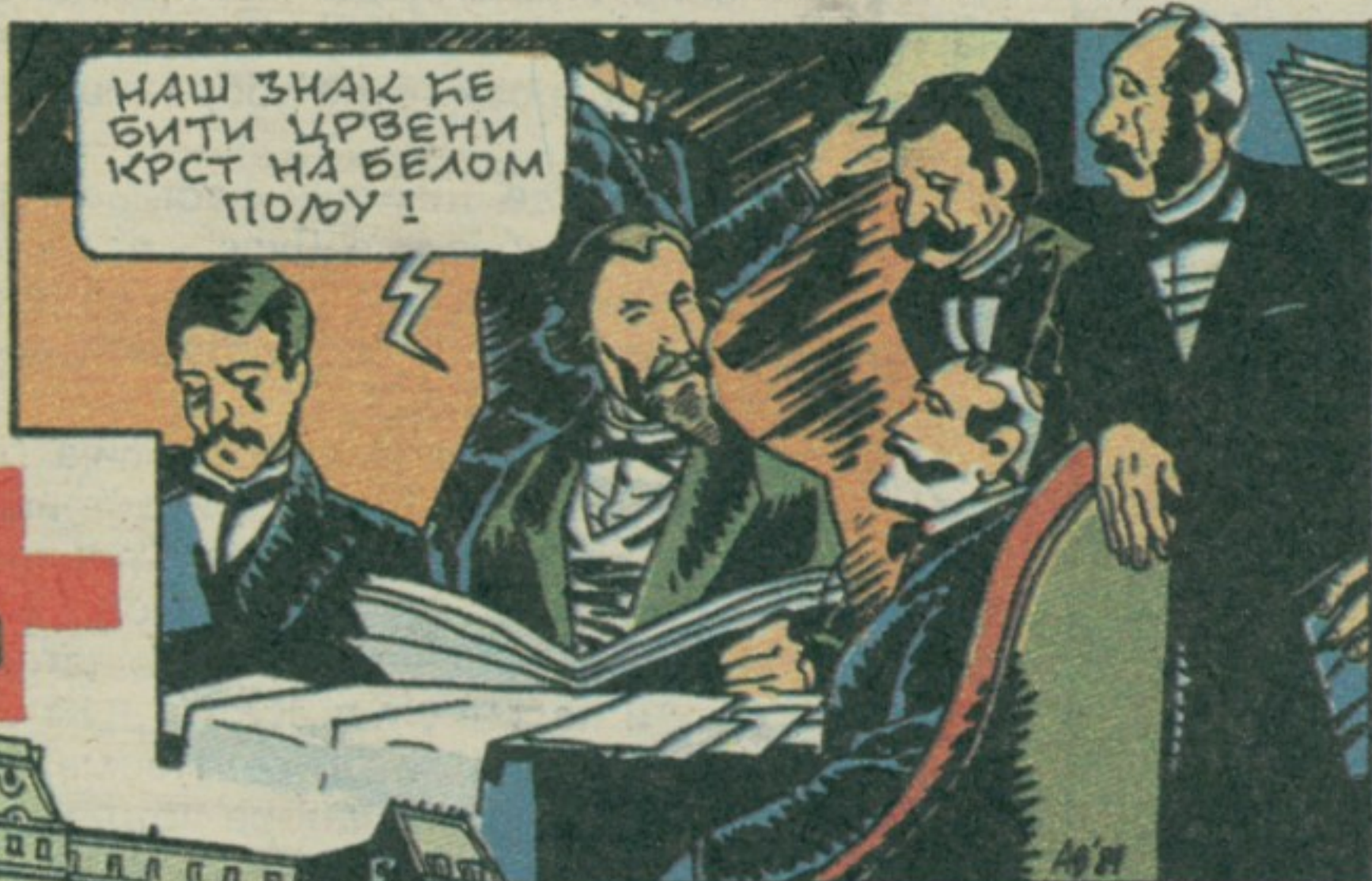
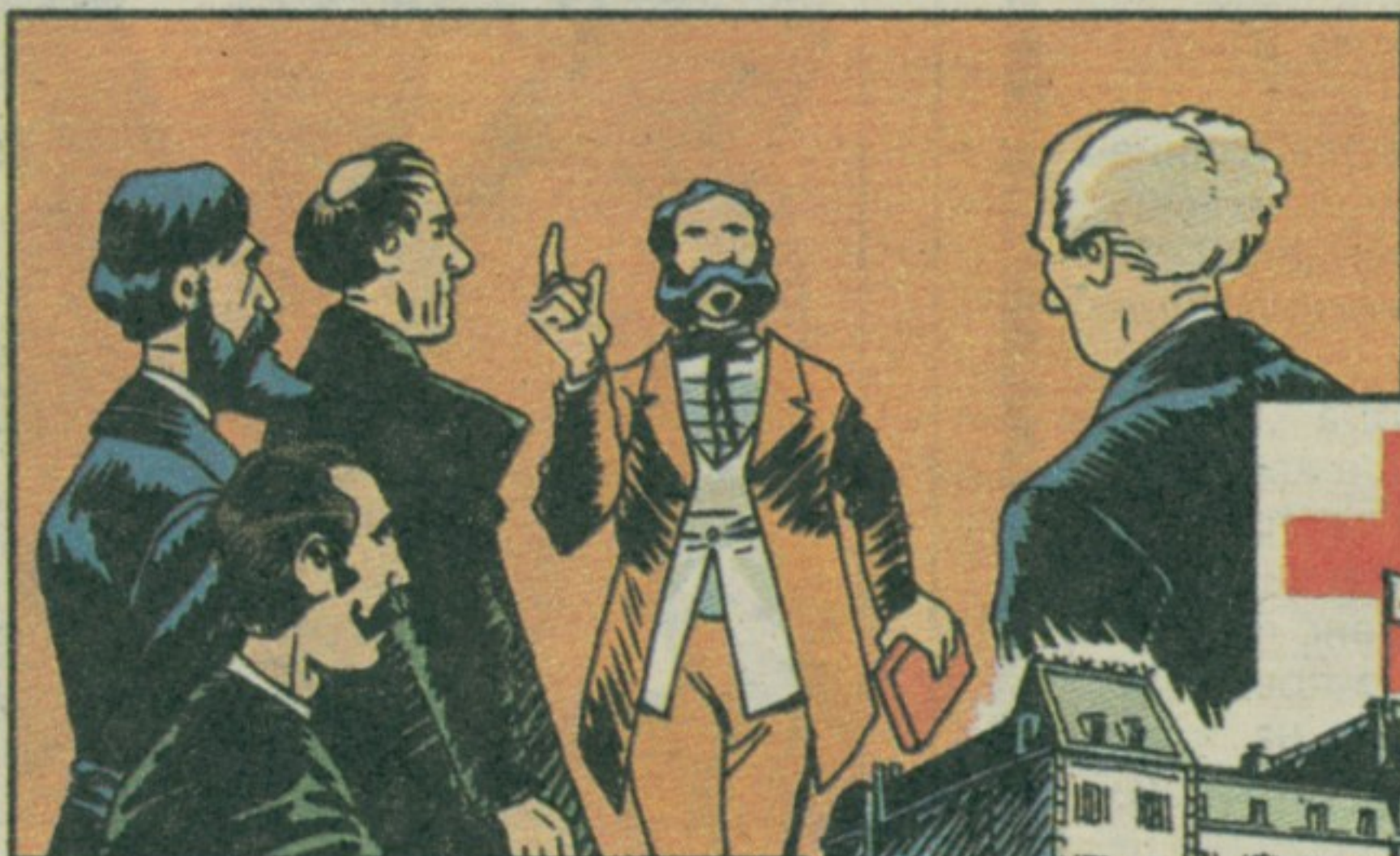
Creole“ (1958), музика из филма „For LP Fans Only“ (1959), „A Date With Elvis“ (1959), „Elvis Is Back“ (1960), „G. I. Blues“ (1960, музика из филма), „His Hand In Mine“ (1960), „Something For Everybody“ (1961), „Blue Hawaii“ (1961, филмска музика), „Pot Luck“ (1962), „Girls' Girls, Girls“

Is!“ (1962, филмска музика), „Fun In Acapulco“ (1963, филмска музика), „Kissin Cousins“ (1964, филмска музика), „Roustabout“ (1964, филмска музика), „Girl Happy“ (1965, филмска музика), „Elvis For Everyone“ (1965, колекција његових необјављених снимака), „Harem Scaram“ (1965, филмска музика), „Frankie And Johnny“ (1966, филмска музика), „Paradise, Hawaiian Style“ (1966, филмска музика), „Spinout“ (1966, филмска музика), „How Great Thou Art“ (1967), „Double Trouble“ (1967, филмска музика), „Clambake“ (1968, филмска музика), „Speedway“ (1968, филмска музика), „Elvis Sings Flaming Star“ (1969), „From Elvis In Memphis“ (1969), „From Memphis To Vegas — From Vegas To Memphis“ (1970, дупли), „Let's be Friends“ (1970), On Stage — February 1970“ (1970), „Elvis: That's The Way It Is“ (1971, филмска музика), „Elvis Country“ (1971), „Love Letters From Elvis“ (1971), „Elvis Now“ (1972), „He Touched Me“ (1972), „Elvis As Recorded Live At Madison Square Garden“ (1972), „Aloha From Hawaii Via Satellite“ (1973, дупли), „Elvis“ (1973), „Raised On Rock“ (1974), „Good Times“ (1974), „Elvis As Recorded Live On Stage In Memphis“ (1974), „Having Fun With Elvis On Stage“ (1974), „Promised Land“ (1975), „Today“ (1975), „From Elvis Presley Boulevard, Memphis, Tennessee“ (1976), „Welcome To My World“ (1977), „Moody Blue“ (1977) и „Elvis In Concert“ (1977, дупли живи). Овде нису набројане његове бројне компилације, а требало би много места и за све његове филмове. Део њих поменут је кроз дискографију.

ПРИЧА О ЦРВЕНОМ КРСТУ

ИДЕЈА АНРИЈА ДИНАНА ОСТВАРЕНА ЈЕ 1863. КАДА СА НЕКОЛИЦИНОМ ГРАЂАНА ЖЕНЕВЕ ОСНИВА МЕЂУНАРОДНИ КОМИТЕТ ЗА ПОМОК РАЂЕНИЦИМА, БУДУЌИ МКЦК.

1864. ДИПЛОМАТСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРИХВАТА ПРВУ ЖЕНЕВСКУ КОНВЕНЦИЈУ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА РАЂЕНИКА ЗАРАЂЕНИХ АРМИЈА.

РАЂЕНИКЕ И БОЛЕСНИКЕ НА КОПНУ...

РАЂЕНИКЕ И БРОДОЛМНИКЕ НА МОРУ...

РАТНЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ...

ЦИВИЛНА ЛИЦА У ВРЕМЕ РАТА.

... И ДВА ДОДАТНА СПОРАЗУМА

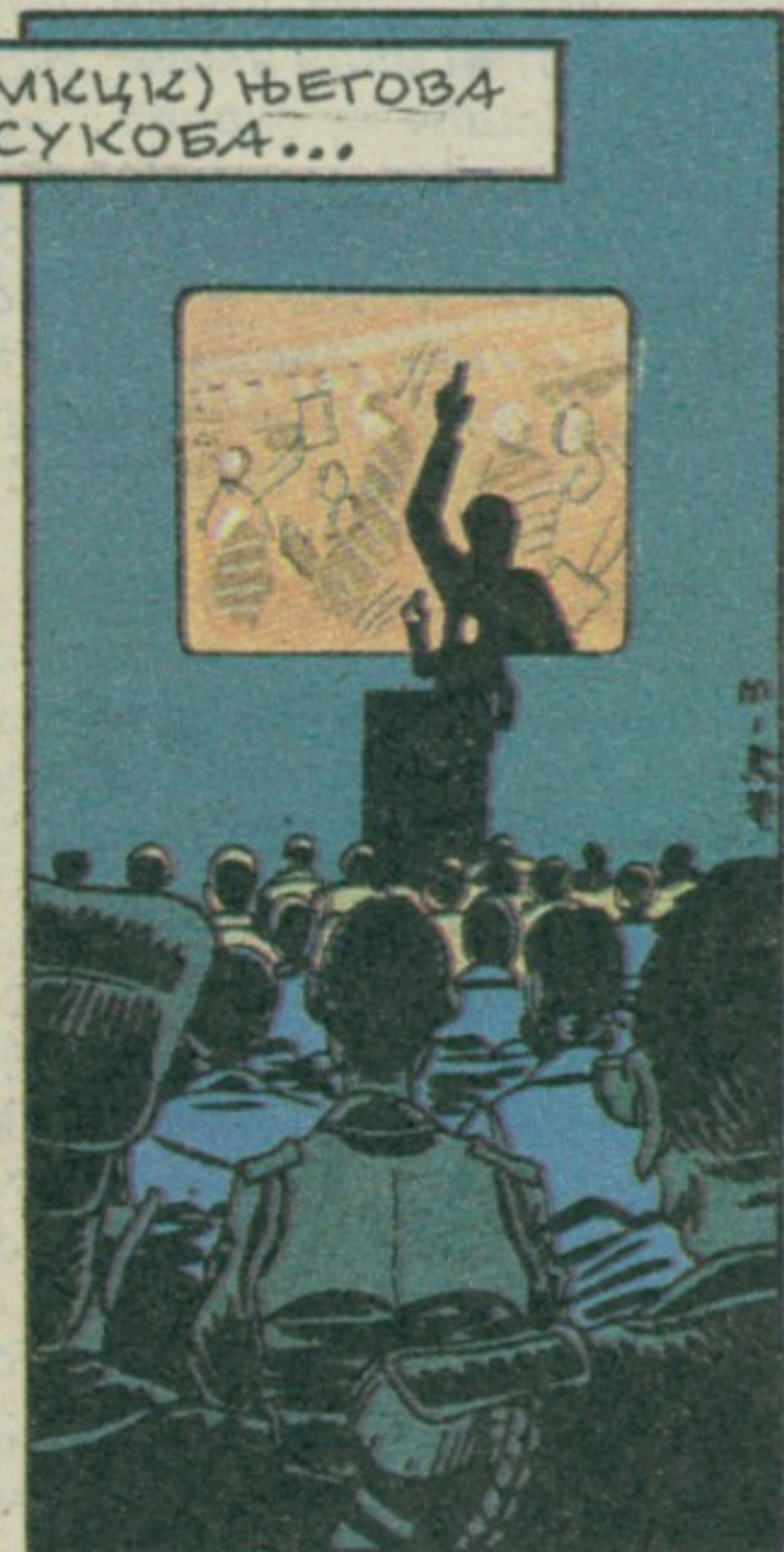
... МАТЕРИЈАЛНА И МЕДИЦИНСКА ПОМОК ЦИВИЛНОМ СТАНОВНИШТВУ.

ПОСЕТА РАТНИМ ЗАРОБЉЕНИЦИМА И ПОЛИТИЧКИМ ЗАТОЧЕНИЦИМА.

РАЗМЕНА ПОРОДИЧНИХ ПОРУКА И ПРОНАЈАЖЕЊЕ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦА.

ШИРЕЊЕ ПРАВИЛА КОНВЕНЦИЈА И ЦРВЕНОГ КРСТА И ЦРВЕНОГ ПОЉУМЕСЕЦА.

ДАНАС ИМА ГОТОВО 150 НАЦИОНАЛНИХ ДРУШТАВА ЦРВЕНОГ КРСТА И ЦРВЕНОГ ПОЛУМЕСЕЦА. УВЕК АКТИВНА У ВРЕМЕ СУКОБА, ОНА СУ, МЕБУТИМ, ПРОШИРИЛА СВОЈУ ДЕЛАТНОСТ. НА ПРИМЕР:

ДОБРОВОЉНО ДАВАЊЕ КРВИ, ПОМОК ИЗБЕГЛИЦАМА И НЕВОЉНИЦИМА, ПРВУ ПОМОК...

ОД 1919. ОНА СУ СЕ ОКУПИ-
ЛА У ОКВИРУ ЈЕДНЕ ФЕ-
ДЕРАЦИЈЕ:

ЛИГА ДРУШТАВА ЦРВЕНОГ
КРСТА И ЦРВЕНОГ ПОЛУ-
МЕСЕЦА.

ЛИГА ЈЕ НАРОЧИТО АКТИВНА КОД ПОМО-
БИ ЖРТВАМА ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФА.
ОНА ТАКОЂЕ УСМЕРАВА И ОБЈЕДИЊУЈЕ
АКТИВНОСТИ НАЦИОНАЛНИХ ДРУШТАВА
НА МЕЂУНАРОДНОМ ПЛАНУ.

Уређује
др Зоран Живковић

Лоренс М. Ценифер

и
Доналд И. Вестлејк

ПИТАЊЕ

оба је била
веома тиха,
што је
узнемирила
Росија. Али, с
друге стране,
сада би и

најмања ситница
узнемирила Росија:
Покушавао је да дотера
припремљена предавања из
енглеске граматике и доспео
је у стање када је цела соба
почела да му иде на живце.
Ускоро ће, знао је, морати
да устане и изиђе у шетњу.
Била је средина
последоднева и ако изиђе у
шетњу, сретће све
домаћице из зграде. То ће
га такође раздражити: Али
читав живот, почело је да
му бива јасно, био је избор
између разних врста
раздражености. Он уздахну,
подиже следећи лист
папира и усредреди на
његов поглед.

Зарез се користи за
раздвајање делова једне
реченице који...

Зазвони телефон.

...делова једне реченице
који нису независни тако
да...

Зазвони поново.

– До ђавола – рече Роси,
ником одређено, и пређе
преко собе да се јави, тешко
дишући. Док је посезао за
слушалицом, успео је да се
савлада тако да је његово
„хало” било готово учтиво.

– Хало – рече глас на
другом крају, неки јасан и
весело глас. – Какво је време
напољу?

Уследи краткотрајна
тишина.

Роси рече: – Шта?

– Питао сам вас – рече
глас, исто онако весело –
како је време напољу.

Он изгуби контролу. – Ко
сте ви, до ђавола? – рече
Роси. – Метеоролошки
биро? Од свих проклетих
будала...

– Господине Роси – упале
глас нимало љут – сасвим
сам озбиљан. Молим вас,
верујте ми.

– Е, па сад чујте ви...

– Молим вас, господине
Роси – рече глас. – Смирите
се.

Као и сви ми, и Роси је
понекад био жртва утиска
да је Васељена уперена,
попут каквог пиштоља,
право у његову главу. Тог
последоднева није се
догодило ништа што би
одагнало тај утисак, а онда
је дошао и телефонски
позив, то идиотско питање,
што је превршило сваку
меру. Свет се сузио, стиснуо
и усредредио око Росијеве
главе. Све, све је припадало
завери против Росија и сви
су се трудили да му науде.

– Да се смирим? – упути
он питање у слушалицу. –
Слушајте ви сад мене, ко
год да сте. Ја овде радим.
Покушавам да обавим неки

посао. Не желим да ме ико
зове и поставља ми глупа
питања...

– То није глупо питање –
узврати му глас стрпљиво. –
Молим вас, верујте ми да
ја... да ми одиста морамо
добити од вас одговор на то
питање.

Роси је, чак и кроз црвену
маглу беса, начас ипак
поверовао том гласу. – Шта
је посреди, – онда? – упита он
расејано. – Некакав ТВ
програм?

– Ма не – одврати глас. –
А није ни анкета,
психијатријска игра, нити
неслана шала. Ми смо
сасвим озбиљни, господине
Роси.

– Добро, добро – рече
Роси доневши одлуку. –
Идите до ђавола. – Он поче
да спушта слушалицу. Али
глас настави да говори и
знатижеља извојева победу,
накратко, у бици са бесом.
Цео свет је, додуше, био
против Росија: али он је
могао да одабере међу
раздраженостима.
Телефонски позив против
припреме предавања из
енглеског.

Он поново принесе
слушалицу уху.

Bajka koja
uvek teče...

YOZ
TELEFON
192-592
555-065

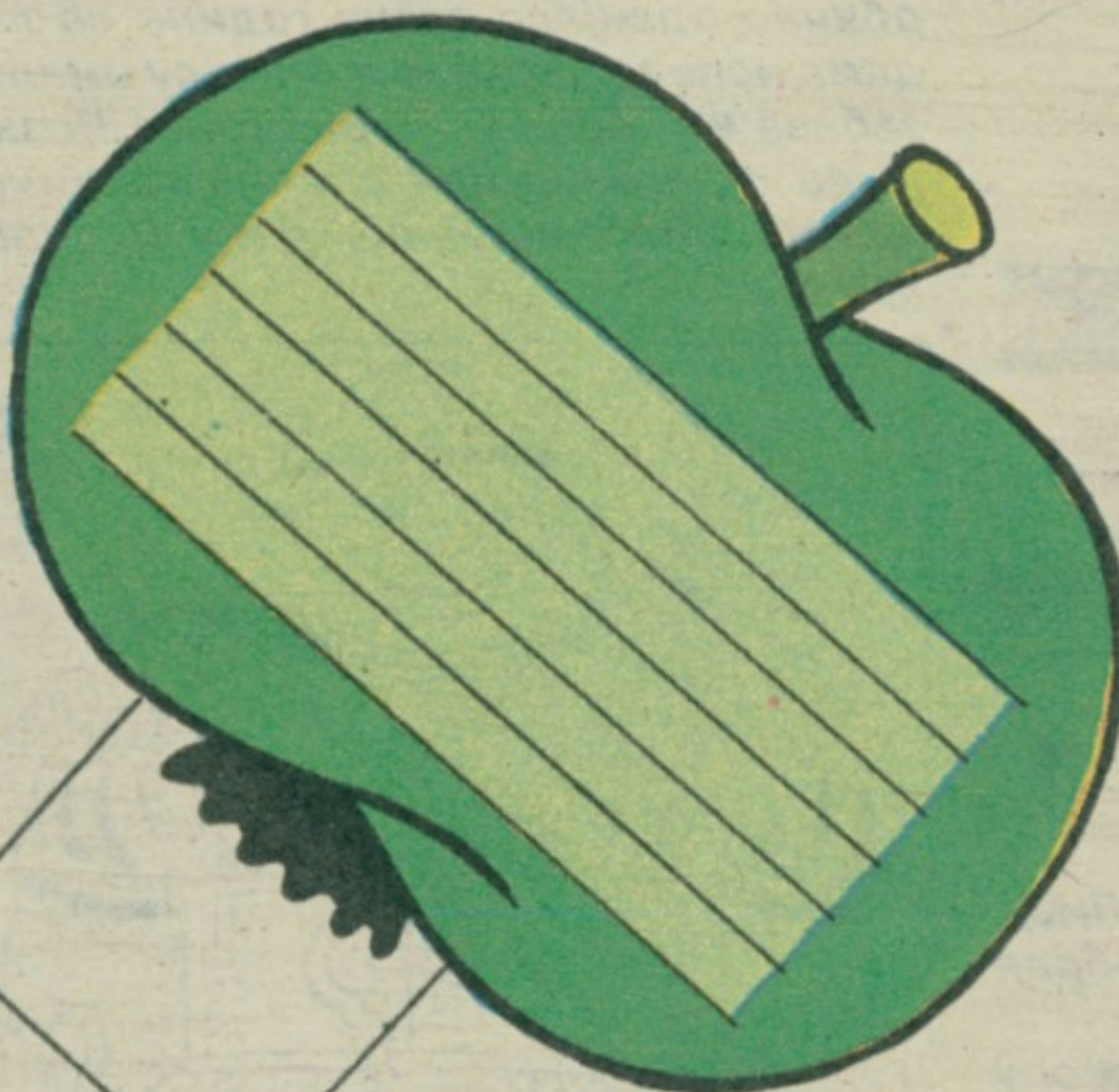
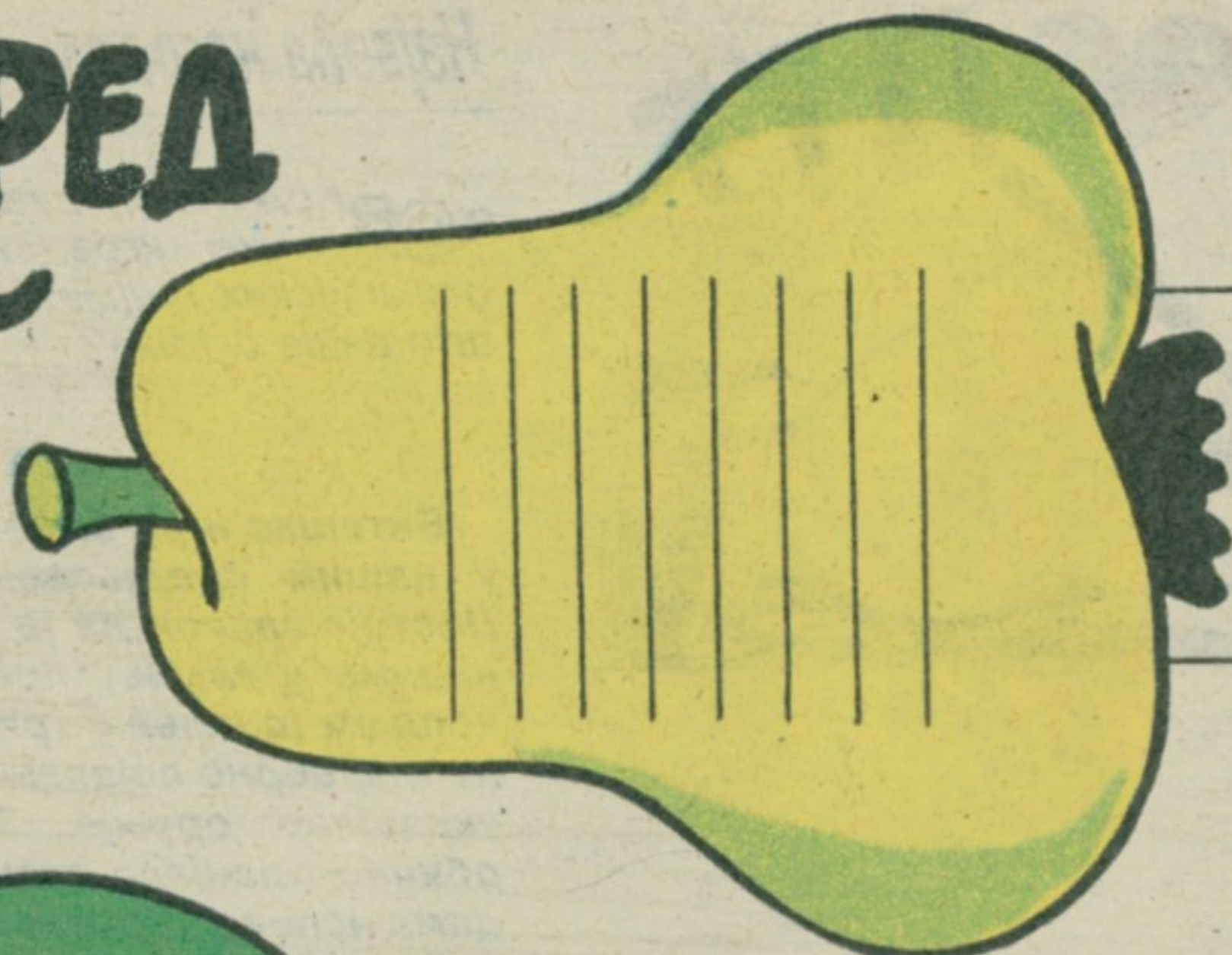

НАПРАВИТЕ РАСПОРЕД ЧАСОВА

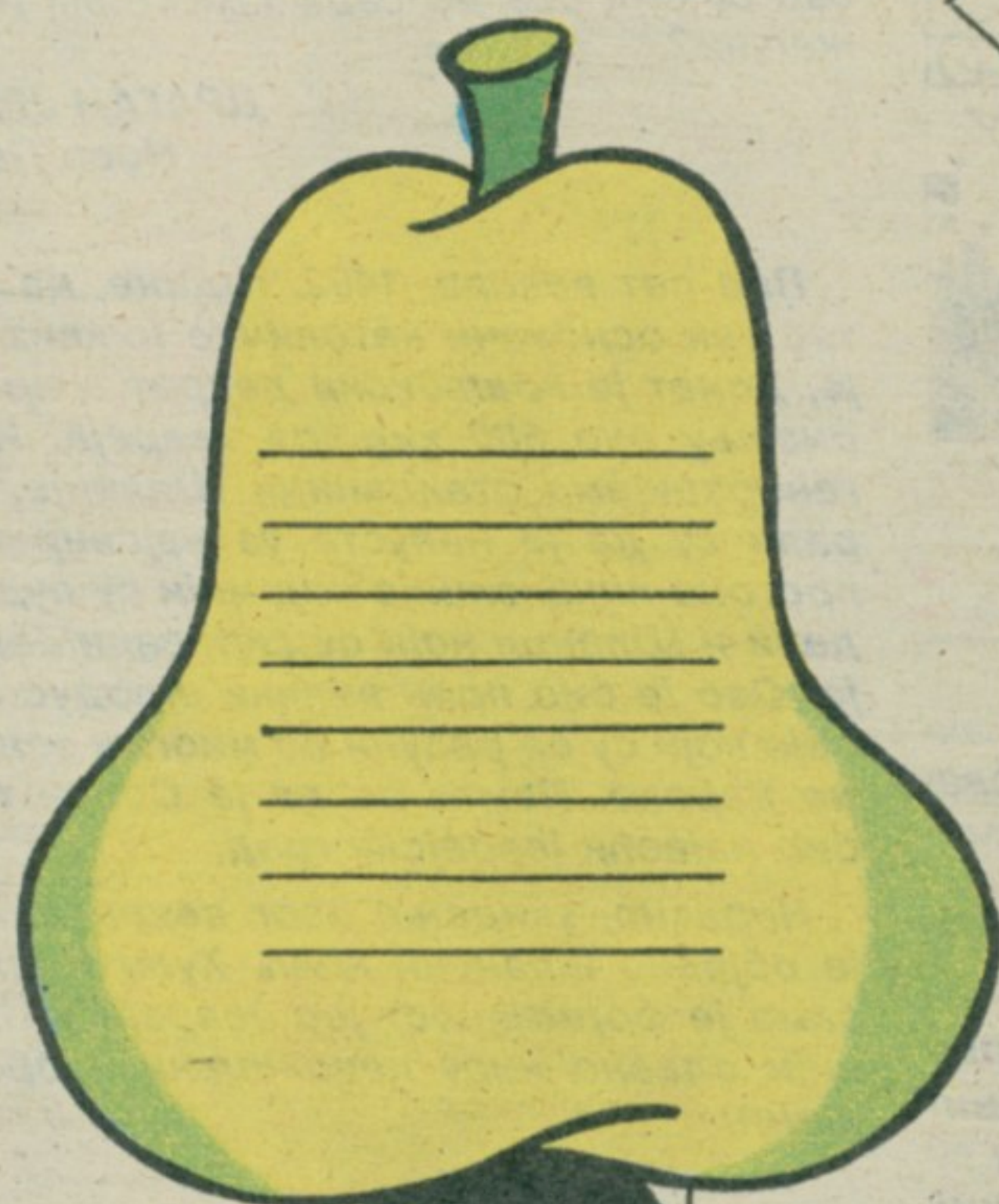
КРУШКЕ,
ЈАБУКЕ И
КОРПУ
НАЛЕПИТЕ НА
КАРТОН И
ИСЕЦИТЕ.

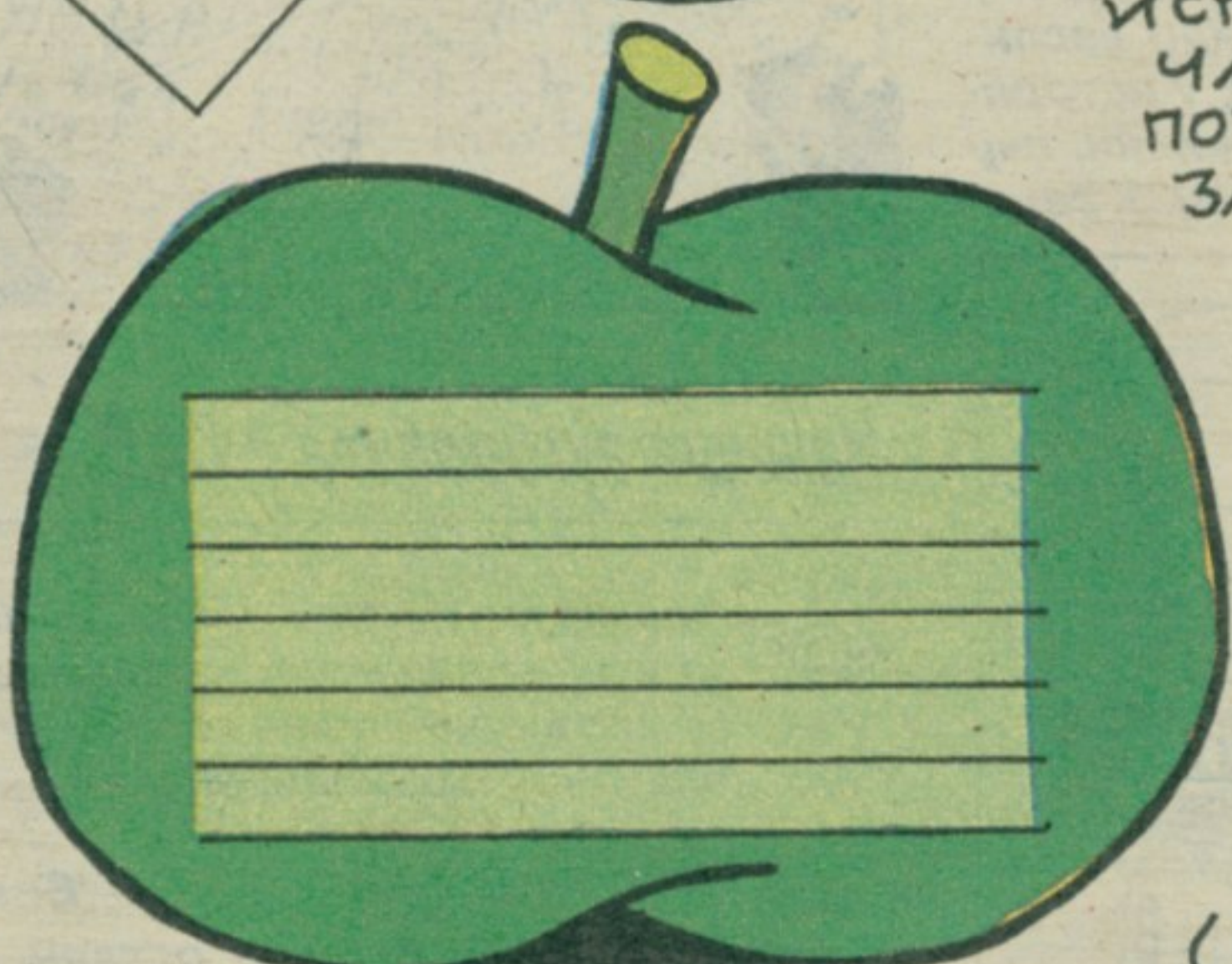
УТАКНИ
У
КОРПУ

НА КРУШКАМА
И ЈАБУКАМА
ИСПИШИТЕ ДАНЕ И
ЧАСОВЕ. НА
ПОЗАДИНУ КОРПЕ
ЗАЛЕПИТЕ ПАРЧЕ
ПАПИРА (КАО НА
КЕСИ - ЦРТ. 1) И
НАПРАВИТЕ
ДРЖАЧ
- ОСЛОНАЦ
(ЦРТ. 2).
УТАКНИТЕ
ЈАБУКЕ И
КРУШКЕ У КОРПУ
И ТО ТАКО ДА
ТЕКУЌИ ДАН БУДЕ
У СРЕДИНИ
(НАЈБОЉЕ СЕ
ВИДИ - ЦРТ. 3).

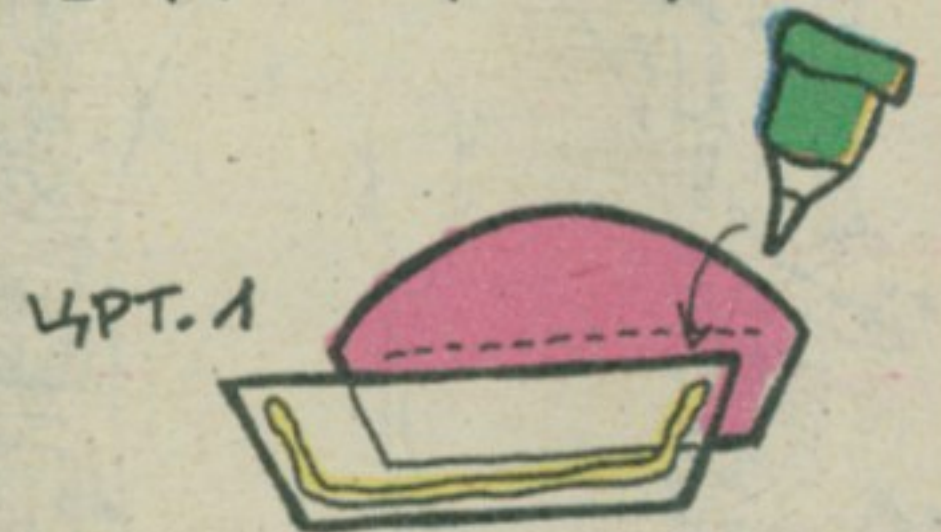
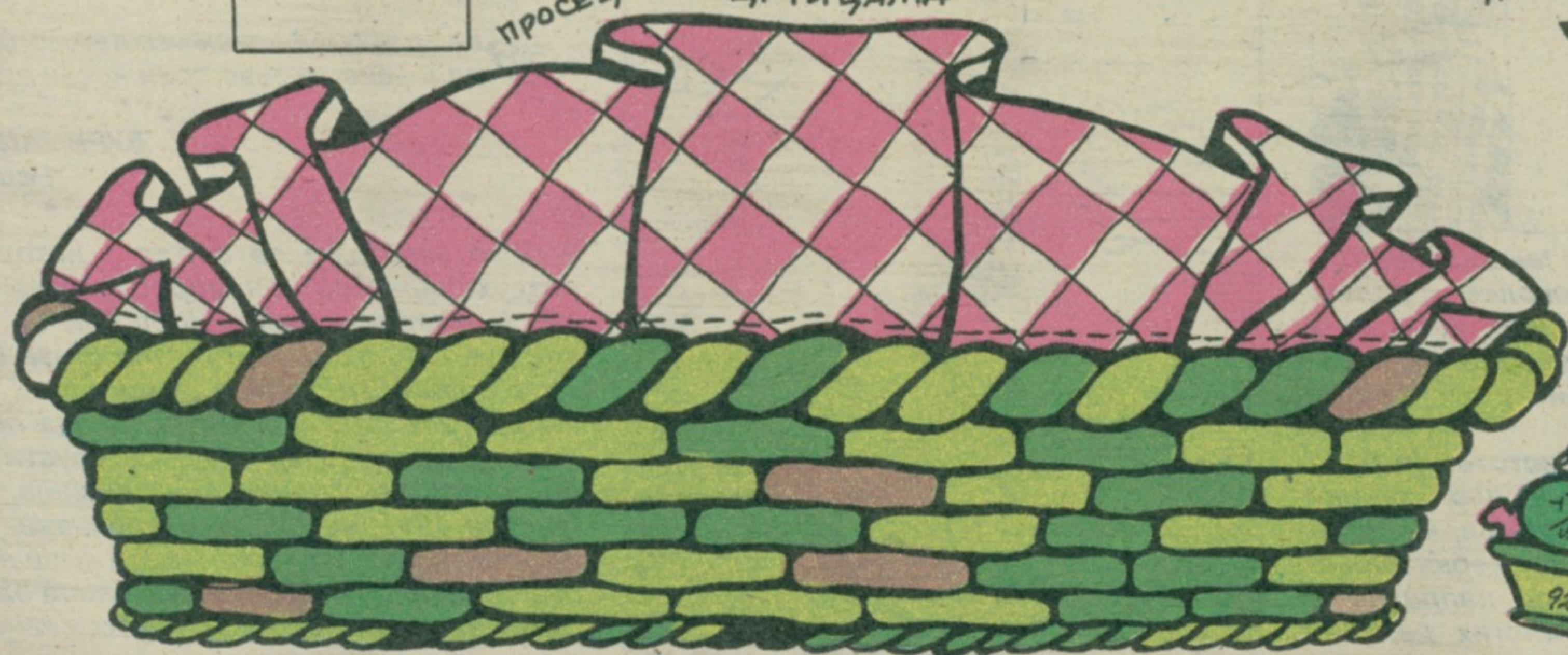

УТАКНИ
У
КОРПУ

УТАКНИ
У
КОРПУ

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА

ЦРТ. 1

ЦРТ. 2

ЦРТ. 3

Уређује: Вито Недељковић

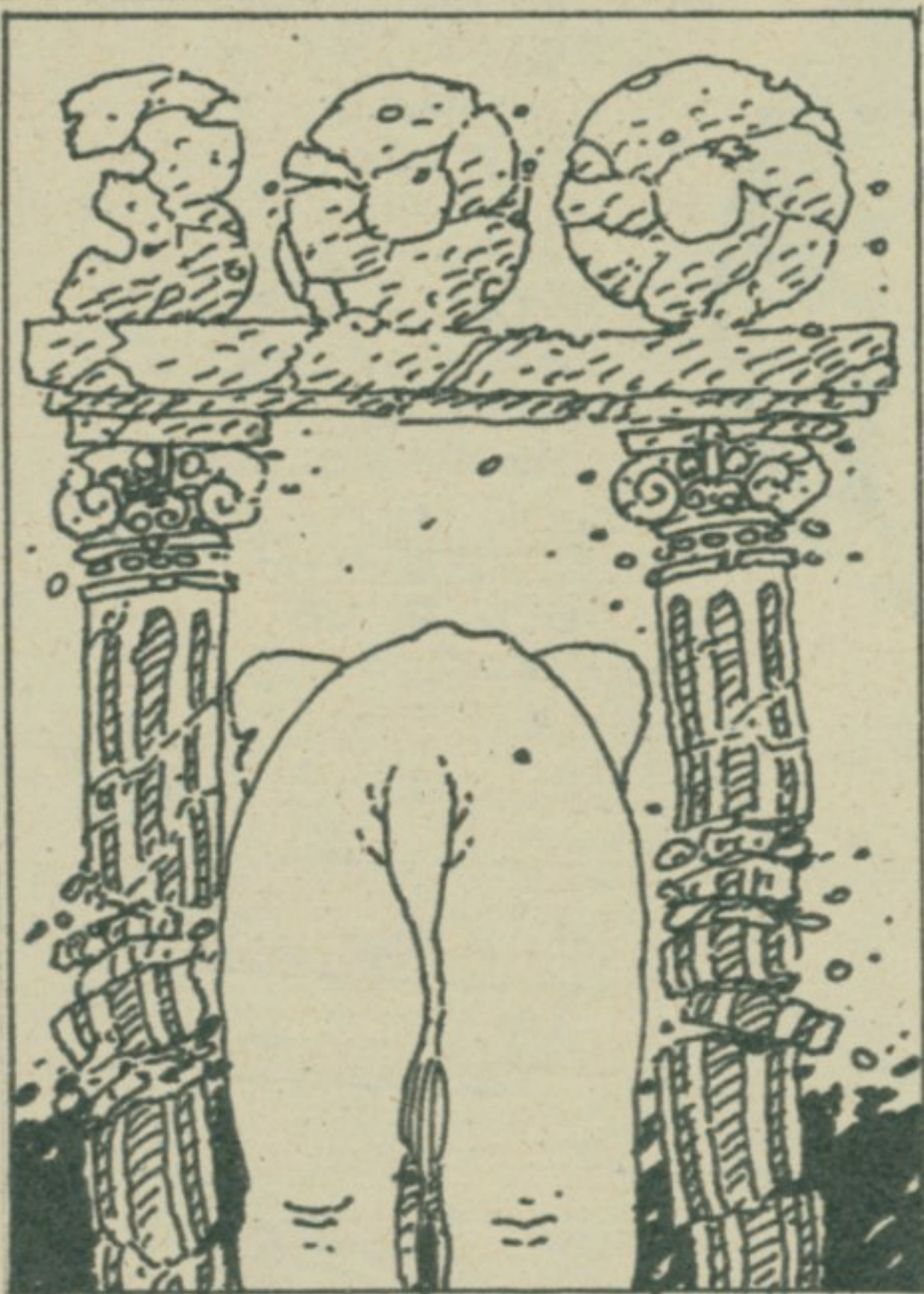
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Аристотел – претеча Вука Бојовића

Да ли је тачно да је велики грчки филозоф Аристотел 384–322. пре н.е. основао први зоолошки врт.

ЕМИЛИЈА
Србобран

Аристотел је дуго живео на двору краља Филипа Македонског као васпитач његовог сина Александра, у историји познатог као Александар Велики, највећег освајача у грчкој историји. У вели-

ком дворском врту било је пуно животиња које је Аристотел заволео и дошао на идеју да их доведе још, из разних крајева света, да то буде нека врста зоолошког врта у коме би их он проучавао.

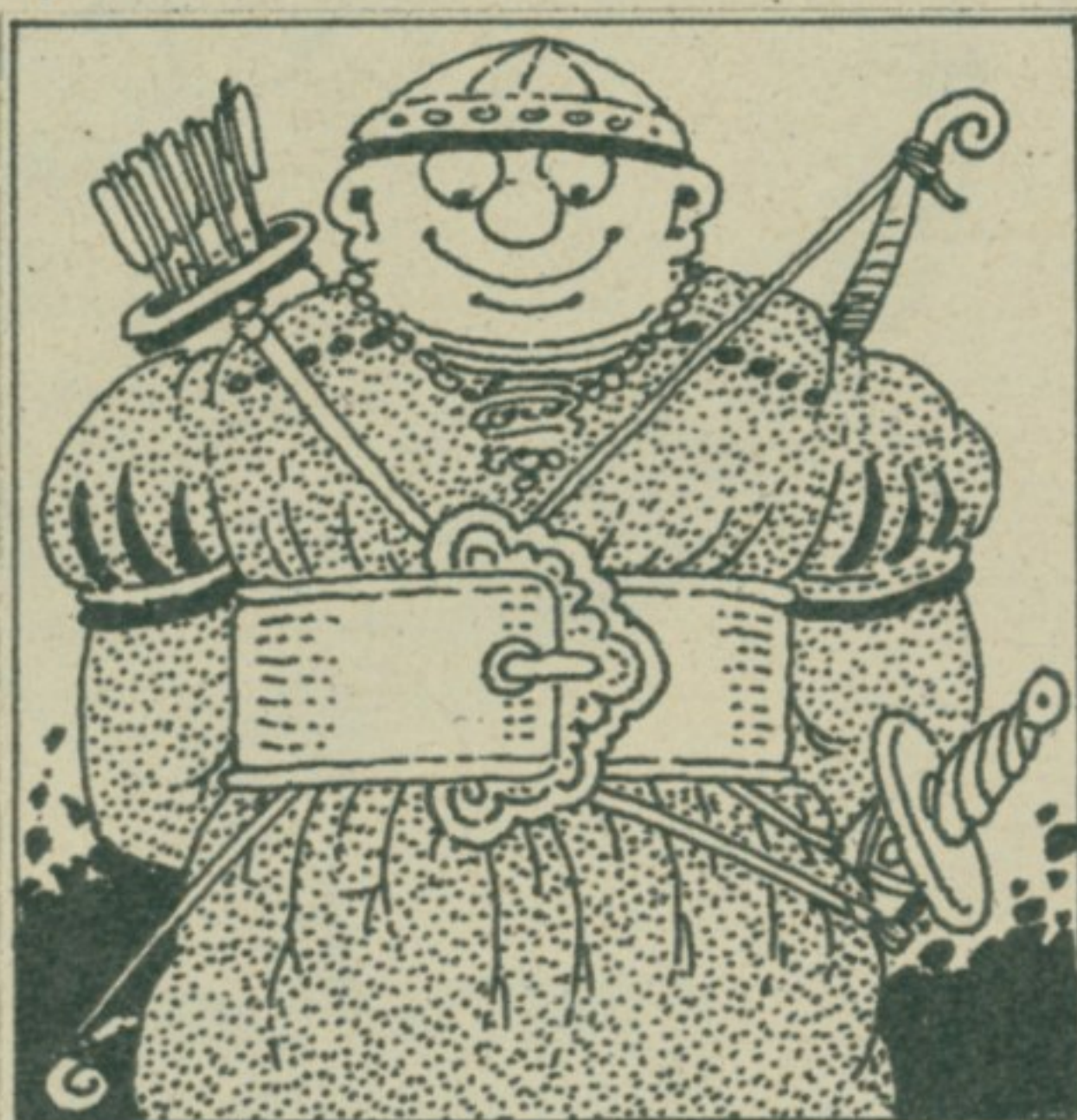
Ову своју замисао Аристотел је брзо остварио уз помоћ свог васпитаника Александра. Поред животиња, из света је добијао разноврсне примерке биљака, тако да је Аристотел направио и први ботанички атлас многих далеких земаља.

Највећа награда – златни појас

Код нас су давно приређиване витешке игре, нека врста наших олимпијских надметања. Да ли знате нешто више о томе?

Р. ПЕШИЋ
Прокупље

Витешке игре биле су веома омиљене у нашим средњовековним државама. Постоје записи да је цар Душан победницима у гађању престена у рукавице копљем (с коња у трку), поклањао златне и сребрне појасеве, раскошну одећу, украшено оружје. Такмичења су се обично одвијала сваке године на ливадама испред тврђава и била су омиљена забава и учесника и присутних. Познато је да су оваква или слична такмичења празницима приређивана и у Дубровнику.

Највише аутомобила у САД

Занима ме да ли је тачно да Немачка има највише аутомобила на свету ако се као мерило узме колико аутомобила долази на 1000 становника.

ГОГИ
Београд

Американци су били, и остали, први по броју аутомобила на 1000 становника. По мерењима из 1990. године, они су на 1000 становника имали 555 путничких аутомобила, а Немци 470.

Помирење после 500 година

Какво је то помирење између Шпанаца и Јевреја које је ове године објавио шпански краљ Хуан Карлос и укинуо закон о прогону Јевреја из Шпаније. Зар су они све до сада тамо били непожељни?

ДРАГАН ЈЕЛИЋ
Нови Пазар

Пре пет векова, 1492. године, на захтев тек основане католичке инквизиције, донет је краљевски декрет о протеривању око 600 хиљада Јевреја. Иако генерацијама становници Шпаније, морали су да је напусте уз најсвицепије прогоне инквизиције под чији су суд падали и Шпанци који су скривали Јевреје. Ово је био први велики егзодус Јевреја који су се расули по многим земљама Европе. Памти се да је Солун тада био највећи јеврејски град.

Наравно, укидање овог декрета, које је објавио шпански краљ Хуан Карлос, само је формалност јер Јевреји у Шпанији одавно нису непожељни и прогоњени.

Пловећи аеродром

Када је први авион узлетео са брода и како се звао први носач авиона?

Г. БУРИЧАНИН
Рашка

Прво узлетање са брода у историји ваздухопловства или морепловства извело је амерички пилот Џорџ Ели 14. новембра 1910. године. Узлетна стаза био му је прамац крстарице „Бирмингем“ величине 24x7 метара. Он је такође први пилот који је успео и да се спусти на брод, али тек годину дана касније, 18. јануара 1911. на броду „Пелсинганија“. Нарочита кука уграђена испод репа авиона закачила је један од конопаца разапетих на палуби брода и помогла авиону да се одржи на „стази“.

Кифла од Kipfel

Опклада је у питању: ког је порекла реч кифла?

МАЈА и БИНА
Нови Бановци

Реч кифла настала је од немачке речи *das Kipfel* и означава пециво у облику полумесеца, настало у Аустрији, које се у овој земљи правило још пре осам векова, а затим освојило Немачку и Француску. Французи су га обогатили према свом укусу и оно је у овој земљи познато под именом кроасан.

Први дисквалификовани такмичар Индијанац

Да ли постоји податак – ко је био први дисквалификовани такмичар на олимпијским играма?

НЕША
Земун

Американац Џим Торп, јунак Олимпијских игара у Стокхолму 1912. године, победник у петобоју и десетобоју, био је у ствари Индијанац Ва То Хук (Светла стаза). Као „припадника ниже расе“, Американци нису могли да га прихвате као свог хероја па су годину дана касни-

је „открили“ да је Торп као професионалац наступао у једној америчкој фудбалској екипи и примио 60 долара. На основу овог „доказног материјала“ Ме-

ђународни олимпијски комитет је, први пут у својој историји, донео одлуку о одузимању медаља и брисању са листе олимпијских победника.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: спласнути, БК, Иранка, омала, листићи, плот, вокатив, раке, Инари, Кнесет, Јута, саксија, ати, тт, КИ, Ера, р, смер, истина, ста-лаг, тон, Жо, емитер, ланара.

НАЈДУЖИ – НАЈКРАЋИ: најдужи Д – најкраћи И.

Марија Савић, Сремски фронт 2, 11273 Батајница – 13 година, сакупља украсна писма, воли музику и спорт, обожава животиње, нарочито псе.

Светлана Кузнецоваја, СНГ, Русија, г. Уфа – 103, 450103 Кировскиј Р-Н, ул. Колгуевскаја 42 – 18 година, жели да се дописује са младима од 16 до 25 година.

Сања Радивојевић, Јухорска 26, 37266 Обреж – 14 година, воли реп и хеви-метал музику.

Ружица Васић, Маршала Тита 115, 12220 Велико Градиште – 12 година, воли музику, филм и спорт.

Татјана Илић, Томаша Јежа 6. 11000 Београд – 11 година, жели да се дописује са вршњацима.

Бојан Ђуровић, Вељка Влаховића 7, 31330 Прибој – 14 година, воли филм и спорт, навија за Црвену звезду.

Лидија Савановић, Руже Шулман 9/10, 23000 Зрењанин – 12 година, жели да се дописује са вршњацима.

Далибор Дамјановић, Козарачка 63, 26300 Вршац – 15 година, воли музику, филм и дописивање.

Миљана Савић, Пасјачког одреда 36, 16000 Лесковац – 13 година, сакупља постере и украсна писма.

Марија Симоновић, Милутина Тодоровића 9, 34000 Крагујевац – 9 година, сакупља салвете, воли музику, спорт и филм, навија за Црвену звезду.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2127

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кеџић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:

Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/1, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика“ убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO“ – AG, Bernstr. – West 64, CH – 5034 SUNN Schweiz. Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471. Fax 41/64/310472, на конто:

NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

Годишњу претплату на лист не примамо

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.-
СР НЕМАЧКА	DEM 89.-
ШВЕДСКА	SEK 374.-
ФРАНЦУСКА	FRF 211.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.-

Трошкови АВАО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампано, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

